

สังคมศาสตร์
ปริทัศน์

ฉบับพิเศษ

ฉบับชานำไทย

สังคมศาสตร์ปริทัศน์

ฉบับพิเศษ

ชาวณาไทย

ชมรมอภิปราช (สภากาแฟ) แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

และ

นิตยสาร “สังคมศาสตร์ปริทัศน์”

จัดพิมพ์ “สังคมศาสตร์ปริทัศน์” ฉบับชวนาไทย

เพื่อหารายได้สมทบทุน

มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

เพื่อใช้ในโครงการอบรมลูกหลานชวนา

และเพื่อการเพิ่มผลผลิตการเกษตรของประเทศ

เป็บข้าวทุกคราวคำ
จงสุจำเป็นอาจิด
เหงอกุทสุกิน
จึงก่อเกิดมาเป็นคน
ข้าวนี้จะมีรส
ให้ชนชิมทุกชั้นชน
เบองหลังสี่ทุกขัณฑ์
และชมชนจนเขี้ยวคว

เปลื้อง วรรณศรี

บรรณานุกรม

ย้อนหลังไปราวสิบปีที่ผ่านมา คนไทยต่างก็ฝันถึงความเจริญที่ผู้ปกครองประเทศสมัยนั้นยกขึ้นมาวาดอ้าง ไม่ว่าจะทำอะไรที่โหนดองเรียกว่าเป็นการพัฒนา จนทุกวันนี้ชื่อแห่งการพัฒนาก็ยังหลงเหลืออยู่ แม้แต่การส่งสินค้าเกษตรกรรมออกไปจำหน่ายตลาดต่างประเทศก็เรียกว่าพัฒนาการตลาดสินค้าการเกษตร มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิต และการจำหน่ายเกิดขึ้นมากมาย จนทุกวันนี้ได้กลายเป็นปัญหางานซ้อนงานในหน่วยงานทางราชการต่าง ๆ มากมาย

ราวสองปีที่ผ่านมา นักวิชาการก็เกิดหวั่นวิตกว่าจะมีโรคชนิดหนึ่งเกิดขึ้น โรคนี้คือโรคกลัวอดตาย ต่างก็เกรงไปว่าอาหารจะไม่พอกิน ด้วยจำนวนประชากรของประเทศเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว บรรดาผู้เชี่ยวชาญ และนักวิชาการเสนอความคิดเห็นไปต่าง ๆ นา ๆ บ้างก็ว่าทำกินยังมีอีกมากไม่ควรวิตกแต่อย่างใด บ้างก็ว่าควรเร่งวางแผนครอบครัวได้แล้ว และ บ้างก็ว่าควรเพิ่มผลผลิตอาหารให้มากขึ้น ข้อเสนอประการหลังนี้ดูจะมีน้ำหนัก ด้วยเห็นว่าการเพิ่มผลผลิตทางด้านเกษตรกรรมนั้นทำได้ง่ายเพราะบรรดานักวางแผนทั้งหลายต่างก็จะมี

นึกเอาเองว่า เกษตรกรยังคงมีความเต็มใจที่จะรับภาระเป็นผู้ผลิตต่อไปอย่างไม่มีทางหลีกเลี่ยงได้

แม้ในปัจจุบันวงการทั่วไปทั้งเบื้องต่ำเบื้องสูงก็ดูจะเป็นไขหนักด้วย โรคชนิดหนึ่งที่ว่า โรคคฤหบดีการค่า เห็นการขาดคฤหบดีการค่าเป็นปัญหาสำคัญที่จะต้องรีบแก้ไข ต้องวิพากษ์วิจารณ์ และเสนอกลยุทธเพื่อแก้ไข มีกลยุทธหนึ่งที่น่าสนใจ คือการเร่งเพิ่มผลผลิตสินค้าเกษตรกรรมทั้งในด้านปริมาณ และคุณภาพให้มากขึ้น เพื่อส่งเป็นสินค้าขายออก อันจะช่วยแก้ปัญหาขาดคฤหบดีการค่าได้ บรรดาข้าราชการงานเมืองทั้งหลาย โดยเฉพาะกระทรวงเกษตรและกระทรวงเศรษฐกิจ จึงได้ร่วมกันสนับสนุนและเรียกร้องให้เกษตรกรหาทางเพิ่มผลผลิต แม้แต่ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีก็เช่นกัน ดังตอนหนึ่งในคำปราศรัยเนื่องในวันเกษตรกรนั้น (๗ พฤษภาคม ๒๕๑๑) ความว่า “...พี่น้องเกษตรกรที่รักทั้งหลายคงจะเห็นแล้วว่ารัฐบาลไม่ได้ละทิ้งเกษตรกรเลยตรงข้ามกลับได้พยายามหาทางช่วยเหลือทุกวิถีทาง ทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อพัฒนาอาชีพการเกษตรให้ก้าวหน้า เป็นการเพิ่มพูนรายได้ให้มีการอยู่

ดีกินดี มีความสุขและมีอนามัย จึงมิได้เป็นไป ดังคำโฆษณาชวนเชื่อของฝ่ายคอมมิวนิสต์ที่จะยุบส่งเสริมให้คนไทยแตกแยกความสามัคคี ซึ่งเมื่อเราแตกสามัคคีกันแล้ว เป็น การง่ายที่จะนำลัทธิอุบาทว์นั้นมาให้แก่คนไทยต่อไป ฉะนั้น จึงขอท่านพี่น้องเกษตรกรที่รักทั้งหลายได้โปรดเข้าใจในเจตนาที่ตั้งกล่าวของรัฐบาลด้วย และขอวิงวอนให้พี่น้องเกษตรกรทุกคน ได้ประกอบการอาชีพด้วยความ วิริยะ อุตสาหะ และอดทน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ คือ ความอยู่ดีกินดี และมีรายได้ดีของพี่น้องที่รักทั้งหลาย และความวิวัฒนาการของชาติไทยสืบไป”

การเรียกร้องเพื่อเพิ่มผลผลิตที่ทำกันอยู่ในบ้านเรือน เมื่อพิจารณาแล้วก็หาได้เป็นไปตามคำปราศรัยนั้นไม่ ตรงกันข้ามกลับเป็นเรื่องที่น่าเศร้าใจอยู่ไม่น้อย เราต้องการเพิ่มผลผลิต เพื่อแก้ดุลย์การค้า เพื่อให้บรรดานักอะไรต่อ น้ออะไรในบรรดากระทรวงและองค์การต่าง ประเทศได้นำไปรอดอ้างในที่ประชุมนานาชาติว่าผลการปฏิบัติงานด้านการผลิตในเมืองไทย ได้ผลเป็นที่น่าพึงพอใจยิ่งนัก แต่หาได้เฉลียวใจไม่ว่า ผู้ผลิต คือเกษตรกรเองกำลังจะวอดวายเพราะความบ้ำระห่ำเช่นที่ว่า รัฐบาลเองก็พยายามบิดเบือนความจริงจากอันตรายที่จะเกิดขึ้นในวันข้างหน้า เช่นเรื่องปัญหาราคาข้าวตกต่ำจนไม่พอเลี้ยงชีพ ปัญหาการถือครองที่ดินทำกิน ปัญหาหนี้สินชาวนาที่พอกพูนขึ้นทุกวัน

ปัญหาโจรสลัด และยังมีปัญหาอื่น ๆ อีกมากมาย เราพากันหลงเชื่อว่าตราบดที่ขั้วในนา ยังเขียวชอุ่มอยู่ ตราบนั้นย่อมแสดงว่าชาวนา ยังมีกำลังทำงาน ยังไม่เดือดร้อน พร้อมกันนั้นก็บ่าวประกาศออกไปทั่วโลกว่าประเทศไทยได้พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว รายได้ต่อหัวของประชาชนเพิ่มขึ้นทุกปี ผู้บริหารประเทศของเราเป็นเช่นนั้น ขอบอวดอ้างในสิ่งที่ควรระลอบ ทุกกรณีต้องรอให้เหตุการณ์เกิดขึ้นก่อนจึงค่อยคิดแก้ไข ในกรณีของชาวนาบ้านเราก็เห็นจะต้องรอให้ลูกสีมีปฏิกริยากันก่อนกระมังจึงจะรู้ข้อเท็จจริง และถ้าเราจะจับประเด็นจำเพาะ การเพิ่มผลผลิตข้าวมากแล้ว คนส่วนมากก็มักจะเข้าใจว่าทำได้ไม่ยาก เพียงแต่ทำนาปีละสองครั้ง มีพันธุ์ข้าวดี มียากำจัดศัตรูพืช มีปุ๋ย ก็เป็นการเพียงพอแล้ว แต่ในทางปฏิบัติไม่ได้ง่ายเช่นนั้น ดังที่กระทรวงมหาดไทย ซึ่งมิได้เกี่ยวข้องกับเกษตร เคยอวดอ้างการทำนาปีละสองครั้ง ว่าดีมีประโยชน์ควรที่ชาวนาจะได้ถือปฏิบัติ แต่แล้วก็กลับปรากฏว่า โครงการดังกล่าวต้องล้มเหลวเนื่องจากระบบชลประทานไม่อำนวยให้ทำเช่นนั้น ยังกระทรวงเศรษฐการอีกกระทรวงหนึ่งที่เรียกร้องให้มีการเพิ่มผลผลิต ถ้าเกษตรกรร่วมมือด้วยก็น่าจะมีผลร้าย ตามมา กล่าวคือป่าไม้ทั้งที่สงวนและไม่สงวน จะต้องถูกถากถาง โคนล้มเพื่อการเพาะปลูกเพิ่มขึ้น ๕๕ ล้านไร่ ทั้งนี้เพราะเกษตรกรเห็นว่าดินป่าเปิดใหม่ ปลูกพืชได้งามกว่าดินเก่า เราเคยอ้างกันนักกว่า เนื้อที่ทำนาทั่วประเทศมีประมาณ ๔๕ ล้านไร่

แต่ถ้าหากคิดในแง่การบูรณาการแล้ว ก็อาจเป็นไปได้ว่าเนื้อที่ได้เพิ่มขึ้นเป็น ๕๐ ล้านไร่แล้วกระมัง แม้กระนั้นผลผลิตข้าวก็เพิ่มขึ้นไม่กี่มากนัก นับเป็นข้อเสียอย่างข้ง

ประเด็นสำคัญจึงน่าจะอยู่ที่ว่าทางการได้เลือกอันดับความสำคัญของปัจจัยในการเพิ่มผลผลิต อาทิเช่น การใช้พันธุ์ข้าวที่ตอบสนองต่อปุ๋ยและต้านทานต่อศัตรูที่ระบาดทำลาย การใช้น้ำและใช้ปุ๋ย พร้อมทั้งก็แนะนำให้เกษตรกรเห็นจริงเพื่อนำไปปฏิบัติได้ หากใช่เป็นการแนะนำอย่างฉาบฉวย หรือจัดให้มีฟลอร์โชว์ขึ้นภายหลังการประชุมสัมมนาบรรดาผู้แทนกลุ่มชาวนาเท่านั้นไม่

ที่จริงแล้วถ้าจะพิจารณาจำเพาะปุ๋ยจะเห็นได้ว่า การเพิ่มผลผลิตหาได้ขึ้นอยู่กับกรรมปุ๋ยเป็นสิ่งสำคัญแต่อย่างเดียวนั้น เพราะชาวนาจะต้องรู้คุณค่าของปุ๋ย วิธีการใช้ปุ๋ย วิธีคำนวณปุ๋ย รู้ถึงการวัดเนื้อที่ สภาพของดินที่จะใช้ปุ๋ยประกอบกันด้วย ซึ่งชาวนาผู้ลงมือทำโดยตรงยังขาดความรู้เช่นว่าน้อยมาก แม้ทางราชการจะตระหนักเป็นอย่างดี แต่ก็มีได้ลงมือดำเนินการอย่างจริงจัง คิดจัดตั้งโรงเรียนสอนลูกชาวนาแต่จนแล้วจนรอดก็ยังไม่เป็นขึ้นเป็นอันคิดปรับปรุงตำราเรียนให้สอดคล้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชนบท แต่ก็ยังไม่เห็นมีอะไรก้าวหน้า

ม.จ. สัททิวร กฤดาคร ผู้ทรงสนพระทัยและทรงเข้าใจปัญหาของชาวนาไทยอย่างลึกซึ้ง

ได้เรียกร้องสิทธิอันชอบธรรมให้แก่ชาวนามาโดยตลอด ทรงดำริว่าเมื่อสถาบันของทางราชการไม่สนใจปัญหาของชาวนา อย่างจริงจังแล้ว ก็ควรที่สถาบันของเอกชนจะได้เข้าไปมีบทบาทดำเนินการช่วยเหลือ ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม เหตุนี้จึงทรงเป็นผู้ริเริ่มจัดตั้ง “โครงการอบรมชาวนา” ขึ้น ผู้นำมารับการอบรมเป็นลูกหลานชาวนา ซึ่งคาดว่าจะเป็นผู้รับช่วงงานต่อจากพ่อแม่ อันจะเป็นการนำเอาความรู้ทางการเกษตรแผนใหม่ไปใช้ พร้อมทั้งจะชักนำให้เพื่อนบ้านปฏิบัติตามด้วย โครงการนี้ได้เริ่มเปิดอบรมในปีนี้เป็นปีแรก และจะดำเนินการในปีต่อ ๆ ไป ซึ่งคาดว่าจะมีลูกหลานชาวนาจากภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลางและภาคใต้ เข้าร่วมการอบรมประมาณ ๖๐๐ คน

โครงการดังกล่าว เป็นโครงการเพื่อสนับสนุน “โครงการต่อต้านความอดอยากและขาดอาหารแห่งประเทศไทย” (ต.อ.ข.อ.) อันมีสังกัดอยู่ใน “มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย” ในพระบรมราชูปถัมภ์ การอบรมตามโครงการนี้ จำต้องใช้ทุนดำเนินงานนับเป็นจำนวนมาก อันเป็นปัญหาที่จะต้องชวนชวนหาทุนทรัพย์มาดำเนินงานเพื่อความสัมฤทธิ์ผลในกาลต่อไป

ดังนั้น ปัญหาชาวนาในสายตาของพรรคการเมืองต่างๆ ที่ปรากฏในเล่มนี้ จึงย่อมมีความสำคัญในแง่ที่จะได้รู้เห็นเป็นประจักษ์พยาน

กันเสียที่ ว่านโยบาย โดยเฉพาะเจาะจง เกี่ยวกับชาวนาไทยนั้น พรรคการเมืองระดับประเทศของเรามีว่าอย่างไรบ้าง มีความจริงใจกับคำตอบของตนเองแค่ไหน และจะถือปฏิบัติต่อไปอย่างไร หนังสือที่ทำได้ถึงพรรคการเมืองต่างๆ เพื่อขอทราบนโยบายเกี่ยวกับชาวนานี้ ได้มีคำถามเหมือนกัน ๓ ข้อ ส่งถึงเลขาธิการพรรค ๕ พรรค คือ พรรคสามัคคีพัฒนา พรรคสหประชาไทย พรรคประชาธิปไตย พรรคแนวร่วม — เศรษฐกร และ พรรคแนว — ประชาธิปไตย พรรคบางพรรคก็ให้ความสนใจอย่างยิ่ง บางพรรคก็ทำเฉยเมย จนไม่อยากคิดว่าเป็นพรรคการเมืองระดับชาติ อย่างไรก็ตามคำตอบของพรรคการเมืองต่าง ๆ ย่อมถือเป็นแนวปฏิบัติของพรรคการเมืองนั้นๆ ผลิตภัณฑ์เหล็กแก็งไหนดก็ควรจะวิพากษ์วิจารณ์ต่อไปได้ ส่วนเลขาธิการพรรคใดที่ไม่สนใจตอบส่งมาก็อาจจะถือได้ว่าพรรคนั้นไม่มึนนโยบายเกี่ยวกับชาวนา

สังคมศาสตร์ปริทัศน์ ฉบับ “ชาวนาไทย” นี้จัดพิมพ์ขึ้นมาเป็นต่างหากออกไป ก็เพื่อจุดประสงค์ในการจัดหาทุนช่วยเหลือ อบรมลูกหลานชาวนาดังกล่าว รายได้จากการจำหน่ายฉบับ “ชาวนาไทย” นี้ทั้งหมด จะนำมาซื้อให้แก่ “มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย” ซึ่งมีศาสตราจารย์ ดร. ป๋วย อึ๊งภากรณ์ เป็นประธานมูลนิธิ และได้ให้เกียรติรับเป็นที่ปรึกษาในการจัดทำ สังคมศาสตร์ปริทัศน์ ฉบับ

นี้ด้วย เพื่อทางมูลนิธิ จะได้มอบเงินที่ได้จากการจำหน่าย ทั้งหมดสมทบทุนในโครงการอบรมลูกหลานชาวนาต่อไป เหตุนี้ “ฉบับชาวนาไทย” จึงยกเว้นไม่แจกให้แก่สมาชิก แต่สมาชิกก็มีสิทธิที่จะซื้อได้ในราคาพิเศษจากบรรณาธิการ หรือถ้าสมาชิกท่านใดจะกรุณาส่งเงินมามากกว่าราคาจำหน่ายที่กำหนดไว้ก็จะ เป็นกุศลแก่ลูกหลานชาวนาไทยอย่างยิ่ง

อนึ่ง ค่าใช้จ่ายในการตีพิมพ์เพื่อจัดหาทุนให้แก่โครงการนี้ ทางธนาคารกรุงเทพ จำกัด และธนาคารกรุงไทย จำกัด ได้ให้ความช่วยเหลือมาทั้งหมด ท่านผู้เขียนทุกท่าน ทั้งที่อยู่ในวงราชการและเอกชน ที่เขียนเรื่องส่งมาร่วม ก็ด้วยเจตนาเพื่อลูกหลานชาวนา นายมงคล ตานศิริ แห่งกรมส่งเสริมการเกษตร ก็เป็นแรงสำคัญในการให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับชาวนา และติดต่อประสานงานแก่บรรณาธิการมาแต่ต้น อีกทั้งสถานีโทรทัศน์ ช่อง ๕-ช่อง ๗ และนิสิตกลุ่ม “ชมรมอภิปราย (สภากาแฟ) แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์” ก็ได้ให้ความร่วมมือในการจัดการออกข่าวและเผยแพร่ โดยมิได้หวังผลตอบแทนแต่อย่างใด นายนิพนธ์ เจริญพันธุ์ และนายกมล ฉายาวัฒน์ ก็ได้ช่วยในเรื่องปกและจัดรูปเล่มอีกเช่นเคย บรรณาธิการจึงใคร่ถือโอกาสขอบคุณแก่ทุก ๆ ฝ่ายที่ให้ความร่วมมือจนหนังสือสำเร็จเป็นรูปเล่มออกมาได้ไว ๗ วันด้วย

เมื่อใดควรเลิกฟรีเมียวม

ม.จ. สิทธิพร กฤดากร

ในหนังสือพิมพ์ “พิมพ์ไทยอาทิตย์” ฉบับวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๑๓ นายสมพร เทพสิทธิ์ารองปลัดกระทรวงเศรษฐการ ได้เขียนบทความยาวเรื่องฟรีเมียวมข้าวและตอนหนึ่งว่า “เมื่อราคาข้าวตลาดโลกอยู่ในระดับเดียวกับต้นทุนส่งออกของเราแล้ว ก็ควรเลิกเก็บฟรีเมียวม” ความเห็นเช่นนี้น่าจะมีคำถามว่าต้นทุนส่งออกนั้นหมายความว่าอะไร

ตามความเข้าใจของข้าพเจ้า หมายความว่า ต้นทุนผลิตข้าว (Cost of production) และ ต้นทุนผลิตข้าวก็ต้องหมายถึงไปถึงต้นทุนของผู้ผลิตเบื้องต้น (Primary producer) ซึ่งตามตัวเลขของสำนักงานสถิติแห่งชาติแกลงไว้ว่า เกวียนละ ๑,๐๒๘ บาท การที่จะให้ชาวนาขายข้าวได้เท่ากับต้นทุนโดยไม่มีกำไรย่อมหาเลี้ยงชีพอีกต่อไปไม่ได้ ฉะนั้นรัฐบาลควรมีความกรุณาให้กำไร ๑๐ เปอร์เซ็นต์ หรือเกวียนละ ๑๐๐ บาท ถ้า

หากชาวนาได้ข้าว ๑๐ เกวียน ก็จะมีกำไร ๑,๐๐๐ บาท ต่อปี

สำนักงานสถิติแห่งชาติก็เหมือนกับสถาบันอื่นๆ เช่น สภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติที่เคยเสนอว่าควรให้กำไรแก่ชาวนา ๑๕ เปอร์เซ็นต์ โดยตั้งราคาข้าวขึ้นค่าไว้เกวียนละ ๑,๑๕๐ บาท หรือถ้าขายข้าวได้ ๑๐ เกวียน จะมีกำไร ๑,๑๕๐ บาท แต่นักวิชาการของทั้ง ๒ สถาบัน ลืมไปว่าชาวนาเป็นคนจำเป็นต้องเอาข้าวไว้กิน

ทำพันธุ์และอื่น ๆ ไม่น้อยกว่าครอบครัวละ ๓ เกวียน จึงขายทั้งหมด ๑๐ เกวียนไม่ได้ ขายได้อย่างมากเพียง ๗ เกวียนเท่านั้น และถ้าจะถือเอาตามราคาที่สำนักงานสถิติแห่งชาติเสนอคือเกวียนละ ๑,๐๒๘ บาท ข้าว ๗ เกวียน จะขายได้เป็นเงิน ๗,๑๙๖ บาท แต่ว่าการลงทุนนั้น ได้ลงไปทั้ง ๑๐ เกวียน เป็นเงิน ๑๐,๒๐๐ บาท หักแล้วกลับขาดทุน ๒,๐๐๔ บาท ซึ่งจะต้องเชื่ออย่างแน่นนอนว่าไม่เป็นความประสงค์ของรัฐบาล

ความประสงค์ของรัฐบาลนั้นหวังจะให้กำไร

ปีละ ๑,๐๐๐ บาท เมื่อคำนวณแล้วข้าวที่ขาย ๗ เกวียน จะได้มีกำไรดังกล่าวจะต้องเป็นเกวียนละ ๑,๖๐๐ บาท ถ้าคำนวณวิธีนี้ไม่ผิดก็หมายความว่าถ้าจะให้ชาวนายู่ดี ความประสงค์ราคาข้าวที่ชาวนาจะได้รับก็ควรเป็นเกวียนละ ๑,๖๐๐ บาท

ควรจะได้พิจารณาต่อไปถึงราคาข้าวในตลาดโลกว่ามีแนวโน้มเป็นอย่างไร เพื่อจะได้ทราบข้อเท็จจริงมาประกอบการพิจารณาเรื่องนี้ให้ดีขึ้น ตามรายงานของสภาพการค้าแห่งประเทศไทย ซึ่งเสนอราคาข้าวส่งออกนอกประเทศ เดือนกรกฎาคม ๒๕๑๓ ว่า

ข้าวสาร ๑๐๐% ชั้น ๒	ตันละ ๖๒ ๑/๒	ปอนด์สเตอร์ลิง	* เป็นเงินไทย ๓,๒๒๕.๐๐ บาท
ข้าวหักแวนเลิศ	ตันละ ๓๓ ๑/๒	ปอนด์สเตอร์ลิง	* เป็นเงินไทย ๑,๖๗๕.๐๐ บาท
แวนธรรมดา	ตันละ ๓๒ ๑/๒	ปอนด์สเตอร์ลิง	* เป็นเงินไทย ๑,๖๒๕.๐๐ บาท

* ดัชนีตราแลกเปลี่ยน ๑ ปอนด์สเตอร์ลิง เท่ากับ ๕๐ บาท

ข้าวเปลือก ๑ เกวียนเมื่อสีให้ได้ข้าวดังกล่าวและคิดราคาข้าวสารตามราคาตลาดโลกจะได้

ข้าวสาร ๑๐๐% ชั้น ๒	หนัก ๕๐๐ กก.	เป็นเงิน	๑,๖๑๒.๕๐ บาท
ปลายข้าวแวนเลิศ	หนัก ๑๐๐ กก.	เป็นเงิน	๑๖๗.๕๐ บาท
ปลายข้าวธรรมดา	หนัก ๖๐ กก.	เป็นเงิน	<u>๕๗.๕๐ บาท</u>
			= ๑,๘๓๗.๕๐ บาท

เมื่อหักค่าภาษี, ค่าไรของคนกลาง และค่าบริการอื่นจะเหลือดังนี้

ราคาขายข้าวสารเมื่อส่งไปตลาดโลก (F.O.B) ราคา ๑,๘๓๗.๕๐ บาท

ค่าใช้จ่ายในการสีข้าวซึ่งเป็นภาษีเทศบาลและกำไร
ของเจ้าของโรงสี (ที่มาสภาวิจัย ฯ)

๑๒๐.๐๐ บาท

๑,๗๕๗.๕๐ บาท

๗๘.๘๕ บาท

ภาษีขาออก ๔.๒ %

๑,๖๗๘.๖๕ บาท

กำไรพ่อค้าคนกลางผู้ส่งออกและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ (ที่มาสภาวิจัย ฯ) ๑๗๐.๐๐ บาท

๑,๕๐๘.๖๕ บาท

ค่าขนส่งเฉลี่ยเฉพาะภาคกลาง ถึงตลาดกรุงเทพ ฯ (ที่มาสภาพัฒนา ฯ) ๒๐๐.๐๐ บาท

๑,๓๐๘.๖๕ บาท

นี้เป็นราคาข้าวที่ชาวนาควรจะได้รับ เมื่อไม่มี
พรีเมียม แต่ถ้ารัฐบาลปรารถนาจะให้กำไรจาก
การขายข้าว ๑๐ เปอร์เซ็นต์ ต้นทุนผลิตจะต้อง
เป็นเกวียนละ ๑,๖๐๐ บาท ดังกล่าวแล้ว และ
เหตุที่ราคาในตลาดโลกยังจะต่ำกว่าต้นทุนผลิต
ฉะนั้นในเวลาจึงแสดงว่าควรเลิกพรีเมียม

นายสมพร เทพสิทธา เคยยื่นยันหนักหนา
ว่าพรีเมียมมีประโยชน์ในการแข่งขันกับข้าวจาก
ประเทศอื่น ซึ่งถ้าข้าวในตลาดโลกมีราคาต่ำลง
นายสมพรว่าเราก็จะลดอัตราพรีเมียมต่ำลงเพื่อ
แข่งขัน แต่บัดนี้ราคาข้าวตลาดโลกลดลงจาก
ตันละ ๘๐ ปอนด์ เหลือ ๖๒ ๑/๒ ปอนด์ แต่
พรีเมียมก็หาได้ลดลงไม่ ฉะนั้นจะแข่งขันกับ
ประเทศอื่นอย่างไรได้ เพราะเมื่อไม่เลิกพรีเมียมก็
ลดราคาไม่ได้ประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งแม้
จะเลิกพรีเมียมราคาข้าวที่ชาวนาจะได้รับ อาจจะ

ไม่ถึง ๑,๓๐๘ บาทตามที่คิดไว้ เพราะข้าวภายใน
ในล้นตลาด เนื่องด้วยกระทรวงเศรษฐกิจไม่
ยอมลดราคาข้าวนั่นเอง

ตามตัวเลขของสำนักงานสถิติแห่งชาติแสดง
ไว้ว่า เมื่อปี ๒๕๑๑ และ ปี ๒๕๑๒ มีข้าว
เหลือใช้พอที่จะส่งเป็นสินค้าออกได้ ๑.๘ ล้านตัน
เท่ากัน แต่ความเป็นจริงปรากฏว่าทั้ง ๒ ปี ส่ง
ข้าวออกไม่ถึงปีละ ๑ ล้านตัน ที่เป็นเช่นนั้นก็
เนื่องจากไม่ยอมลดราคาแข่งขัน ในตลาดซึ่งเป็น
ตลาดของผู้ซื้อ นั่นคือการขายข้าวทุกวันนี้ ต้อง
มีการแข่งขันกัน ถ้าใครลดราคาต่ำยอมขายได้
แต่กระทรวงเศรษฐกิจไม่ยอมให้พ่อค้าทั่วไปลด
ราคาแต่อนุญาตให้พ่อค้าบางคนที่ยาข้าวได้มาก
กว่า ๕,๐๐๐ ตัน โดยยอมลดราคาทางอ้อม คือ
ลดพรีเมียมลง ๒๕% หมายความว่าลดราคาข้าว
ให้ผู้ซื้อเท่ากับพรีเมียมที่ลดลงนี้เอง แต่เมื่อมี

พ่อค้าอีกคนหนึ่งขายข้าวเพียง ๑,๐๐๐ ตัน ให้แก่ บรูไน (Brunei) โดยลดราคาข้าว กลับปรากฏว่าพ่อค้าผู้นั้นไม่ได้รับอนุญาตให้ส่งข้าวออกนอกอีกต่อไป

ทั้งนี้ต้องเข้าใจว่า การขายข้าวออกนอกประเทศนั้นกระทรวงเศรษฐกิจอนุญาตให้พ่อค้ากลุ่มหนึ่งจะมีสิทธิพลหรือไม่ก็ตาม แต่ผลที่สุดก็มืออภิสิทธิ์ (Monopoly) ที่จะทำการขายได้เพียงกลุ่มเดียว ซึ่งเห็นได้ว่าขายออกไม่หมด นี่ย่อมเป็นผลเสียซึ่งถ้าหากอนุญาตให้ผู้อื่นส่งออกโดยลดราคาก็อาจขายหมดได้ ตีเสียกว่าที่จะพยายามตั้งราคาไว้สูงพร้อมกับอ้างว่าพ่อค้าไม่ควรขายข้าวตัดราคากัน การตัดราคานั้นแหละที่เรียกว่าการแข่งขัน (Competition) ซึ่งภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๑ มีการค้าเสรีอย่างแท้จริง กล่าวคือพ่อค้าจะซื้อข้าวจากชวาเนา หรือจะขายออกก็มี

การแข่งขันซึ่งกันและกัน ยังผลให้ชวาเนามีความเป็นอยู่อุดมสมบูรณ์ จะเห็นได้จากปริมาณทองคำที่ส่งเข้ามาจากต่างประเทศมีมาก เนื่องจากชวาเนาพากันซื้อเป็นการออมทรัพย์ไว้ ในสมัยนี้ย่อมทราบดีว่าไม่มีเงินเหลือพอที่จะออมทรัพย์ตรงข้ามกับมีหนี้สินรุงรัง ดังเช่น าพณา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร ม.ร.ว. จักรทอง ทองใหญ่ ได้ให้สัมภาษณ์แก่ผู้แทนสื่อมวลชนว่าชวาเนาที่เป็นกระดูกสันหลังของประเทศนั้น บัดนี้ไม่มีเนื้อหนังแล้วเหลือแต่กระดูก

อนึ่ง มีปัญหาว่าถ้าชวาเนาได้ราคาข้าวเกี่ยวลงละ ๑,๓๐๐ บาท จะแข่งขันขายข้าวกับประเทศอื่นได้หรือไม่ ซึ่งควรจะได้แสดงความเห็นต่อไป แต่ขณะนี้ข้าพเจ้าเกิดป่วยหนัก ไม่อำนวยให้ลำดับความนึกคิดได้ ถ้าหากว่ามีกำลังวังชาเพียงพอ จะได้พยายามพิจารณาปัญหานี้ต่อไป

ค่าพรีเมียมข้าว

อุทิศ นาคสวัสดิ์

วันนี้จะต้องเขียนเรื่องค่าพรีเมียมข้าว ซึ่งใคร ๆ เขาก็เขียนกันมากมาย รวมทั้งผมก็เขียนมาหลายหน เขียนแล้วมันก็กระทบคนโน้นบ้าง คนนี้บ้าง นำรำคาญ

อันที่จริงค่าพรีเมียมข้าวนี้ มันก็เหมือนกับภาษีที่เก็บจากข้าวส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศนั้นแหละครับ แต่แทนที่กระทรวงการคลังจะเก็บ กระทรวงเศรษฐกิจก็เป็นผู้เก็บเสีย เพราะถ้าทำเป็นรูปภาษีให้กระทรวงการคลังเก็บแล้ว มันก็ขึ้นลงได้ยากเพราะต้องออกเป็นกฎหมายยุ่งยากไปเปล่า ๆ

ก็เลยทำเป็นรูปค่าพรีเมียมเสีย เก็บสบายดี แถมยังสามารถเพิ่มลดอัตราให้เหมาะสมแก่การที่จะควบคุมปริมาณข้าวส่งออกได้เสียอีกด้วย

ถ้าต้องการให้ส่งออกน้อยก็เพิ่มค่าพรีเมียมขึ้น ถ้าต้องการให้ส่งออกมากก็ลดค่าพรีเมียมลงสิ ! มันช่างง่ายตายเสียนี้กระไร

ปีหนึ่ง ๆ เก็บกันตั้งพันล้านบาท แถมบางปี ยังเก็บได้กว่านั้นเสียอีกด้วย

ยิ่งเก็บยิ่งสนุก เพราะรายได้ของรัฐก็เพิ่มขึ้น แถมราคาข้าวสารในประเทศยังถูกตีเสียอีกด้วย

ผู้บริโภคก็มีความสุข เพราะซื้อข้าวได้ถูก รัฐบาลก็มีความสุขเพราะเก็บค่าพรีเมียมได้มาก

แต่ชาวนายิ้มไม่ออก

จะยิ้มออกได้อย่างไรละครับในเมื่อข้าวสารถูก ข้าวเปลือกมันก็ย่อมตกลงไปด้วย อ้ายราคาข้าวทั้งสองอย่างนี้ มันเคลื่อนไหวขึ้นลงตามกัน ไม่

ต้องไปวิเคราะห์คำนวณอะไรให้เสียเวลา ไม่เชื่อ ลองเอาสถิติตัวเลขในช่วงระยะใด ๆ มาเปรียบเทียบกันดูก็ได้

ยิ่งเก็บค่าพรีเมียมสูงขึ้นไปเท่าใด ราคาข้าวสารในประเทศมันก็ลดลงเท่านั้น และราคาข้าวเปลือกก็พากันเล็ดตามลงไป

บางคนว่าราคาข้าวเปลือกมันไม่ได้ขึ้นลงตามค่าพรีเมียมดอก เพราะบางที่ค่าพรีเมียมลดลง แทนที่ราคาข้าวเปลือกจะสูงขึ้น มันก็กลับผ่นต่ำลงไปก็มี

ก็ถูก—ราคาข้าวเปลือกไม่ได้ขึ้นลงตามค่าพรีเมียม แต่มันขึ้นลงตามราคาข้าวสาร แล้วราคาข้าวสารไปขึ้นลงตามค่าพรีเมียมอกที่หนึ่ง

ก็เหมือนกับเราเตะลูกฟุตบอลลูกฝาผนัง แล้วก็กระเด็นไปถูกถ้วยชามแตกนั้นแหละครับ

ที่ว่าพอลดค่าพรีเมียมปุ๊บ ราคาข้าวเปลือกมิได้ขึ้นตามทันที ก็เพราะมันต้องรอให้ลูกบอลไปกระทบฝาเสียก่อนแล้วจึงไปกระทบถ้วยชามแตกได้

ก็ขึ้นอยู่กับว่าลูกบอลมันพุ่งเร็วแค่ไหนเท่านั้นละครับ ถ้ามันพุ่งช้าด้วยชามมันก็แตกช้าลงไปหน่อย แต่เท่าที่สังเกตลูกบอลมันไม่ได้พุ่งช้าแต่พุ่งค่อนข้างเร็วพอควรทีเดียว

บางคนว่าชาวนาได้ราคาต่ำก็ไม่ใช่เป็นไร เพราะรัฐบาลใช้เงินพรีเมียมนี้ไปทำนุบำรุงการปลูกข้าวอยู่แล้ว

สร้างเขื่อนเอเย สร้างคลองส่งน้ำเอเย แถมยังมีการประกันราคาข้าวขั้นต่ำไว้เสียอีก

ก็ถูก—แต่ถึงไม่มีค่าพรีเมียม รัฐบาลก็ต้องทำสิ่งต่างๆเหล่านี้อยู่แล้วนี่ครับ หรือจะเถียงว่าถ้าเลิกค่าพรีเมียมแล้วก็ต้องเลิกสร้างเขื่อนสร้างคลองอะไรต่างๆ ตามไปด้วย มันจะถูกรึครับ

แล้วก็ย้ายเงินที่เอาไปซื้อข้าวเปลือกเพื่อประกันราคามันก็น้อยเหลือเกิน น้อยจนเกือบจะไม่ได้ผลแถมหนังสือพิมพ์ยังลงข่าวว่ามีพ่อค้ามารวมมือกับใครต่อใครต้มเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลในการรับซื้อข้าวเสียอีกด้วย

นี่ผมว่าตามหนังสือพิมพ์นะครับ ไม่ได้ว่าเอง อย่าเพิ่งโกรธกันเสียละ

อันที่จริง ถ้าไม่เลิกค่าพรีเมียมก็น่าจะได้อันเอาเงินส่วนนี้ไปช่วยเหลือชาวนาโดยตรงให้มากขึ้น ไม่ใช่ช่วยโดยทางอ้อมอย่างเดียว

จะสร้างยุงนางขึ้นทั่ว ๆ ไป แล้วเพิ่มเงินรับซื้อข้าวเปลือกในราคาประกันให้มากพอที่จะดึงราคาขึ้นมาก็ได้ แต่ต้องรับซื้อจากชาวนาโดยตรงให้ได้ผล อย่าให้กลายเป็นรับซื้อจากพ่อค้าได้เป็นอันขาด

จะเอาเงินนี้ไปช่วยค่าปุ๋ย ค่ายาฆ่าแมลง ฯลฯ เป็นแบบ subsidies ก็ได้ เช่นถ้าซื้อปุ๋ยมูลค่า ๑๐๐ บาท ก็ให้ชาวนาจ่ายเพียง ๗๐ บาท อีก ๓๐ บาท รัฐบาลออกเป็นเงินอุดหนุนให้

มีวิธีช่วยทางตรงได้หลายอย่าง ลองคิดดูเอาเองก็แล้วกัน แต่อย่างที่ช่วยทางอ้อมเช่นการค้นคว้าวิจัย การให้ข่าวสารด้านเทคนิคการผลิตและการตลาด ฯลฯ อย่างนี้ก็ควรทำไป แต่ใช้งบประมาณธรรมดาไม่ต้องใช้ค่าพรีเมียมก็ได้

ที่นี้การช่วยแบบต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วนั้นมันก็ขึ้นอยู่กับความซื่อสัตย์สุจริต และความตั้งใจจริงของเจ้าหน้าที่ที่ออกไปทำงาน

ถ้าเจ้าหน้าที่ไม่สุจริตก็บ่วยการทำประเดี๋ยวก็ได้เอาปุ๋ยราคา ๗๐ บาทไปซึ่งถังข้างนอกได้ราคา ๑๐๐ บาทสนุกกันไป ที่นี้แหละยุ่งแน่

ทางที่ดีควรค่อย ๆ ลดค่าพรีเมียมลงทีละเล็กละน้อยจนหมดไปในที่สุดจะดีกว่า

ถ้าทำดังนี้แล้วราคาข้าวในประเทศก็จะค่อย ๆ สูงขึ้นทีละเล็กละน้อย ซึ่งจะทำให้ผู้บริโภคไม่ใคร่รู้สึกตัวในเรื่องนี้เท่าใดนัก

ถ้าอยู่ดี ๆ ไปเลิกค่าพรีเมียมทันที ราคาข้าวในประเทศก็จะสูงปูดปราดขึ้นทันทีเหมือนกัน

อ้อที่นี้แหละฉลาดแน่ และรัฐบาลก็คงต้องมีอันเป็นไปตามค่าพรีเมียมที่เลิกนั้นด้วย

บางคนบอกว่าราคาข้าวในประเทศสูงขึ้นปูดปราดก็ช่างหัวมันปะไร คนไทยลืมน่าจะตาย ยอมให้ตาเสียพักเดียวก็เลิก

จริงละ—สิ่งนั้นมันเกิดขึ้นมาหลายหนแล้ว แต่มันเป็นเรื่องอื่น ไม่ใช่เรื่องข้าวที่จะใส่ท้องลงไปทุกวัน ๆ

กินข้าวที่โตกนี่ก็ออก และต่ำขึ้นมาที่นั่น สู้ซ่า ๆ ได้พร้าวสองเล่มงาม ให้ราคาข้าวในประเทศค่อย ๆ ขึ้นไปที่ละเล็กละน้อยไม่ได้

อ้อ—เรื่องคนที่เงินจริง ๆ จะเดือดร้อนนะหรือไม่เป็นไรก็หาทางช่วยอย่างอื่นซี จะทำ Food Stamp Plan แบบสหรัฐอเมริกาก็ยังได้ ตัดแปลงเสียหน่อยให้มันเข้ากับเมืองเรา

ของฝรั่งไม่ใช่เหลวเสมอไป อ้ายที่นำมาใช้ในเมืองเราได้ผลก็มีถมไป

ขอให้รู้จักตัดแปลงให้เหมาะสม อย่าเอามาหังคั้นโดยไม่พิจารณาเท่านั้น

อ้อ—อีกอย่างหนึ่ง การลดค่าพรีเมียมนี้จะต้องคอยดูแลเรื่องการส่งออกให้คดีด้วย

ไม่ยั้งนั้นพอลดค่าพรีเมียมลง แทนที่พ่อค้าจะซื้อข้าวในประเทศราคาสูงขึ้น กลับไปลดราคาส่งออกตัดหน้ากันก็จะยุ่งกันไปใหญ่ ทำให้ตลาดต่างประเทศปั่นป่วนไปหมด

ดีไม่ดีกว่าพาลเลิกซื้อข้าวไทยไปเลย เรื่องนี้เกิดขึ้นมาหนหนึ่งแล้ว ขอให้จำไว้ให้ดี

การลดราคาข้าวไทยในตลาดต่างประเทศนั้นเป็นของควรทำ และเราก็อยู่ในฐานะที่จะลดมันลงได้เสียด้วย

ก็เก็บค่าพรีเมียมตั้งต้นละมากมายยังขายสู่
ขายอยู่ได้ เมื่อลดค่าพรีเมียมลงแล้วทำไมจะลด
ราคาขายสู่ต่างประเทศเขาไม่ได้

ข้อสำคัญต้องลดให้ได้จังหวะ และค่อยๆ ลด
ลง ถ้าเป็นดนตรีก็ค่อยๆ บรรเลงตั้งแต่เพลง ๓
ชั้น ๒ ชั้น เรื่อยลงมาจนถึงชั้นเดียวแล้วออกลูก
หมด

ไม่ใช่เล่น ๓ ชั้น จบแล้วออกชั้นเดียวลงลูก
หมดเลยก็จบเหมือนกันเท่านั้น

เพราะราคาข้าวมันจะขึ้นๆลงๆพรวดพลาด
ตามจังหวะเพลงที่แตกต่างกันมากนั้น

อย่างนี้ใคร ๆ เขาก็ค้าขายกับเราไม่ได้
เพราะเขาคาดไม่ถูกว่าเราจะเปลี่ยนจังหวะซ้ำเร็ว
พรวดพลาดอย่างไรกันแน่

ถ้าเขาคาดได้ว่าเมื่อเราเล่นเพลง ๓ ชั้นแล้ว
ก็คงจะออก ๒ ชั้น และชั้นเดียวต่อกันไปตามระ
เบียบ เขาก็คงยินดีร่วมมือกับเราแน่ เพราะ
ถึงจะเปลี่ยนจังหวะเพลงบ้าง มันก็เปลี่ยนไม่มาก
และไม่รุนแรงกระไรนัก

การค่อยๆ ลดราคาข้าวในต่างประเทศลงมา
นี้จะมีผลให้รายได้ของเราเพิ่มขึ้น

เพราะ demand ข้าวไทยในตลาดต่างประเทศ
หลายแห่งจะเป็น elastic อยู่ เช่นใน
มาเลเซีย เป็นต้น คนอยากกินข้าวไทยมาก
เพราะการกินข้าวไทยนั้นเป็นเรื่องเชิดหน้าชู
ตาในสังคมอย่างหนึ่ง

คนมันมีไม่ยอมซื้อข้าวพื้นเมืองมารอบประทาน
ก็เพราะนอกจากรสไม่เข้าท่าแล้ว ยังเสียหน้าอีก
ด้วย

คนเงินลงมากก็อยากแสดงว่าสามารถซื้อข้าว
ไทยมารอบประทานได้ แต่ไม่มีสตางค์ซื้อ

ถ้าเราลดราคาให้คนมีรายได้รองๆ ลงมา
สามารถซื้อข้าวไทยได้ ปริมาณซื้อมันก็จะเพิ่ม
ขึ้นแยะ

ไม่เชื่อจะลองดูก็ยังไม่

อย่าไปแข็งขันเก็บค่าพรีเมียมอยู่เรื่อยไปเลย
ครับ นอกจากจะทำให้พ่อค้าชาวต่างประเทศไม่
สามารถคาดคะเนได้ว่าเราจะเพิ่มลดค่าพรีเมียม
เมื่อไร อันจะเป็นอุปสรรคแก่วิถีทางการค้าอย่าง
ธรรมดาทั่วไปแล้ว มันยังทำให้ชาวนาต้องได้รับความ
ลำบากด้วย

พุดง่าย ๆ ก็เท่ากับถูกเก็บภาษีอย่างแรงโดย
ไม่เป็นธรรมนั้นแหละครับ

ดีแต่ว่าชาวนาแก่ไม่ใช้หนักเขียนบทความใน
หนังสือพิมพ์

ทำไมแกก็คงเขียนค่าเหล็กไปแล้ว

มืออย่างหรือผลิตข้าวเสียต้นทุนเกี่ยวละ
๑,๐๗๕ บาท แต่ก็ขายได้ราคาพอ ๆ กับต้นทุน
ดีไม่ดีกว่าเสียด้วยซ้ำ

ชาวนายังเป็นชาวนาอยู่ได้ก็เพราะแก้ไขแรง
งานของแกเองและของครอบครัวเป็นส่วนใหญ่
เท่านั้น

ถ้าต้องจ้างคนอื่นเขามาทำ ต้องเช่าที่ดินทุก
ไร่ ต้องกู้เงินทุนทุกบาททุกสตางค์ บ้านี้แกล
คงเจ๊งไปนานแล้ว นี่ดีแต่ว่ามันมีต้นทุนประเภท
ที่ไม่ได้จ่ายเยอะนะซี แกลถึงอยู่ได้

แต่ก็อยู่อย่างนั่งสังเวชเต็มทน

คนส่วนมากพากันเห็นใจผู้บริโภครู้ แต่ไม่
เห็นใจชาวนา

จะกินข้าวผูกทำเตี๋ยแล้วปล่อยให้ชาวนาจน
ไปตลอดชาติ

ชาวนานะมีตั้งร่วม ๗๐ เปอร์เซนต์ ของพล
เมืองเขียวนะควับ เมื่อคนส่วนมากจนเสียแล้ว
ชาติไทยจะรวยได้อย่างไร

ก็รวยเหมือนกัน แต่รวยคนจน

ทางที่ดีช่วยกันกินข้าวแพงขึ้นคนละนิดละ
หน่อย แล้วปล่อยให้ชาวนาแกลล้มตาอำปากบ้าง
จะดีกว่า

ความเดือดร้อนเรื่องข้าวสารแพงนั้น คิดดู
ให้ดีมันก็ไม่เท่าไร

เป็นเรื่องอะอะมะเทิงกันไปเองเท่านั้น

คนหนึ่ง ๆ กินข้าวสารเพียงปีละ ๑๕๕ กิโล
กรัม หรือราวเดือนละ ๑๐ กิโลกรัมกว่า ๆ

คนในเมืองยังกินข้าวสารน้อยลงไปมาก
เพียงคนละประมาณ ๘๐ กิโลกรัมต่อปีเท่านั้น

ถ้าคิดเป็นเดือนก็ไม่ถึงคนละ ๑๐ กิโลกรัม

ถึงราคาข้าวจะเพิ่มขึ้นอีกกิโลกรัมละ ๑
บาท เดือนหนึ่งก็เสียค่าข้าวแพงขึ้นไม่ถึง ๑๐
บาทด้วยซ้ำ

ที่ไปดูหนึ่ง ดูละคร ที่หนึ่งตั้งกว่า ๑๐ บาท
เป็นโชน ๆ ยังทำได้ จะเสียค่าข้าวเพิ่มขึ้นเพื่อ
โปรดชวาณาผู้ยากจน ให้พ้นทุกข์บ้างจะ ไม่ ได้
เขี้ยวหรือ

ใจแคบเต็มทน

บางคนว่าถึงลดค่าพรีเมียลงมา ราคาข้าว
เปลือกที่ชาวนาได้รับมันก็ยังไม่สูงขึ้นดอก เพราะ
พ่อค้าคนกลางจะเอาไปกินเสียหมด

พูดอย่างนี้แสดงว่ายังไม่รู้อะไร ๆ อีกมาก

ข้อแรกคือไม่รู้ว่ราคาข้าวเปลือกมันขึ้นลง
ตามราคาข้าวสาร ข้อนี้ได้พูดมาแล้ว

ข้อที่สองไม่รู้ว่ว่าขณะนี้ตลาดข้าวในชนบทมัน
เปลี่ยนสภาพจากตลาดที่มีผู้ซื้อน้อย(Oligopsony)
มาเป็นตลาดแข่งขัน (Competition) เสียแล้ว

หมู่บ้านหนึ่ง ๆ ไม่ใช่มีเพียงเจ๊กดี เจ๊กเอง
เจ๊กอ้วน รวมหัวกันกดราคาซื้อข้าวจากชาวนา
เหมือนอย่างแต่ก่อน

แต่มีพ่อค้ามาแย่งกันรับซื้อจนไปเลย

ทั้งนี้เพราะการขนส่งมัน สะดวกและรวดเร็ว
ขึ้นนั่นเอง

เรือทางยาววิเศษสุด จะไปที่ไหนก็ได้ น้ำ
คือน้ำ ๆ ก็ยังวิ่งเถลือกไกลไปได้

พ่อค้าที่อยู่ไกล ๆ ก็เอาเรือหางมาแข่งรับซื้อ
ข้าวกันกลุ่มไป

แถมยังต้องเอาปุ๋ย เอายาฆ่าแมลง ฯลฯ มา
ทดลองให้ชาวนาล้วงหน้าเพื่อให้แน่ใจว่าจะซื้อ
ข้าวแข่งกับเขาได้เสียอีกด้วย

แล้วจะกวดคารับซื้อได้มากสักเท่าใด จะกด
ได้จริง ๆ ก็เฉพาะคนที่มืหนั้นสินติดค้างกันเท่านั้น
ข้อนี้รับรองว่าพอลดค่าปุ๋ยเมียมลงแล้ว ชาวนา
เป็นได้ราคาสูงขึ้นแน่

อย่างใน พ.ศ. ๒๕๐๕ ต่อกับ พ.ศ. ๒๕๑๐
ราคาข้าวสารขึ้นจากถึงละ ๓๐ กว่าบาทเป็นถึง
ละ ๕๐ บาท ราคาข้าวเปลือกที่ชาวนาขาย
ก็ขึ้นจากเกวียนละ ๔๐๐ ถึง ๑,๐๐๐ บาทเป็น
๑,๕๐๐ ถึง ดังรวม ๒,๐๐๐ บาททีเดียว

แล้วจะว่าคนกลางกดซื้อเอาราคาที่สูงขึ้นไป
กินแต่ผู้เดียวอย่างไรได้

ค่อย ๆ ลดค่าปุ๋ยเมียมลงเดี๋ยวจะเกิดผลขึ้น
หลายประการ

ประการแรก เมื่อค่อย ๆ ลดลงแล้ว ราคา
ข้าวในประเทศก็จะค่อย ๆ สูงขึ้น คนก็จะไม่เอะ
อะไว้วายมาก และรัฐบาลก็ยังมิเวลาตรึงครอง
หารายได้อื่น ๆ มาชดเชยค่าปุ๋ยเมียมที่ขาดไปได้
อย่างสบาย ๆ

ประการที่สอง กลไกทางเศรษฐกิจจะ
ปรับตัวรับสถานการณ์ดังกล่าวได้มีนวลขึ้น พ่อ
ค้าทั้งในต่างประเทศและในประเทศก็จะพลอย

คาดคะเนได้ว่า ราคาจะโน้มเอียงไปทางโต และ
ควรปรับตัวรับสถานการณ์อย่างไร

ประการที่สาม เมื่อชาวนาขายได้ราคาดี
ขึ้นและมีรายได้สูงขึ้นแล้ว แก่ก็จะมีกำลังใจปรับ
ปรุงเทคนิคการผลิตให้ดีขึ้นไปเอง

ก็เหมือนกับช่างตัดผม ถ้าแก่ได้ค่าบริการ
หัวละ ๒ บาท แก่ก็ต้องตัดผมได้ทันมะขาม

ถ้าได้หัวละ ๓ บาท แก่ก็ปรับปรุงบริการ
โดยขยับเข้ามาอยู่ในร้านเล็ก ๆ มีพัดลมพัดพวย
สบาย

ถ้าได้หัวละ ๕ บาท แก่ก็ขยายร้านให้ใหญ่
โดยสวยงาม มีเครื่องมือเครื่องมือทันสมัย ให้
ความสะดวกแก่ลูกค้ามากขึ้น

ถ้าได้หัวละ ๖ บาทหรือ ๘ บาท แก่ก็ติด
เครื่องปรับอากาศเข้าไป

ถ้าได้หัวละ ๑๐ บาท แก่ก็อาจมีอิหรูมา
นวดแถมให้ด้วย

ชาวนาก็เหมือนกัน เราไปให้ราคาแก่
เกวียนละ ๔๐๐ บาท แก่ก็ซังกะตายทำไป
อย่างนั้น

ถ้าได้เกวียนละ ๒,๐๐๐ บาท ทำไมแก่จะ
ไม่กระตือรือล้นปรับปรุงเทคนิคการผลิตให้มัน
ดีขึ้น

ชาวนาแก่ไม่ได้ใจเหมือนวัวควายนี้นับจะ
ไม่ได้รู้ว่าอะไรเป็นอะไร

ที่นี้ประการสุดท้าย เมื่อค่อย ๆ ลดราคาในต่างประเทศลงบ้าง จนกระทั่งขายข้าวได้มากขึ้น และมีรายได้ดีขึ้นแล้ว เราก็เก็บภาษีเอาซีครับ

พ่อค้ารายชั้ก็เก็บจากพ่อค้า

ชาวนารายชั้ก็เก็บจากชาวนา

ผู้ขนส่งรายชั้ก็เก็บจากผู้ขนส่ง

ฯลฯ ฯลฯ ฯลฯ

แล้วจะไปเดือดร้อนอะไรกะอัสสมบัติเสียค่าฟรี
เมี่ยมไปปีละพันล้านบาท

ข้อสำคัญตั้งใจเก็บภาษีให้มันได้จริงๆเท่านั้น

อย่ามีฝีมือเพียงแค้เก็บภาษีทางอ้อม

มีฝีมือจริง ๆ ต้องเก็บภาษีทางตรงให้ได้เต็ม
เม็ดเต็มหน่วย ไม่ว่าจะหน้าไหนก็ต้องเก็บให้
ได้
ทั้งนั้น

ไม่ใช่พอเจอของแข็งแล้วก็ถอยกรูด หัวเมา
เก็บภาษีทางอ้อม

อย่างนี้ไม่สวย

การที่ชาวนารายชั้มันยังมีผลดีอีกเยอะ
นักเศรษฐิจทุกคนย่อมมองเห็นได้ดี

ประการแรก ผู้ผลิตอื่น ๆ ก็ขายของได้
มากขึ้น เพราะชาวนามีสตางค์ซื้อมากขึ้น เลย
พากันรวยตามชั้ไปด้วย

ประการที่สอง อุปกรณ์การผลิตที่ทันสมัยก็ขายได้มากขึ้น ประสิทธิภาพของชาวนาก็จะดีขึ้น และผู้ผลิตที่ขายอุปกรณ์ดังกล่าวก็จะมีเงินให้เก็บภาษีมากขึ้น

ประการที่สาม ลูกหลานชาวนาก็จะได้
การศึกษาดีขึ้น ทำให้ชาวนาในอนาคตมีผลิตภาพ
สูงขึ้น และคนที่ไม่อยากเป็นชาวนาก็มีคุณภาพ
ดีพอที่จะย้ายไปทำอาชีพอื่นได้ง่าย ทำให้
surplus labor ในท้องถิ่นลดลง

ประการที่สี่ อาหารการกินและอนาามัย
ของชาวนาก็จะดีขึ้น ซึ่งจะทำให้พลังความคิด สติ
ปัญญา กำลังกาย และอื่น ๆ ดีตามชั้ไปด้วย

ฯลฯ ฯลฯ ฯลฯ

โสัย-เยอะเยอะครับ ชาวนาไม่ได้รวยคน
เดียวดอก คนอื่นจะขายอะไรต่ออะไรให้ชาวนา
ได้มากขึ้น เลยพากันรวยตามกันไปเป็นลูกโซ่

ชาวนายังรวยชั้เท่าใดก็ยังมีประสิทธิภาพที่
ขึ้น และยังมีผลิตภาพที่ขึ้นเท่าใดก็ยิ่งรวยชั้และ
ยิ่งซื้อของจากผู้ผลิตอื่นมากขึ้นเท่านั้น

ผู้ผลิตอื่นก็จะรวยชั้ และเอาเงินนั้นไปซื้อ
ของจากผู้ผลิตอื่นมากขึ้น ๆ ๆ

ความรวยก็จะเกิดขึ้นเป็นลูกโซ่ และแต่ละประเทศ
ชาติตลอดจนรัฐบาลก็ย่อมจะรวยตามไปด้วย

ขออย่างเดียวให้ตั้งใจทำการโดยสุจริต อย่า
เอาความที่จจะรวยของชาวนามาทำให้เป็นความ
รวยของผู้ที่เกี่ยวข้องก็แล้วกัน

**จงทำดี มีศีลธรรม ถู้อความสัตย์
พึงขจัดความโลภและโกรธหลง**

**จะทำอะไรทำให้มันตรง ๆ ชาติก็คง
ถาวรเอย**

พรีเมียมข้าว อีกครั้งหนึ่ง

วารินทร์ วงศ์หาญเขาวี

ในปัจจุบันความสำคัญของค่าพรีเมียมข้าวเริ่มลดลงเรื่อย ๆ ซึ่งก็น่าดีใจที่รัฐบาลได้ดำเนินนโยบายมาในแนวทางนี้ เพราะชาวนาจะได้ไม่เสียเปรียบ คือจะได้รับความยุติธรรมทางเศรษฐกิจมากขึ้น ข้อดีข้อเสีย และวิธีการลดค่าพรีเมียมนั้น มีสรุปไว้ในบทความที่ผู้เขียนเขียนร่วมกับ *Professor Trent Bertrand* จึงไม่ขอกล่าวซ้ำอีก* สิ่งที่จะกล่าวซ้ำในบทความนี้ ซึ่งเป็นของบทความเก่า นั้น ก็มีเฉพาะที่จำเป็นเท่านั้น เพื่อให้ท่านผู้อ่านที่ไม่มีโอกาสอ่านบทความเก่าจะได้เข้าใจบทความนี้^{๕๔๕}

เหตุที่เขียนบทความนี้ขึ้น ก็เพราะจะได้เสนอข้อเท็จจริงบางประการเกี่ยวกับค่าพรีเมียม ทั้งนี้เพื่อวัตถุประสงค์สองประการ คือ เพื่อให้บทความเก่าของผู้เขียนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และเพื่อให้เป็นแนวทางสำหรับพิจารณานโยบายภาษีประเภทอื่น ๆ ของรัฐบาล ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับค่าพรีเมียม

ก่อนปี ๒๕๑๐ นั้น ค่าพรีเมียมเก็บเป็นอัตราส่วนของปริมาณข้าวที่ส่งออก เพราะฉะนั้นรายได้ของรัฐบาล (ใช้ตัวอักษรย่อ R) จึงสามารถเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$R = X \cdot t \quad (๑)$$

โดย X คือปริมาณข้าวที่ส่งออก และ t คืออัตราค่าพรีเมียมข้าว

---

* ดู Trent J. Bertrand และ วารินทร์ วงศ์หาญเขาวี “การลดค่าพรีเมียมข้าว” *สังคมศาสตร์ปริทัศน์* ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๓ (ธันวาคม ๒๕๑๑ - กุมภาพันธ์ ๒๕๑๒) หน้า ๖๕ - ๗๕

ผลของการเปลี่ยนแปลงของอัตราค่าปริเมียม ค่ารายได้ของรัฐจึงสามารถแสดงได้เป็น

$$R' = t \cdot X' + X \quad (๒)$$

โดยเครื่องหมายขีด ʹ ข้างบนตัวอักษรคือ total derivative ของตัวแปรผันตัวนั้นกับอัตราค่าปริเมียม

ให้ F เป็นราคาค่าส่งออกนอกของข้าว และ W เป็นราคาภายในของข้าว มูลค่าของข้าวที่ส่งออกเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$FX = WX + Xt \quad (๓)$$

และ $F = W + t \quad (๔)$

ให้ D เป็นปริมาณความต้องการในข้าว และ S เป็นปริมาณการเสนอขายข้าว สมการที่ (๔) สามารถเขียนได้ดังนี้

$$F(D) = W(S) + t \quad (๕)$$

หรือ $F_d \cdot D' = W_s \cdot S' + 1 \quad (๖)$

โดยตัวอักษรที่มีตัวอักษรห้อยข้างล่างเส้นหมายถึง Partial derivative ของตัวแปรผันนั้น ๆ กับตัวแปรผันที่แสดงโดยอักษรห้อย

เนื่องจากในขณะที่ตลาดอยู่ในดุลยภาพ ปริมาณข้าวที่เสนอซื้อ (D) จะต้องเท่ากับที่เสนอขาย (S) และจะต้องเท่ากับปริมาณข้าวที่ส่งออก (X) ด้วย เพราะฉะนั้นสมการที่ (๖) จึงสามารถเขียนได้ใหม่ดังนี้ :

$$X' = X E_f E_w (E_w F - W E_f)^{-1} \quad (๗)$$

โดย E_f และ E_w เป็นความยืดหยุ่นของราคาทางการเสนอซื้อ และการเสนอขายโดยลำดับ

แทนค่าสมการที่ (๗) ลงในสมการที่ (๒) จะเห็นว่าความยืดหยุ่นของรายได้ของรัฐบาลเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราปริเมียม (E_t) มีดังนี้^๒

$$E_t = t E_f E_w (E_w F - E_f W)^{-1} + 1 \quad (๘)$$

ยกตัวอย่างเช่น ในปี ๒๕๐๕ ราคาข้าวชนิด ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์นั้นตันละ ๒๑๘๙ บาท^๓ และค่าปริเมียมเท่ากับตันละ ๙๐๐ บาท^๔ อาศัยสมการที่ (๘) ราคาข้าวส่งออกอาจจะประมาณได้

๒ สมการนี้เหมือนกับสมการที่ใช้ในบทความเก่า

๓ กุศัเลขจาก Bank of Thailand, *Monthly Report*, vol. 9, No. 11 (November 1969), Statistical Section, p.8

๔ ตัวเลขมาจาก กรมการสนเทศน์, กระทรวงเศรษฐกิจ

ดีและ ๓๐๘๘ บาท จากการประมาณที่ผู้เขียนเคยทำไว้ ข้าวชนิด ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์มีความยืดหยุ่นของราคาทางการเสนอซื้อเท่ากับ -๐.๔๑๓๗ ^๕ ส่วนความยืดหยุ่นทางการเสนอขายนั้น อาจสมมุติตาม Jere R. Behrman ว่าเท่ากับ $.๔๓$ ^๖ ค่า $.๔๓$ หามาได้โดยสมมุติตาม Behrman ว่า ความยืดหยุ่นของการเสนอขายนั้นประมาณได้ โดยใช้ผลคูณของความยืดหยุ่นของการเสนอขายทั่วไปในประเทศคือ (b^*) กับ ส่วนกลับอัตราการค้าขาย (r) ในที่นี้ $b^* = .๑๘$ และ $r = ๒.๓๗๕$ จากตัวเลขต่างๆ ที่เสนอมานี้ จะสามารถคำนวณได้ว่าความยืดหยุ่นของการเปลี่ยนแปลงรายได้ของรัฐบาล เนื่องจากอัตราพรีเมียมเปลี่ยนแปลงไปเท่ากับ ๑.๑๕๕๓ หมายความว่าถ้ามีการเปลี่ยนแปลงหนึ่งเปอร์เซ็นต์ ในอัตราพรีเมียม จะทำให้รายได้ของรัฐบาลในทางนี้ลดลง ๑.๒ เปอร์เซ็นต์

ในปี ๒๕๑๑ วิธีการเก็บพรีเมียมได้เปลี่ยนแปลงไป โดยมีการเก็บเป็นอัตราของราคาส่งออกแทนที่จะเก็บจากปริมาณส่งออก ด้วยการเปลี่ยนแปลงนี้ทำให้สูตร (๘) ต้องมีการปรับปรุงใหม่ วิธีการปรับปรุงคือ เริ่มจากสมการที่ (๑) โดยเขียนเสียใหม่ว่า

$$R = X (F.t) \quad (๘)$$

เพราะฉะนั้น

$$R' = X F' + Ft X' + XF \quad (๑๐)$$

และมูลค่าของข้าวที่ส่งออกจึงเท่ากับ

$$FX = WX + FXt \quad (๑๑)$$

เพราะฉะนั้น

$$F = W + Ft \quad (๑๒)$$

และ

$$W_s S' = (1 - t) F_d D' - F \quad (๑๓)$$

สมมุติคุณลักษณะของตลาดอีก สมการที่ (๑๓) เขียนใหม่ได้ว่า

$$X' = XFE_f E_d (FE_d - WE_f)^{-1} (1 - t)^{-1} \quad (๑๔)$$

๕ ผู้ที่ต้องการทราบความยืดหยุ่นของข้าวชนิดอื่น ๆ ทักต่อกับผู้เขียนได้ ในบทความนี้จะใช้ข้าวชนิด ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์เช่นกัน

๖ ดู Jere R. Behrman, *Supply Response in Underdeveloped Agriculture: A Case Study for Four Major Annual Crops in Thailand, 1937-1963* (Amsterdam: North-Holland publishing Company, 1968), pp. 293 and pp. 314. เวลานี้ยังไม่มีใครคำนวณความยืดหยุ่นทางการเสนอขาย ที่จะใช้ในบทความนี้ได้ จึงขอใช้ของ Behrman ไปก่อน

แทนค่าสมการที่ (๑๔) ลงในสมการที่ (๑๐) จะได้ค่าความยืดหยุ่นของรายได้รัฐบาลเนื่องจากการเปลี่ยนอัตราพรีเมียมดังนี้

$$E_t = t FE_d (1 + E_f) [(1 - t) FE_d - WE_f]^{-1} + 1 \quad (๑๕)$$

ถ้าใช้ตัวอย่างข่าว ๑๐๐ เปอร์เซนต์อีกจะพบว่า E_t ในปี ๒๕๑๑ นั้น เท่ากับ ๑.๑๖๖๗ หรือน้อยกว่าของปี ๒๕๑๐ ประมาณ .๐๒๘๕ ทั้งนี้โดยให้ค่าของ t, E_d, E_f, W และ F เท่ากับ .๓, .๔๓, -๖.๔๑๓๗, ๒๕๓๒, และ ๓๖๑๗ ตามลำดับ^๗

เนื่องจากข่าวที่เราส่งออกนอกมีหลายชนิดด้วยกัน อย่างน้อยที่สุดก็มีมากกว่า ๒๐ ชนิด^๘ แต่ละชนิดย่อมมีความยืดหยุ่นทางการเสนอซื้อเสนอขายต่างกัน สมการที่ (๑๕) ที่ใช้พิจารณา นโยบายนั้นจึงมีมากกว่า ๒๐ สมการ เพราะฉะนั้นรายได้ของรัฐบาลจะถูกกระทบกระเทือนเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงค่าพรีเมียมนั้นจึงมีแตกต่างกันตามชนิดของข่าวที่ส่งออกด้วย ในบทความนี้ ผู้เขียนได้เสนอวิธีการคำนวณผลกระทบกระเทือนรายได้ของรัฐบาล เนื่องจากการเปลี่ยนอัตราพรีเมียมข่าว ซึ่งเป็นสาเหตุที่สำคัญที่สุดที่ทำให้การเปลี่ยนแปลงพรีเมียมข่าวไม่รวดเร็วอย่างที่ควรจะเป็นไป เมื่อวิธีการคำนวณแล้ว น่าจะมีการวางนโยบายพรีเมียมข่าว โดยมีการศึกษาอย่างละเอียดตามชนิดข่าวที่ส่งออกแต่ละประเภท ทั้งนี้เพื่อไม่ให้รัฐบาลขาดรายได้มากเกินไป และเพื่อให้ชาวนาได้รับผลประโยชน์อย่างมากที่สุดเท่าที่จะมากได้

๗ ค่าของ t มีเสนอไว้ในรายงานประจำปีของธนาคารแห่งประเทศไทยประจำปี ๒๕๑๑ ค่าของ F นั้นคำนวณจากสมการ (๑๒) ค่าอื่น ๆ นั้นมาจากเอกสารที่ได้อ้างอิงมาแล้ว

๘ กุรายงานประจำปีเกี่ยวกับสินค้าขาเข้า และสินค้าขาออกของกรมศุลกากรมีต่าง ๆ

โลกนี้มีได้อยู่ด้วย   มณี เดียวนา
ทรายและสิ่งอันมี   ส่วนสร้าง
ปวงชาติต่างกลางดี   คุณภาพ
ภาคจักรพาลมีร้าง   เพราะน้ำแรงไหน

อังคาร กัลยาณพงศ์

แล้วสอยดาวสาวเดือนที่เกลอนฟ้า
มาทำอาหารให้คนไร้สิน
พันนภาพเห็นออกเป็นชน
เอามาสิ้นเข็บเป็นเสื่อผืนคนจน

วิทยากร เข็ชฌกุล

การปฏิรูปที่ดิน

ไชยยงค์ ชูชาติ

ถ้ายังมีท่านผู้ใดภูมิใจอยู่ต่อไปอีกว่าประเทศไทยนั้นอุดมสมบูรณ์ไปด้วยข้าวปลาอาหารต่าง ๆ มากมาย เพราะเป็นอู่ข้าวอู่น้ำแล้วละก็ ออกจะเป็นความรู้สึกที่น่าวิตกอยู่ไม่น้อยและเป็นความคิดที่มองเห็นเหตุการณ์ระยะไกลมากกว่าจะเป็นผู้เห็นการณ์ไกลในอนาคต

ทั้งนี้เป็นเพราะว่าทรัพยากรเกษตรสำคัญ ๆ เช่นดินและน้ำ กำลังจะลดพลังการผลิตลงทุกที ๆ เกษตรกรจะทำการเพาะปลูกหรือเลี้ยงสัตว์ด้วยวิธีง่าย ๆ เหมือนแต่ก่อนไม่ค่อยจะได้เสียแล้ว น้ำท่าก็ไม่สมบูรณ์ ดินก็จืดชืดลง ผลผลิตตกต่ำ ไม่ใส่ปุ๋ยพืชก็ไม่งาม ในน้ำไม่ค่อยจะมีปลา ในนามีข้าวน้อยลง น้ำก็ใส ศัตรูและโรคพืชก็มากขึ้น

นอกจากทรัพยากรเกษตรของผู้ผลิตจะด้อยกำลังลงแล้ว ตัวเกษตรกรเองซึ่งเป็นทรัพยากรมนุษย์อันสำคัญยิ่งในการผลิตอาหารให้แก่พวกเราชาวไทยทั้งหลายก็กำลังจะด้อยกำลังลงตามทรัพยากรเกษตรไปด้วย ยังไม่ทราบแน่ชัดก็แต่เพียงว่าใครด้อยกำลังลงมากกว่ากันเท่านั้น

เกษตรกรต้องสูญเสียกรรมสิทธิ์ที่ดินเพราะเป็นหนี้สินกันมาก ที่เป็นหนี้สินกันมากเพราะเกษตรกรต้องกู้เงินบุคคลภายนอกลงทุนเพาะปลูก

ในอัตราดอกเบี้ยสูง (เกือบจะไม่มีเกษตรกรคนใดที่เริ่มต้นเพาะปลูกโดยไม่ต้องกู้ยืม) เมื่อดอกเบี้ยเป็นต้น ประกอบกับการทำไร่ทำนาไม่ได้ผลเพราะน้ำท่วมหรือฝนแล้ง ๒-๓ ปีติดกันเข้า ด้วยแล้ว ไร่นาที่จำนอง จำนำ หรือขายฝากเขาไว้ก็หลุดเป็นสิทธิ์แก่เจ้าหนี้ ตัวเลขที่พอจะรวบรวมได้ปรากฏให้เห็นว่า นาดี ๆ มีโฉนดถูกบังคับจำนองและขายฝากหลุดเป็นสิทธิ์แก่เจ้าหนี้ปีหนึ่ง ๆ มีมูลค่าไม่น้อยกว่า ๒๐ ล้านบาทแล้ว

ผู้ไร่ที่ทำกินเหล่านี้ได้กลายเป็นสภาพจากเจ้าของที่ดินเป็นผู้เช่าไป ต้องเสียทั้งค่าเช่าและเสียดอกเบี้ยเงินกู้เพื่อลงทุนเพาะปลูก เมื่อเก็บเกี่ยวได้ก็ต้องหักเป็นค่าเช่าและดอกเบี้ยพร้อมทั้งส่งใช้คืนเงินด้วย มิฉะนั้นเจ้าของจะไม่ยอมให้ทำนาในปีต่อไป ในที่สุดก็ไม่มีอะไรเหลือเป็นของตนเองและครอบครัวเลย ต้องเริ่มต้นกันต่อไปอีกเป็นอย่างนี้ตลอดไป นักเศรษฐกิจเคยเรียกวิธีนี้ว่าเป็น “วงจรแห่งความชั่วร้าย” แต่ข้าพเจ้าอยากจะเรียกวิธีนี้ว่าเป็น “วงจรมฤตยู” หรือห่วงแขวนคอที่เจ้าของที่ดินผูกไว้กับผู้เช่ามากกว่า

ปัจจุบันมีเกษตรกรจำพวกที่เป็นผู้ไร่ที่ทำกินเฉลี่ยทั้งประเทศไม่ถึง ๒๐ เปอร์เซ็นต์ แต่ถ้าจะเจาะเอาภาคกลางซึ่งเป็นอยู่ชวอยู่น้ำของประเทศที่ผลิตข้าวให้คนไทยบริโภคและส่งออกเป็นส่วนใหญ่แล้ว ตัวเลขของผู้เช่าจะสูงถึง ๔๑ เปอร์เซ็นต์ เช่นเดียวกัน ที่ดินที่ทำนาเพื่อส่งข้าวขายต่างประเทศจำนวนมากว่า ๔๐ เปอร์เซ็นต์ เป็นที่เช่าที่ผู้เช่าจะต้องเสียค่าเช่าและเสียดอกเบี้ยสูงถึงกล่าวมาแล้วด้วย ผู้เช่าเหล่านี้แหละที่หมกกำลังใจจะใช้ปุ๋ย ใช้น้ำ ใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวดี ๆ เหมือนชาวนาบริเวณอื่น ๆ เพราะไม่ไฉนนาของตน ถ้าได้ข้าวมากแล้วเจ้าของนาขึ้นค่าเช่า และก็ชาวนาประเภทนี้แหละจะเป็นผู้ต่อต้าน “การปฏิวัติเขียว” ที่เราอยากให้มีขึ้นในประเทศไทย

บ้าง ปัจจุบันผู้เช่าเหล่านี้มีจำนวนไม่น้อยกว่าล้านครอบครัวเข้าไปแล้ว

ถึงเวลาแล้วหรือยังที่เราควรมีการปฏิรูปที่ดินแบบไทยๆ ละมุนละม่อมนุ่มนวลไม่หักโหมรุนแรงเหมือนประเทศคอมมิวนิสต์ หลายประเทศที่มีผู้เช่าไม่ถึง ๔๐ เปอร์เซ็นต์ ต่างอะอะไว้วายเป็นการใหญ่ ดำเนินการปฏิรูปที่ดินโดยวิธีออกกฎหมายบังคับให้เจ้าของที่ดินขายที่ดินคืนให้แก่รัฐบาลเพื่อรัฐบาลจะได้นำมาแบ่งสรรขายต่อให้แก่ผู้เช่าที่ไร่ที่ทำกินต่อไป ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง นายพลแมคคาร์เธอร์ ยื่นโครงการฟื้นฟูเศรษฐกิจให้แก่ญี่ปุ่นผู้แพ้สงคราม โดยการให้มีการปฏิรูปที่ดินรวมอยู่ในโครงการนี้ด้วย ยังผลให้ญี่ปุ่นมีเศรษฐกิจมั่นคงทั้งในทางอุตสาหกรรมและกสิกรรมซึ่งปัจจุบันญี่ปุ่นสามารถส่งข้าวออกขายในประเทศอื่นๆ ได้แล้ว ในไต้หวันรัฐบาลของจอมพลเจียงไคเช็คได้รับคำแนะนำจากขอร้องจากรัฐบาลอเมริกันให้มีการปฏิรูปที่ดิน เพื่อต่อต้านคอมมิวนิสต์ซึ่งทำให้ไต้หวันกลายเป็นประเทศกสิกรรมที่เจริญรุ่งเรืองชาวไร่ชาวนาอยู่ดีกินดี มีคนทั่วโลกพากันมาดูการปฏิรูปที่ดินและมาอบรมที่ประเทศนี้เยอะมาก ๆ ทั้งในญี่ปุ่นและไต้หวัน เจ้าของที่ดินได้รับการชดเชยในการขายที่ดินให้แก่รัฐบาลอย่างเป็นทางการทั้งในรูปเงินสด ทุนรัฐวิสาหกิจและพันธบัตรที่ดิน

ประเทศจีนแผ่นดินใหญ่ก็มีการปฏิรูปที่ดินเหมือนกันแต่ใช้วิธีที่น่าจะเรียกได้ว่า “ปล้น” เอาจากเจ้าของที่ดิน คือริบที่ดินเจ้าของที่แล้ว ยิ่งเจ้าของที่ดินเสียชีวิตกลายเป็นอันหมดเรื่องกันไป

ประเทศไทยมีเจ้าของที่ดินที่ใจดีมีศีลธรรม และมีเมตตาจิตมากมาย มีรัฐบาลที่เข้มแข็งมองเห็นการณ์ไกล เราไม่ต้องการวิธีรุนแรงของคอมมิวนิสต์ และไม่จำเป็นจะต้องมีนายพลแมคคาร์เธอร์มาบอกเราให้ทำ เรามีสภาพพัฒนาเศรษฐกิจ เรามีนายพลที่มีความรู้ และมีนักวิชาการที่มีความรู้เยอะที่คอยเสนอแนะรัฐบาลให้รัฐบาลท่านทราบถึงความจำเป็นในเรื่องนี้ รัฐบาลท่านอาจจะเห็นว่ายังไม่จำเป็นก็ได้ ท่านคงเห็นว่าเมืองไทยยังมีที่ดินอีกมากมาย เปิดป่าออกไปอีกก็ได้ทำไมจะต้องปฏิรูปที่ดินกับเขาบ้าง จึงเป็นเรื่องที่นักเศรษฐกิจและนักปฏิรูปสังคมที่เห็นการณ์ไกลของไทยจะต้องหาข้อเท็จจริงข้อดีและข้อเสียเสนอแนะรัฐบาลท่านต่อไปอีก ถ้านักเศรษฐกิจทั้งหลายยังเห็นว่ามีความจำเป็นจะต้องทำ

ทำไมประเทศต่าง ๆ จึงต้องปฏิรูปที่ดิน

ประเทศเสรีต่าง ๆ ในอเมริกาใต้ ในตะวันออกกลาง และในเอเชียอาคเนย์ต่างให้เหตุผลว่าปฏิรูปที่ดินเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคมเกษตรกรรมมากขึ้น พืชต่างๆ ก็คือว่า ให้เกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้ดี มีความเป็นอยู่ดีขึ้น ถ้าไม่ทำแล้ว ชาวไร่ชาวนาไม่มีโอกาสลืมตาอ้าปากได้ กว้างขวางตลอดชีวิต ยิ่งผลดีมากเท่าใด หยาด

เหงื่อของตนเองที่ห่มเทลงไปในดิน ต่างก็ตกเป็นของเจ้าของที่ดิน พ่อค้า ผู้ให้กู้และนายธนาคารจนหมด เหลือให้ไว้นิตเดียวพอประทังชีวิตไปวันหนึ่ง ๆ เท่านั้น

ประเทศคอมมิวนิสต์ยังหนักข้อไปใหญ่ บอกว่าระบบดังกล่าวเป็นมารสังคัมของเกษตรกร จะต้องกำจัดให้หมดสิ้นแล้วริบที่ดินเป็นของรัฐบาลให้หมด ไม่มีใครมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินอีกต่อไป

อังกฤษ อเมริกา และประเทศที่มีเงินและวิชาการก้าวหน้าค้ำหาช่องทางช่วยผู้เช่า ผู้ไร่ที่ทำกินให้มีช่องทางได้เข้าไปจนถึงการเป็นเจ้าของที่ดิน เช่นให้มีการเช่าระยะยาว ควบคุมค่าเช่าอย่างได้ผล เก็บภาษีที่ดินสูงๆ ตั้งธนาคารที่ดินให้เกษตรกรกู้เงินไปซื้อที่ดินและพัฒนาการเกษตรระยะยาวด้วยดอกเบี้ยอัตราต่ำ

หลาย ๆ ประเทศรวมทั้งประเทศไทยมีนิคมต่างๆทั้งที่เป็นในรูปสหกรณ์ รูปประชาสงเคราะห์ และแบบที่กรมที่ดินได้กระทำอยู่เพื่อช่วยเหลือผู้เช่าและผู้ไร่ที่ทำกินให้มีที่ดินเป็นของตนเองคนละ ๒๐-๒๕ ไร่ ทั่วประเทศ ซึ่งก็น่าจะเป็นโครงการที่ดีอยู่แล้ว แต่ผู้เช่าภาคกลางมักจะกลับมาดินเดิมอีกภายหลังที่เงินที่รัฐบาลให้ลงทุนครั้งแรกหมดไปแล้ว โดยอ้างว่า ใกล้เคียงถูกกดราคาปลูกแล้วไม่มีตลาดขาย คมนาคมและความปลอดภัยมีน้อย ขาดน้ำ ขาดความรู้ ฯลฯ และปัญหาอื่น ๆ อีกนานาประการ

นักวิชาการทางด้านวิเคราะห์กันไปแล้วว่าโครงการนิคมของเราเป็นที่สนใจเกษตรกรน้อย เพราะเกษตรกรขาดความสะดวกและโอกาสต่าง ๆ ดังเช่นที่เกษตรกรอ้าง พร้อมกันนั้นความรู้และวิชาการที่เกษตรกรมีอยู่นั้นก็ยิ่งน้อยเกินไป การให้ที่ทำการแก่เกษตรกรอย่างเดียวยังไม่สามารถจะทำให้เกษตรกรกลายเป็นเจ้าของที่ดินรายใหม่ที่สามารถได้

ใครว่าสังคมเกษตรกรเป็นสังคมที่ไม่ค่อยจะเปลี่ยนแปลงและชอบทำตามประเพณีดั้งเดิมนั้น น่าจะเป็นความจริงน้อยมาก สังคมเกษตรกรกำลังจะเปลี่ยนแปลงไปทุกที เกษตรกรต้องการการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ทำอย่างไรเกษตรกรจึงจะเห็นของดี ๆ ใหม่ ๆ จะทำอย่างไร และจะได้มาอย่างไร

วิธีการที่ผู้บริหารประเทศเคยใช้จะต้องปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมแล้วจึงหยิบยื่นให้แก่เกษตรกรเหล่านั้น และจะต้องเป็น “การกระทำ” มากกว่า “การพูด”

องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ ธนาคารโลก ธนาคารพัฒนาเอเชียต่างพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือทั้งวิชาการและเงินทุนเพื่อให้ปฏิรูปที่ดินและปฏิรูปการเกษตร ทำอย่างไร ชาวไร่ชาวนา – รัฐบาล – และแหล่งเงินทุนและวิชาการเหล่านี้ จะได้ระดมพลังร่วมกันในฐานะเกษตรกรผู้ยากจนที่มีจำนวนถึง ๔ ใน ๕ ของ

ประชากรไทยให้สูงขึ้นภายในเวลาที่กำหนดได้ มิฉะนั้นการผลิตของเราจะต้องต่ำลงแน่ ๆ ในอนาคต เศรษฐกิจและสังคมส่วนรวมของไทยจะยิ่งทรุดหนักลง มีคนจนมาก จนลัทธิคอมมิวนิสต์ใช้เป็นเครื่องมือโฆษณาทำสงครามจิตวิทยาชักชวนคนไทยจน ๆ เหล่านี้ให้ร่วมมือเรื่อยมา

ถึงเวลาแล้วที่เราจะต้องทำโครงการย่อยนี้ให้เป็นโครงการใหญ่รวม แล้วปรับปรุงแก้ไขเสียก่อนที่จะดำเนินการ ชาวไร่ชาวนาไม่น้อยกว่า ๒๗ ล้านคนกำลังรอคอยอยู่ว่า โครงการอะไรที่ดีที่สุดที่เป็นของพวกเขาจริง ๆ เพื่อเขาจริง ๆ และเป็นโครงการที่เขาต้องการจริง ๆ ด้วย

ถ้าเราไม่หาทางกระจายรายได้ไปให้เกษตรกรมากขึ้น การพัฒนาการเกษตรของเราจะมีอัตราต่ำอย่างนี้เรื่อยไป และจะต้องต่ำจนแทบจะผลิตไม่พอกินพอใช้ ชาวนาละทิ้งไร่นามุ่งสู่เมืองใหญ่ เขาวชนจะกลายเป็นฮิปปีไทยมากขึ้น ไซค์วอร์ของฝ่ายตรงข้ามจะยู่ยู่ให้สังคมของเรารับบั่นบ่วนมากขึ้น การปฏิวัติเขียวก็ไม่อาจจะมีขึ้นได้ ทรัพยากรเกษตรนับวันจะดอยกำลังลง เราจะพัฒนาอุตสาหกรรมได้อย่างไร ถ้าการเกษตรก้าวไปไม่ทันอย่างที่เราเห็นกันอยู่ในปัจจุบันนี้

การปฏิรูปที่ดินแบบไทย ๆ ทำอย่างไร

ข้าพเจ้าขอเสนอแนะการปฏิรูปที่ดินแบบไทย ๆ โดยการเก็บภาษีที่ดินให้สูงขึ้นตาม

จำนวนที่ดินที่มีเป็นกรรมสิทธิ์ และตามราคา
ของที่ดินนั้น ๆ ด้วย ผู้ที่ไม่ใช่เกษตรกรแต่มี
เงินซื้อที่ดินไว้มาก ๆ และเป็นที่มีราคาดีด้วย
แล้วก็ต้องเสียภาษีสูง

เกษตรกรจึงจะมีที่ดินมากหน่อยแต่ราคาต่ำ
ไกลเมือง เสียภาษีที่ดินต่ำ

วิธีนี้จะทำให้ผู้มีเงินนำเงินไปลงทุนทางอื่น
ที่เกิดประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคมของ
ประเทศส่วนรวมมากกว่าการซื้อที่ดิน

ที่ดินจะมีราคาที่ไม่สูงขึ้นเหมือนในญี่ปุ่น
ทั้ง ๆ เป็นเพียงเกาะเล็ก ๆ มีที่ดินจำกัด

เราควรยกเลิกภาษีอื่น ๆ หรือลดลงพร้อม
ไปกับการเพิ่มภาษีที่ดิน ไม่ใช่เพิ่มภาษีอื่น ๆ
แล้วไม่เพิ่มภาษีที่ดินที่ยังอยู่ในปัจจุบัน

วิธีเพิ่มภาษีที่ดินแบบนี้จะไม่ทำให้เกษตรกร
เสียภาษีที่ดินสูงกว่าคนที่มียากที่ดินอยู่ในเขตชุมชน
ในเมืองหลวง หรือในเขตอุตสาหกรรม
ภาษีที่ดินจะลดลงราวเท่าที่ระยะทางห่างไป
จากเขตเทศบาล เป็นการเก็บภาษีตามราคา
ที่ดิน

ระบบภาษีปัจจุบันทำให้เกษตรกรผู้ยากจน
และข้าราชการที่มีเงินเดือนน้อยเดือดร้อนมาก
กว่าผู้มีที่ดิน เพราะเกษตรกรและข้าราชการต้อง
กินต้องใช้อาหาร และสิ่งของประจำวันที่มีภาษีนา
นาชนิดรวมอยู่ด้วยกับราคาสินค้าเรียบร้อยแล้ว

ทำให้ราคาสินค้าดังกล่าวสูงขึ้น ๆ ชาวไร่ชาวนา
และข้าราชการจึงเดือดร้อน การปฏิรูปภาษีที่ดิน
เสียใหม่จะทำให้ชาวไร่ชาวนาอยู่ดีกินดีขึ้นเป็น
แน่ เพราะเกษตรกรเหล่านี้เป็นผู้ใช้แรงงาน
มากกว่าเป็นเจ้าของที่ดินที่มีราคาแพง ยิ่งผู้เช่า
ด้วยแล้วจะทำให้เศรษฐกิจของผู้เช่าดีขึ้นเป็น
อย่างมาก กล่าวคือ เมื่อภาษีที่ดินสูงเจ้าของที่
ดินจะต้องถอนข้อเสนอค่าเช่าต่ำเพื่อหาผู้เช่า หรือ
จ้างแรงงานมาทำในอัตราค่าแรงที่สูงขึ้น หรือ
ไม่ก็ต้องขายที่ดินให้แก่ผู้เช่าหรือรัฐบาลในราคา
ต่ำ ไม่ต้องไปรีบคืนมาเหมือนในประเทศคอม
มิวนิสต์ วิธีนี้จะทำให้มีการใช้ที่ดินให้ได้ประ
โยชน์มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ จะเป็นการจำกัด
แหล่งเสื่อมโทรมให้น้อยลงหรือหมดไปในอนาคต
อีกด้วย และอาจจะเป็นวิธีที่ดี ในการเพิ่มพูน
อัตราการทำงาน เพิ่มค่าแรง เพิ่มการผลิต และ
บริการ โดยไม่เพิ่มราคาสินค้าให้สูงขึ้นเป็นที่
เดือนร้อนแก่ประชาชนทั่วไปอีกด้วย

เวลานี้รัฐบาลได้จัดตั้งคณะกรรมการบริหาร
กองทุนเพื่อจัดหาที่ดินให้แก่เกษตรกรขึ้นแล้ว มี
ผู้เสนอขายที่ดินให้แก่รัฐบาลในราคาสูง ถ้าหาก
จะมีการเพิ่มภาษีที่ดินขึ้นดังกล่าวแล้วจะทำให้
คณะกรรมการนี้มีทางซื้อที่ดินได้ในราคาต่ำ ที่
ดินจะได้เป็นของเกษตรกรผู้ยากจนมากขึ้น

การปฏิรูปภาษีที่ดินเสียใหม่ก็จะทำให้รายได้
กระจายไปสู่ประชาชนส่วนใหญ่ที่ยังมีรายได้ต่ำ
และยังยากจนอาศัยอยู่ตามท้องไร่ท้องนากว่า ๓

ด้านครอบครัวมากขึ้น เพราะเมื่อมีการลงทุนซื้อที่ดินแสวงหาประโยชน์มีกำไรสูงในอนาคตคนน้อยลงแล้ว การลงทุนด้วยวิธีอื่น ๆ จะมีมากขึ้น อัตราดอกเบี้ยที่คนยากจนจ่ายก็จะลดลง ทำให้ต้นทุนการผลิตของเกษตรกรต่ำ รายได้และกำไรจะมีเหลืออยู่กับคนเหล่านี้มากกว่าแต่ก่อน

การปฏิรูปที่ดินแบบไทย ๆ อีกวิธีหนึ่งก็คือ การปรับปรุงนโยบายการเงินและการคลังให้เป็น การส่งเสริมทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรมนุษย์ให้มีสมรรถภาพในการผลิตสูงขึ้น

ปัจจุบันนี้ กล่าวได้ว่าประเทศไทยมีเงินสำหรับพัฒนาการค้าและการอุตสาหกรรม มากกว่ามีไว้สำหรับพัฒนาการเกษตรซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาการค้าและการอุตสาหกรรม ถึงแม้ธนาคารแห่งประเทศไทยจะมีนโยบายให้รัฐบาลกู้เงินไปพัฒนาเศรษฐกิจในด้านต่าง ๆ แต่ในด้านเกษตรแล้วยังคงมีน้อยไม่สมมูลย์กับความ ต้องการที่จะพัฒนาให้มีอัตราสูงขึ้น การเกษตรจึงก้าวหน้าล่าช้ากว่าด้านอื่นๆ มาก อย่างไรก็ตาม เกษตรจะเจริญก้าวหน้าไม่ได้ถ้าปราศจากปัจจัยสำคัญ ๓ ประการ คือ ศาสตร์ อุตสาหกรรมและการค้า ศาสตร์หรือ “ไซแอนซ์” ของการเกษตรยังล้าลุดลุดคลานอยู่เพราะการวิจัยขาดเงินสนับสนุนอย่างเพียงพอ วิทยาศาสตร์ทั้งหลายที่นำมาประยุกต์ได้กับการเกษตรจึงยังมีขอบเขตแคบอยู่ในห้องทดลอง ในมหาวิทยาลัย และในสถาน

ทดลองของรัฐบาลเป็นส่วนใหญ่ ชาวไร่ชาวนาไม่สามารถจะนำ “โน-ฮาว” เหล่านี้ไปใช้ได้ทั่วถึงเพราะขาดเงิน ชาวเมืองหลวงมีภาษีเทศบาล มีเงินลอตเตอรี่ มีเงินออมสิน มีเงินม้าแข่ง ฯลฯ ช่วยทำโรงเรียน โรงพยาบาล ฯลฯ ได้ มีคณะกรรมการตั้งขึ้นโดยเฉพาะที่เห็นใจชาวเมืองหลวงนำเงินที่ได้มาจากทั้งในชนบทและเมืองหลวงมาบำรุงชาวเมือง เงินเหล่านี้หนานๆ ครั้งจะตกไปถึงชนบทที่ล่าหลังเสียทีหนึ่งแล้วแต่ความเมตตาปรานีของท่านคณะกรรมการเหล่านั้น ทำอย่างไรชาวไร่ชาวนาจึงจะมีคณะกรรมการระดมทุนที่เข้มแข็งกับเขาบ้าง เงินที่ใครว่าไม่สำคัญแต่ข้าพเจ้าเห็นว่าสำคัญนั้นจะได้มีพอเพียงให้การเกษตรของเรา “บินขึ้น” หรือ “เทคออฟ” กันเสียที การพัฒนาเงินทุนเพื่อการเกษตรจะทำให้สำเร็จก็ต่อเมื่อธนาคารแห่งประเทศไทยจะเห็นอกเห็นใจหาทางให้เกษตรกรได้มีโอกาสนำเงินทุนไปลงในที่ดินของตนระยะยาวได้บ้างในอัตราดอกเบี้ยต่ำ เกษตรกรแต่ละคนยังได้รับประโยชน์จากโครงการใหญ่ ๆ ที่รัฐบาลสร้างให้น้อยมาก ไม่ว่าจะเป็น เขื่อน ทางหลวง หรือไฟฟ้าก็ตาม เพราะเกษตรกรจะต้องมีเงินเสริมสร้างเพิ่มเติมให้มือน้ำบริบูรณ์ มีที่ดินเป็นของตนเอง เปลี่ยนระบบจากทำนาอย่างเดียวเป็นไร่ นาสวนผสม มีเงินพัฒนา ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ และการปรับปรุงดินที่มีคุณภาพแล้ว ฯลฯ เป็นต้น การลงทุนระยะยาวนี้ธนาคารพาณิชย์ยังไม่พร้อมที่จะให้ความ

ช่วยเหลือ รัฐบาลจะต้องยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือ
นำก่อน จนสถาบันเกษตรกรได้การปรับปรุง
และมีการเสี่ยงภัยน้อยลงแล้ว เชื่อแน่ว่าการ
พาณิชย์จะต้องติดตามมาภายหลัง

ธนาคารแห่งประเทศไทยจะต้องตั้งส่วนเงิน
ทุนเพื่อพัฒนาการเกษตรขึ้น โดยเฉพาะให้ทำ
หน้าที่บริหาร และการจัดหาเงินโดยมีนโยบาย
ร่วมกันกับกระทรวงเกษตร กระทรวงพัฒนาการ
แห่งชาติ และกรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการวาง
เป้าหมายให้เกษตรกรมีรายได้สูงขึ้น ๕๐ เปอร์เซ็นต์
เป็นอย่างน้อย ในเวลา ๓๐ ปีข้างหน้า
แผนพัฒนาการเกษตรจะต้องระบุว่าใครเป็นคน
ทำอะไร และต้องใช้เงินสักเท่าใด เมื่อได้แผนที่
แน่นอนแล้ว ธนาคารแห่งประเทศไทยจะได้ระ
ดมทุนที่กระจัดกระจายอยู่ให้มารวมเสียโดยการ
ขายพันธบัตรพัฒนาการเกษตรให้แก่ธนาคาร
พาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทประกันชีวิต
ธนาคารออมสิน โรงงานยาสูบ และรัฐวิสาหกิจ
อื่น ๆ ที่มีเงินฝากอยู่ตามธนาคารต่าง ๆ ควรวาง
หลักการไว้เลยว่าสถาบันเหล่านี้จะต้องซื้อพันธ
บัตรพัฒนาการเกษตรไม่น้อยกว่า ๑๐ เปอร์เซ็นต์
ของเงินที่สถาบันเหล่านี้ได้มาจากประชาชน และ
ธนาคารแห่งประเทศไทยเองก็ต้องซื้อหรือให้
กู้สมทบอย่างน้อยอีก ๔๐ เปอร์เซ็นต์ของพันธบัตร
ที่สถาบันการเงินต่าง ๆ ซื้อ ถ้าทำได้อย่างนั้นแล้ว
แผนพัฒนาการเกษตรจะบรรลุเป้าหมายและก้าว

หน้าตัดเทียบค้ำอื่น ๆ ถ้ารัฐบาลไม่ตัดสินใจ
อย่างเด็ดขาดทำให้ได้ดังกล่าว ประเทศไทยจะมี
การเกษตรที่เติบโตช้า ชาวไร่ชาวนาก็จะยังคง
ยากจน มีหนี้สินอยู่เช่นเดิม เราอาจจะต้องสั่ง
ชาวต่างประเทศเข้ามาบริโภคน้ำมันที่มีผู้ผูกกันอยู่
เสมอ ๆ ก็ได้ในอนาคต

รัฐบาลควรตระหนักถึงความสำคัญในการ
พัฒนาการเกษตรว่าถ้าปราศจากเงินอย่างพอ
เพียงแล้ว วิทยาการจะไม่สามารถเข้าไปประ
ยุกต์ให้เกษตรกร ๒๗ ล้านกว่าคนนี้มีรายได้
และความเป็นอยู่สูงขึ้นแน่ ๆ การพาณิชย์และ
อุตสาหกรรมมีธนาคารพอเพียงที่จะระดมทุน
พัฒนาธุรกิจของตน ชาวเมืองหลวงก็มีสถาบัน
การเงินหาเงินด้วยวิธีต่าง ๆ มาปรับปรุงสวัสดิ
การอยู่ไม่น้อย แต่เกษตรกรถึง ๓ ล้านครอบครัว
หรือประมาณกว่า ๒๗ ล้านคน มีเพียงธนาคาร
เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรอยู่เพียง
ธนาคารเดียวเท่านั้นที่รับภาระหนักอยู่กับคน
ส่วนใหญ่เหล่านี้ สหกรณ์และกลุ่มชาวนาไม่
สามารถรับบริการจากธนาคารดังกล่าวได้พอเพียง
เพราะเงินทุนจำกัด ระดมมามาก ๆ ก็ไม่ได้ รัฐบาล
ทำอันไม่มีเงินจะให้ ทั้งสหกรณ์และกลุ่มชาว
นาต่างจึงดำเนินกิจการของตนไปแกน ๆ สมาชิก
ของสถาบันเกษตรกรเหล่านี้ต่างก็ยังคงยืมเงินพ่อ
ค้าและเอกชนเป็นแหล่งใหญ่ตลอดมาในอัตรา
ดอกเบี้ยสูง ทั้งนี้เพราะว่าพ่อค้าและเอกชน

เหล่านี้ก็ต้องไปเอาเงินมาจากธนาคารพาณิชย์ เงินทุนจากธนาคารพาณิชย์เหล่านี้ต่างกระจาย ไปสู่มือชาวนาทางอ้อม จึงได้ทำให้เกษตรกรเสีย ดอกเบี้ยสูง มีรายจ่ายสูงกว่ารายได้ รัฐบาลควร คัดสนใจให้เกษตรกรมีธนาคารที่ดินของตนเอง มีธนาคารสหกรณ์ ซึ่งดำเนินโดยวิธีสหกรณ์ของ เขาเองโดยให้สมาชิกถือหุ้นกับธนาคารทั้งสอง หรือให้มีเพียงธนาคารเดียว แต่ทำหน้าที่สำคัญๆ ได้ทั้ง ๒ อย่าง หรือจะเปลี่ยนโฉมหน้าธนาคาร เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรให้เป็น ธนาคารสหกรณ์เสียก็ได้ เหล่านี้เป็นเรื่อง ที่ รัฐบาลควรจะคัดสนใจทำอย่างหนึ่งอย่างใดลงไป โดยคว่นถ้าปล่อยไว้มีแค่แผนพัฒนาเกษตรนับ วันจะเน่าเปื่อยผุพัง และเขียนไว้ครึม ๆ เท่านั้น แต่ไม่มีจะดำเนินตามแผนและทำให้มีการปฏิบัติงาน ชนิดต่างคนต่างพายไม่ทราบว่าจะถึงเป้าหมายกันเมื่อไรแน่

ธนาคารที่ดินหรือสหกรณ์ที่ควรจะมีขึ้นนี้จะ เป็นจักรกลสำคัญในการหาทุนมาพัฒนาการ เกษตรให้มีอัตราการผลิตโตมากขึ้น รัฐบาลจะลง ทุนเริ่มต้นให้ก่อน แต่สมาชิกสหกรณ์จะต้องซื้อ

หุ้นคืนให้หมดภายในระยะเวลา ๓๐ ปี ธนาคาร นี้จะเป็นเครื่องกระตุ้นให้ เกษตรกรใช้ที่ดิน และแรงงานของตนก่อนประโยชน์ในการผลิตอย่าง เต็มที่คุ้มทุนที่ลงไป รายได้ของเกษตรกรจะต้อง ให้สูงขึ้นอย่างน้อย ๕๐ เปอร์เซ็นต์ ภายในเวลา ๑๐ ปีข้างหน้า เมื่อเกษตรกร ๒๗ ล้านคนมีราย ได้สูงก็จะมีอำนาจใช้จ่ายสูงขึ้นไป ก่อให้เกิด การลงทุน การทำงานและการออกอ้อมก็น่าจะมี ขึ้นได้ถ้าทำได้ดังกล่าว เกษตรกรก็พร้อมที่จะ เสียภาษีให้แก่รัฐบาลได้มากขึ้น

ถ้ากลัวว่าจะมีการเลี่ยงภาษี เก็บภาษีไม่ เต็มเม็ดเต็มหน่วย ประเมินภาษีที่ดินต่ำราคา ซ้อขายในท้องตลาด ฯลฯ เราก็ควรใช้สมองกล เหมือนในญี่ปุ่น อเมริกา และออสเตรเลีย ถ้าจะ เก็บภาษีให้ได้มาก ๆ ก็ต้องลงทุนซื้อสมองกล มา ใช้ ซึ่งก็คงจะคุ้มกับการลงทุนซื้อมาใช้เป็นแน่

ข้าพเจ้าทราบเพียงแต่ว่าเก็บภาษีที่ดินสูง ขึ้นจะช่วยให้เศรษฐกิจของประเทศดีขึ้น แต่ ข้าพเจ้าไม่ทราบว่าทำอะไรรัฐสภาของเรา จึงจะยกมือให้กฎหมายเก็บภาษีที่ดินนี้ผ่าน ออกมาใช้ได้เสียที

การแก้ไขภาวะตกต่ำของตลาดข้าวไทย

สมหมาย บัญญาธร

ในระยะสองปีที่ผ่านมา การค้าข้าวของไทยตกต่ำลงมาก ชาวนาซึ่งเป็นผู้รับภาระสุดท้ายต้องเผชิญชีวิต อยู่ด้วยความยากลำบากยิ่งขึ้นไปอีก นโยบายพยุงราคาข้าวเป็นเสมือนหนึ่งม่านบังตาให้เราเห็นชีวิตที่แท้จริงของชาวนาไม่สามารถช่วยเหลืออะไรได้ ชาวนาเองจึงได้แต่ค้นค้นในเคราะห์กรรมของชีวิตตนเองเป็นที่สุด

ปริมาณข้าวส่งออกระหว่างปี ๒๕๑๒ มีจำนวนเพียง ๕๔๖.๓๕๒ เมตริกตัน (ตัวเลขเบื้องต้น) นับว่าต่ำสุดตั้งแต่ปี ๒๕๙๒ เป็น ต้นมา และมูลค่าส่งออกก็ต่ำสุดเมื่อเทียบกับระยะ ๘ ปีก่อนหน้า เหตุที่การค้าข้าวตกอยู่ในภาวะทรุดโทรมลงในขณะที่ผลผลิตข้าวเพิ่มขึ้นเรื่อยมานั้นเป็นภาวะที่ขัดแย้งกัน อย่างเห็นได้ชัด

สถานการณ์ดังกล่าวนี้ว่ากระทบกระเทือนต่อรายได้และการครองชีพของชาวนาอย่างรุนแรงถึงกระนั้นทางการก็ได้วางมาตรการ หรือดำเนินการวางแผนแก้ไข อย่างมีประสิทธิภาพ เท่าที่ทำอยู่ด้วยวิธีการส่งคณะผู้แทนการค้าไปเยือนประเทศนั้นประเทศนี้ เมื่อต้องการขายข้าว เป็นวิธีการที่ยังไม่ถูกต้อง เนื่องจากเป็นการติดต่อกับเจ้าหน้าที่รัฐบาล หรือผู้นำเข้าของ ประเทศหนึ่ง ๆ เท่านั้น ไม่ได้เข้าถึงตัวผู้บริโภคและก่อให้เกิดผู้มีความต้องการข้าวจากเราเพิ่มขึ้นอย่างถาวรมั่นคง

ที่กล่าวกันว่าระยะหลัง ๆ นี้ หลายต่อหลายประเทศผลผลิตข้าวเพิ่มขึ้น การแข่งขันกันในตลาดข้าวจึงทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น นี่เป็นความจริงเพียงส่วนหนึ่ง แต่ขอให้หันมาสำรวจดูตัวเราเอง

บ้างว่าเราได้ลงมือทำอะไรกันบ้าง เพื่อต่อสู้กับคู่แข่งของเรา หรือปกป้องไม่ให้คู่แข่งก้าวเข้ามาในตลาดของเรา เปล่าเลยกลวิธีดั้งเดิมที่ใช้กันอยู่ได้แก่การให้เงินรางวัลแก่ผู้ซื้อข้าว ในต่าง

ประเทศและการเปลี่ยนแปลงอัตราพรีเมียม ซึ่งทั้งสองวิธีนี้นับว่าล้าสมัยมากเมื่อกาลเวลาได้ผ่านไป และวิทยาการทางด้านการตลาดเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งพรีเมียมซึ่งกลับกลายมาเป็นหนามยอกอกเราเอง ดังจะเห็นได้ว่า เมื่อทางการลดอัตราพรีเมียมลงโดยมุ่งหวังที่จะเร่งรัดการส่งออกนั้น เหตุการณ์กลับกลายเป็นว่า ผู้นำข้าวเข้าในต่างประเทศแลเห็นความไม่แน่นอนในนโยบาย การค้าข้าวของรัฐบาล แทนที่จะสั่งซื้อข้าวมากขึ้น กลับยิ่งรวนเรและชะงักการสั่งซื้อเอาไว้ สถานการณ์เลยยิ่งทรุดหนักลงไปอีก นอกจากนั้นผู้นำข้าวเข้าอาจร้องไวยวายนว่าการทำเช่นนี้ เป็นเหตุให้ข้าวที่ตนซื้อไว้ก่อนหน้านั้นขาดทุนและขายไม่ออก เรียกร้องให้ทางการ (ไทย) ชดเชยความเสียหายที่ได้รับ ตู้อุ่นวายไปหมด เหล่านี้แสดงให้เห็นว่าวิธีการที่ใช้ไม่อาจช่วยกระตุ้น การส่งออกได้ สมกับจุดมุ่งหมาย และกลับย้อนมาก่อความยุ่งยากให้แก่เราด้วยซ้ำไป

เท่าที่ผ่านมา เราได้ปล่อยให้การค้าข้าวดำเนินไปอย่างไร้จุดหมาย ขาดการดำเนินงานทางด้านพัฒนาตลาด (Market Development) ที่ปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้น เป็นเพราะประเทศผู้นำข้าวเข้า มีความต้องการข้าวเพิ่มขึ้นเองหรือหาซื้อจากแหล่งอื่น ได้ไม่เพียงพอก็หันมา

พึ่งพาอาศัยเราชั่วคราวคราว ผู้นำข้าวเข้าของเราในตลาดต่าง ๆ ขาดการเอาใจใส่และติดตามจากเรา และที่สำคัญยิ่งก็คือ เราไม่ได้ติดต่อกับผู้บริโภคข้าวของเราในตลาดเหล่านั้นเลย และหากจะมีความคิดที่ว่าข้าวของเรามีคุณภาพ หรือรสดีกับความนิยมแล้ว ไม่จำเป็นต้องทำอะไรอีกหลงเหลืออยู่จนถึงปัจจุบัน ก็นับว่าล้าสมัยและจะเป็นการทำลายตัวเองอย่างมาก

ไม่เพียงแต่ทางการเท่านั้น ที่ต้องได้รับการคำหนิในฐานะที่ละเลยงานพัฒนาตลาด ผู้ส่งออกของเราเองก็ควรได้รับการคำหนิอย่างมากด้วย ที่มุ่งหวังเพียงแต่จะขายข้าวให้ได้เงินมา เข้ายกระเป๋าท่านั้น ไม่ได้ริเริ่มหรือดำเนินการพัฒนาตลาดข้าวให้มีความมั่นคง ขยายกว้างขวางออกไปเลย อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาสถานการณ์ปัจจุบันเราต้องยอมรับว่า ถ้าพึ่งแต่ทางการหรือพ่อค้าแต่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจะดำเนินการนั้น สำเร็จได้ยาก จำเป็นที่ทั้งสองฝ่ายจะได้ร่วมมือกันโดยมีทางการเป็นผู้นำหรือเป็นผู้วางแผน รวมทั้งการติดต่อขอความร่วมมือ และประสานงานด้านต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ

แผนพัฒนาตลาด (Market Development Plan) * มิใช่เป็นเพียงการวางโครงการเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์กับรัฐบาล และผู้นำข้าวเข้าของประเทศต่าง ๆ เท่านั้น จุดหมายปลายทางคือ

* ผู้เขียนได้แสดงตัวอย่างเก่า ๆ ของแผนพัฒนาตลาดข้าวไทยในฮ่องกง ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ข่าวพาณิชย์ ฉบับพิเศษ ขึ้นรอบปีที่ ๒๑ วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๑๓

การเข้าถึงผู้บริโภคข้าว เพื่อให้ผู้บริโภครู้จักการใช้ประโยชน์จากข้าว และผลิตภัณฑ์จากข้าวของไทยมากขึ้น ซึ่งเป็นนการยกระดับอัตราการบริโภคต่อหัวให้สูงขึ้น และส่งผลกระทบต่อความต้องการข้าวจากประเทศไทย พร้อมกันนั้นก็เป็นการสำรวจตลาดไปด้วยในตัวว่าตลาดแต่ละแห่งต้องการให้เรารวางตลาดข้าว (ขายปลีก) ในรูปแบบใด

การดำเนินงานตามแผนพัฒนาตลาด จำเป็นต้องจัดวางโครงการละเอียดอีกขั้นหนึ่งเป็นตลาดๆ ไป แม้ทุกแห่งจะนำข้าวเข้าและบริโภคข้าว แต่โครงสร้างของตลาดภายในและสถาบันที่มีอยู่ย่อมแตกต่างกัน ที่สำคัญคือต้องกำหนดงบประมาณไว้ควบคุมกันด้วย ค่าใช้จ่ายอาจหาได้จากหลายทาง เช่น จากส่วนของรายได้จากการส่งออกข้าวออก ซึ่งกรณีนี้ ต้องกำหนดไว้ในกฎหมายงบประมาณหรือจากส่วนของพรีเมียมข้าว และให้ผู้ส่งข้าวออกสมทบอีกส่วนหนึ่ง โดยจ่ายผ่านทางสมาคมพ่อค้าข้าวหรือกำหนดจำนวนเงินเรียกเก็บไว้ตายตัวจากปริมาณข้าวแต่ละตันที่พ่อค้าส่งออก

ผู้เขียนเห็นว่า เป็นการสมควรที่จะจัดตั้ง “คณะกรรมการวางแผนพัฒนาตลาดข้าว” ขึ้น โดยให้มีหน้าที่ ดำเนินการวางแผนพัฒนาตลาดข้าวในประเทศต่าง ๆ ติดต่อบริษัทงานกับบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ติดตามผลการดำเนินงานประเมินผล ทั้งนี้ โดยมีชุดพาณิชย์หรือที่ปรึกษาการพาณิชย์ของกระทรวงเศรษฐกิจ

ซึ่งประจำอยู่ในตลาดนั้นๆ เป็นผู้ให้คำแนะนำหรือให้คำปรึกษาในเบื้องต้น หากการส่งออกออกไปยังตลาด ซึ่งได้วางแผนพัฒนาตลาดไว้ ตกต่ำลง โดยปราศจากเหตุผลวิสัยคณะกรรมการชุดนี้และชุดพาณิชย์หรือที่ปรึกษาการพาณิชย์ ที่ประจำอยู่จะต้องรับผิดชอบ และถือว่ามีความบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันด้วย

อนาคตการส่งออกข้าวของไทยยังไม่มีมติว่าเสียทีเดียว หากเราสามารถทำให้ตลาดผู้ซื้อ มีความต้องการข้าวจากเราอย่างมั่นคง ในการนี้เราต้องตระหนักว่า ทุกๆ อย่างในวงและตลาดการค้าเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็ว ต่างฝ่ายต่างค้นหากลวิธีทางการตลาดมาสู้กันเต็มที่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการค้าของทางการควรจะเป็นหน่วยงานที่มีความคล่องตัวเป็นพิเศษทันต่อเหตุการณ์ และเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็ว แต่ก็มิใช่เป็นไปในแบบที่เรียกว่า “เส้นตัน” ต้องทำตัวเปรียบเสมือนหนึ่งพ่อค้า ยอมรับเอากลวิธีทางการตลาดใหม่ๆ มาใช้วางแผนส่งเสริมการขายและให้บริการหลังการขาย หรือการติดตามลูกค้าอย่างต่อเนื่อง การปรับปรุงระบบบริหารราชการ และกรมกองเสียใหม่ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และมีประสิทธิภาพจะช่วยให้ช่วยได้มาก แต่สิ่งที่ต้องระวังรอบคอบในเรื่องนี้ก็คือการเปลี่ยนแปลงนั้นๆ จะต้องไม่เป็นการทำลายการบริหารงานร่วมกัน หรือความสามัคคีในองค์กรงานไปเสีย

ตารางแสดงปริมาณและมูลค่าข้าวส่งออก และพรีเมียมที่เก็บได้
ระหว่างปี ๒๔๕๐ — ๒๕๑๓

พ.ศ.	ปริมาณ (เมตริกตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	พรีเมียม (ล้านบาท)
๒๔๕๐	๓๘๕,๓๒๒	๓๗๖	—
๒๔๕๑	๘๐๓,๓๐๕	๕๓๘	—
๒๔๕๒	๑,๒๐๕,๕๓๘	๑,๓๖๘	—
๒๔๕๓	๑,๔๖๕,๐๔๓	๑,๖๖๘	—
๒๔๕๔	๑,๕๖๕,๗๘๗	๑,๘๒๓	—
๒๔๕๕	๑,๔๒๐,๕๔๓	๓,๗๖๗	—
๒๔๕๖	๑,๓๕๕,๑๑๐	๓,๗๔๗	—
๒๔๕๗	๑,๐๐๑,๔๕๐	๓,๐๘๖	—
๒๔๕๘	๑,๒๒๘,๗๘๔	๓,๑๑๗	๒๕๐
๒๔๕๙	๑,๒๖๔,๕๘๖	๒,๗๖๑	๘๑๑
๒๕๐๐	๑,๕๐๒,๒๓๗	๓,๖๖๒	๕๓๔
๒๕๐๑	๑,๑๓๒,๕๓๐	๒,๕๖๘	๘๑๕
๒๕๐๒	๑,๐๕๑,๖๗๑	๒,๕๗๖	๗๗๘
๒๕๐๓	๑,๒๐๒,๗๗๒	๒,๕๗๐	๗๔๕
๒๕๐๔	๑,๕๗๕,๕๕๘	๓,๕๕๘	๕๑๕
๒๕๐๕	๑,๒๗๑,๐๒๓	๓,๒๔๐	๗๖๐
๒๕๐๖	๑,๔๑๗,๖๓๗	๓,๕๒๔	๘๔๖
๒๕๐๗	๑,๗๕๖,๒๕๘	๔,๓๗๕	๑,๓๑๑
๒๕๐๘	๑,๗๕๕,๒๒๓	๔,๓๓๔	๑,๑๕๕
๒๕๐๙	๑,๕๐๗,๕๕๐	๔,๐๐๑	๕๗๒
๒๕๑๐	๑,๔๗๒,๒๗๒	๔,๖๕๓	๑,๐๕๖
๒๕๑๑	๑,๐๖๘,๑๘๕	๓,๗๗๕	๑,๓๗๘
๒๕๑๒	๕๗๖,๓๕๒	๓,๐๗๒	๕๓๔
๒๕๑๓* (ม.ก. - ม.ย.)*	๕๗๕,๕๒๓	๑,๔๖๑	๓๔๕

๑ ตัวเลขเบื้องต้นจากกรมการค้าต่างประเทศ

ที่มา — กรมศุลกากร ธนาคารแห่งประเทศไทย กรมการค้าต่างประเทศ

ชาวนากับบทบาทของการสหกรณ์ในประเทศไทย

มังกร ชัยพันธ์

ขึ้นชื่อว่า “ชาวนา” คนที่ไม่รู้จักคงจะหาได้ยาก เพราะเป็นชนชั้น (ต่ำ) ที่เป็นฐานรองรับชนทุกชั้นของสังคมไทยอยู่ขณะนี้ แต่คนที่รู้จักชีวิตที่แท้จริงของชาวนา คงจะหายาก จะมีอยู่ก็พวกเดียวเท่านั้นคือตัวชาวนาเอง และด้วยเหตุที่ชาวนาเป็นฐานให้คนในสังคมชั้นต่างๆ เป็นสุขสบายอยู่ขณะนี้เอง ใครต่อใครจึงพากันยกย่องชาวนา เห็นความสำคัญของชาวนาเปรียบชาวนาเหมือนกระดูกสันหลังของชาติ แต่ถึงกระนั้น ก็ยังมีผู้ที่ไม่เห็นความสำคัญของชาวนาเหลืออยู่อีก บุคคลพวกนั้นก็คือตัวชาวนาเอง แกมมองไม่เห็นเลยว่า แกเป็นบุคคลสำคัญได้อย่างไร มีสัญญาณชี้ให้เห็นอะไรที่พอจะทำให้แกเห็นเป็นบุคคลสำคัญ มีใครวิ่งเต้นอยากจะทำแกตำแหน่งเป็นคนสำคัญอย่างชาวนาน้ำัง ชาวนาอยู่ในฐานะต่ำต้อยไม่ว่าเป็นทางด้านเศรษฐกิจ สังคม หรือการเมือง เราคิดว่าก็ต้อยที่ชาวนาแกยังไม่เห็นความสำคัญของตนเอง เพราะถ้าแกเกิดเห็นขึ้นมา แกก็จะต้องดิ้นรนให้แกมีอะไรดีอะไร เหมือนบุคคลสำคัญทั้งหลายที่มีอยู่ในสังคมเราขณะนี้ มาตรการทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของเราขณะนี้ พร้อมทั้งจะอำนวยให้แกชาวนาด้วยดีแล้วหรือ น้ำที่ชนชั้นอื่น ๆ จะต้องช่วยกันคิดก่อนที่ชาวนาแกจะสลัดให้ตกลงมาจากหลังของแก

ความจริงความสำคัญของชาวนา ในทัศนะของบุคคลแต่ละประเภทย่อมแตกต่างกันไป แต่ขอออกตัวในที่นี้ก่อนว่า บทความนี้มีได้มุ่งจะกล่าวในทางวิชาการเป็นประการสำคัญ แต่อยาก

จะกล่าวทางด้านข้อเท็จจริงเป็นสำคัญโดยเฉพาะความจริงที่จิตใจของเราได้สัมผัส (ผัสสะ) อยู่ขณะนี้ (นั่นคือการรับรู้แห่งอารมณ์ให้มากระทบของจิต) เรามักจะพบอยู่บ่อย ๆ ว่า รายงานกับ

ข้อเท็จจริง มันไม่ตรงกัน และในหลายเรื่อง ที่เดียวโดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับชาวนา วิชาการกับข้อเท็จจริง ห่างไกลกันมาก ทำให้นักวิชาการมีความสำคัญอยู่เฉพาะในวงการสัมมนา หรือ การเข้าประชุมในฐานะกรรมการ หรืออนุกรรมการ (เมืองไทยกำลังเป็นยุคเฟื่องด้วยคณะกรรมการ) หรือการเสนอรายงานข้อเสนอต่างๆ ที่เต็มไปด้วยศัพท์เทคนิค และข้อมูลที่ได้จากการ คำนวณทางวิชาการ แต่พอนำไปปฏิบัติเข้า ผลลัพธ์กลับตรงข้าม นอกจากนี้นักวิชาการ กับผู้ปฏิบัติ ก็ยังอยู่ห่างไกลกันจนแทบมองไม่เห็นทั้ง ในด้านฐานะ ความรอบรู้ ความรับผิดชอบ และ ประสิทธิภาพ อาทิ ผู้วางโครงการ จบปริญญา จากเมืองนอก นั่งรถเก๋งมาทำงานพิจารณาวางแผน วางนโยบาย เสนอแนะ ส่วนผู้ปฏิบัติต้อง เดินย่ำไปตามท้องไร่ท้องนา จบ ม. ๖ หรือไม่กี่ เพียงอาชีวะศึกษา อนาคตมืดมน ส่วนชาวนาที่ แกะจะเป็นผู้ทำงานจริงๆ ในที่สุดแทบแค่ ป. ๔ เมื่อ ๒๐ ปีล่วงมาแล้ว तुจะเป็นยุคของคนหัวโต แขนงชาติบ สิ่งที่ร้ายหนักเข้าไปอีกก็คือ ยังมีพวก นักวิชาการจอมปลอม ที่ขายความรู้เสนอแนะ สารพัด ล้วนแต่จะทำเมืองไทยให้กลายเป็น สวรรค์ แต่แท้จริงมุ่งหวังผลประโยชน์ส่วนตน (พวกพ้อง) แอบแฝงอยู่ พวกนี้แหละต่อไปจะ ขยายชาติ โครงการต่างๆ ที่เกี่ยวกับชาวนา เมื่อ มีพวกหวังผลประโยชน์ส่วนตนเข้าไปเกี่ยวข้อง

มากเท่าใด โครงการนั้นก็กลายเป็นโครงการ ชาวนาอุปถัมภ์มากขึ้นเพียงนั้น อย่างไรก็ตามก็อดเห็นใจนักวิชาการที่แท้จริงไม่ได้ ที่ไม่ได้มีโอกาสรับผิดชอบงานจริง ๆ บางทีก็ไม่มีโอกาส ได้รู้ข้อเท็จจริง (เพราะถือเป็นความลับของทาง ราชการ) และที่ร้ายที่สุดก็คือต้องมัวสวาทวนอยู่กับการจัดสิ่งไร้โครก ที่เกิดจากการบริหารงาน ของผู้บริหารชั้นสวะ (ชั้นลงตามกระแสแห่งผลประโยชน์ที่จะได้แก่ตน) เมื่อสถานการณ์เป็น เช่นนี้ เราจึงถือว่า ข้อเท็จจริงสำคัญกว่าเหตุผล (ที่อ้าง)

ในทัศนะของพ่อค้านักธุรกิจทั้งหลาย ทั้งที่ มีกิจการเกี่ยวกับชาวนาโดยตรง หรือโดยอ้อม ธุรกิจจะเจริญได้กำไร หรือขาดทุนมากน้อยแค่ไหน ขึ้นอยู่กับฐานะการทำมาหากินของชาวนา ถ้าปีใดการทำมาหากินชาวนาได้รับผลดี นักธุรกิจทั้งหลายต่างก็แข่งลื้อฮ้อไปตาม ๆ กัน แม้พวก วงดนตรีเพลงลูกทุ่งก็เช่นเดียวกัน กวาดเงินจาก กระเป๋าชาวนาปีหนึ่ง ๆ เป็นจำนวนไม่น้อย ทาง ด้านวัดวาอาราม พระท่านก็พลอยได้มีอาหาร ขบถันบริบูรณ์ ข้าวของเครื่องใช้ประจำกุฏิครบ ถ้วน ดีไม่ดีอาจมีทั้งทีวี พัดลม วิทยุ อีก ด้วย (คงจะเกือบลูกการเจริญสมถภาวนาเป็นอย่าง ตีกระมัง)

ทางฝ่ายนักการเมือง (การเมืองเรื่องที่ว่าด้วย อำนาจ) ก็เห็นว่าชาวนามีความสำคัญสำหรับ

เขา ในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการหาเสียงสร้าง
บารมี สร้างความนิยมทางการเมือง สร้างตำแหน่ง
หน้าที่และยศฐาบรรดาศักดิ์ กิโยบายง่าย ๆ ที่ได้
ผลก็คือ “การวางโครงการช่วยเหลือชาวนา” แต่
ละโครงการกะวงเงินเป็นล้าน ๆ ทั้งนั้น หากรวม
กันหมดทุกโครงการ ก็เป็นเงินหลายพันล้านบาท
เดียว (กล่าวกันว่าในปี ๒๕๑๔ ตัวเลขงบประมาณ
ที่เป็นรายจ่าย ที่เป็นผลช่วยเหลือถึงเกษตรกร
จะมียอดถึง ๓,๐๐๐ ล้านบาทเศษ) ชาวนา
ไทยเราจัดว่าเป็นผู้โชคดี ที่มีโครงการช่วยเหลือ
มากมายจนเหลือเพื่อ ประกอบด้วยคณะกรรมการ
และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากมาย จนไม่รู้ใคร
เป็นผู้รับผิดชอบกันอย่างไร ก็วัตรที่ชาวนา
ระอาอยู่ขณะนี้ คือการเข้าฟังการประชุมชี้แจง
แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่าฐานะของชาวนาดีขึ้น
เพียงเล็กน้อย จนมองเห็นด้วยตาเปล่าได้ยาก
(นอกจากอ่านทางตัวเลขของทางราชการ) ทั้งนี้
เราเข้าใจว่าในโครงการต่างๆ ที่ดำเนินการมา
แต่อดีตนั้น จัดเป็นประเภทชาวนาอุปถัมภ์เสีย
เป็นส่วนมาก เพราะสังเกตได้ว่าผู้เกี่ยวข้องกับ
โครงการทั้งหลาย ตั้งแต่เริ่มวางแผนจนถึงดำเนิน
งานตามแผน ต่างช่วยขยายฐานะของตนดีขึ้น
ตามๆกัน กลายเป็นคนเลี้ยงช้างอ้วน แต่ช้างกลับ
ผอม เพราะแกแย่งอาหารช้างกิน แทนที่จะกิน
แต่ช้างเท่านั้น

ในด้านความมั่นคงของประเทศชาติ จะเห็น
ได้ว่าชาวนาเป็นหลักสำคัญยิ่ง เขาได้เสียสละ
มากกว่าบุคคลอาชีพอื่น มักน้อยในสาธารณูป
การที่รัฐจัดให้แก่ประชาชน (เพราะไม่มีโอกาส)
แต่ต้องเสียภาษีทั้งทางตรงและทางอ้อมในอัตรา
สูงกว่า ในปี ๒๕๐๗ รัฐบาลมีรายได้จากข้าวทั้ง
ค่าพรีเมียมและอากรขาออกจำนวน ถึง ๑,๓๖๕.๖
ล้านบาท หรือร้อยละ ๑๓.๙๖ ของรายได้ทั้งหมด
และปี ๒๕๑๒ รายได้เฉพาะค่าพรีเมียมข้าว
๑,๐๓๗ ล้านบาท นำเงินคราต่างประเทศมาสู่
ประเทศมูลค่าถึง ๖,๑๐๐ ล้านบาท (มูลค่าข้าวส่ง
ออก) เวลาบ้านเมืองเข้าสู่ภาวะคับขัน ชาวนา
และลูกหลานก็เข้ารับหน้าที่ตายเพื่อชาติมากกว่า
กำลังทางทหารของเราส่วนใหญ่มาจากลูกชาวนา
และบรรดาทหารด้วยกัน ไม่มีใครเสียสละเกิน
พลทหารเกณฑ์ ต้องสละครอบครัว อาชีพการทำ
มาหากิน มารับใช้ชาติ เงินเดือนก็ไม่อยู่ในฐานะ
ที่ใครจะว่าเป็นทหารรับจ้างได้ อาจกล่าวได้ว่า
ในบรรดาคนไทยแล้ว ไม่มีใครเสียสละเพื่อชาติ
เกินพลทหารเกณฑ์ ลูกชาวนาต้องเสียสละเช่น
เดียวกับพ่อ (สมกับเป็นลูกพ่อ) โอกาสจะได้เข้า
ศึกษาในสถาบันสูงๆ ก็น้อย ผู้พวกนามสกุลยวๆ
ไม่ได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ตระกูลชาวนาจัดว่าเป็น
ตระกูลโชคดี ที่ได้มีโอกาสเสียสละเพื่อชาติมากที่สุด
เป็นตระกูลที่เกิดมาเอาหลังตากฟ้า หน้าตาก
ดิน เพื่อความมั่นคงของประเทศชาติ เมื่อเป็น

เช่นนี้ จะว่าชาวนาไม่สำคัญอย่างไรได้ ควรแล้ว หรือ ที่บุคคลอื่นจะเอาเปรียบเขาอยู่ต่อไปอีก (ในฐานะที่เป็นคนไทยด้วยกัน)

ในขณะที่เหตุการณ์บ้านเมือง อยู่ในภาวะที่ไม่น่าไว้วางใจขณะนี้ ชาวนาเป็นจุดสำคัญที่จะชะตากรรมของประเทศ (ส่วนชะตากรรมของรัฐบาลนั้นน่าจะขึ้นอยู่กับชาวเมืองมากกว่า) ชาวนาเป็นจุดที่ทุกฝ่ายทำการแข่งกัน เชื่อว่าฝ่ายใดครองใจชาวนาได้ ก็เป็นฝ่ายชนะ เราอย่าสร้างสิ่งที่ทำให้ชาวนาเราอกใจเลย ด้วยการปล่อยปละละเลยเอาดีเอาเปรียบ มุ่งแต่ประโยชน์ส่วนตนมากเกินไป เพราะนั่นจะทำให้ประวัติศาสตร์ของชาติเปลี่ยนแปลงไป ระยะนี้เป็นระยะที่เราจะต้องทุ่มเทความรัก ความซื่อสัตย์ และความปรารถนาดีอย่างจริงใจต่อชาวนาเป็นพิเศษ ในอดีตเราทอดทิ้งเขามากเกินไป ปล่อยให้ผู้รุกรานฉวยโอกาสเข้าครองใจ แม้จะด้วยความหวังอย่างลมๆ แล้งๆ ก็ยังดีกว่าอยู่อย่างซ้าใจ หรือไม่มี ความหวังอะไรเลย

ชาวชนบทเรามีลักษณะแตกต่างกับชาวเมือง ตรงที่รักใคร่รักด้วยน้ำใจ (ไม่ใช่เพราะหวังลาภยศ ตำแหน่งหน้าที่ หรือเงินทอง) และลงได้รักใคร่แล้วทุ่มเทแบบถวายชีวิตทีเดียว จะเห็นได้ว่าคอน สุรพล สมบัติเจริญ นักร้องเพลงลูกทุ่งตาย คนไปงานศพกันอย่างมากมาย เขาไปด้วยน้ำใจจริง ๆ เมื่อเป็นเช่นนี้ การที่เรามีการ

ดำเนินงานพัฒนาช่วยเหลือชาวนาในด้านต่าง ๆ มากมาย คิดเป็นเงินมากมาย หากแต่ถ้ามีผู้ดำเนินงานบางท่านที่ไม่สุจริต หาผลประโยชน์ส่วนตน ทำให้ผลเกิดแก่ชาวนาจริงๆ ไม่สมบูรณ์ และที่ร้ายที่สุด ความหวังในด้านการครองใจชาวนานั้น แทบไม่ได้เลย ทางฝ่ายตรงข้ามเราให้น้อย หรือไม่ให้เลย แต่เราหวังผลทางจิตใจมาก ในชนบทมีอะไรดีหรือไม่ดี รู้กันทั่วไปหมด ผู้ที่ไม่รู้ความจริงคงจะได้แก่รัฐ เพราะเรื่องไม่ดีทั้งหลาย จะไม่ปรากฏอยู่ในรายงานใดๆ เลย รายงานความชั่วตัวเองให้โง่หรือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมของเราที่ผ่านมา ดูเหมือนทุกคนมุ่งเกี่ยวเชิญให้คนอื่นกระทำความดี ไม่ได้ดูว่าตัวเอง วงศาคณาญาติ ทำหรือเปล่า ด้วยเหตุนี้ความดีจึงมีฐานะเป็นเครื่องมืออันหนึ่ง ที่จะนำมากล่าวอ้าง เพื่อกล่าวดลือมเอาประโยชน์ของผู้อื่นมาเป็นของตน ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งต่อหน้าและลับหลัง ภายใต้นามศัพท์อันโง่เพราะว่า “เพื่อความอยู่ดีกินดี” ของประชาชน หรือ “เพื่อความเจริญมั่นคง” ของประเทศชาติ

จากข้อเท็จจริงทางเศรษฐกิจ ปรากฏว่าผลผลิตของชาวนาเป็นองค์ประกอบสำคัญของผลิตภัณฑ์รวมของชาติ กล่าวคือมีมูลค่าถึง ๓๐,๕๕๕.๕ ล้านบาท (พ.ศ. ๒๕๑๒ ตามราคาปี ๒๕๐๘) หรือร้อยละ ๒๗.๗ ของมูลค่าผลิตภัณฑ์ภายในประเทศทั้งหมด ดังนั้น การเปลี่ยน

แปลงในผลผลิตของชาวนา จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของประเทศ แต่ก็ปรากฏว่า ครอบครัวชาวนามีฐานะต่ำกว่าครอบครัวผู้ประกอบอาชีพอื่นๆ ทั้งหมด เพราะในจำนวนพลเมืองทั้งหมด ๒๖.๓ ล้านคน (พ.ศ. ๒๕๐๓) มีผู้ดำรงชีพอยู่ในครัวเรือนเกษตรถึงร้อยละ ๗๔.๖ และมีส่วนแบ่งในมูลค่าของผลิตผลรวมของชาติเพียงร้อยละ ๓๗.๔๙ (พ.ศ. ๒๕๐๓) จากการกะประมาณการใช้แรงงานอายุ ๑๕ ปี ขึ้นไปของ ดร. ชินวุธ สุนทรสิมะ ซึ่งอาศัยข้อมูลที่ได้จากการสำรวจต่างๆ ในปีที่ผ่านมาปรากฏว่าปี ๒๕๑๓ จะมีการใช้แรงงานทางเกษตรประมาณ ๑๐.๖ ล้านคน หรือร้อยละ ๖๙.๑๑ ของการใช้แรงงานทั้งประเทศ และผลผลิตต่อแรงงานหนึ่งคน (ตามราคาปี ๒๕๐๕) เป็นมูลค่า ๓,๒๗๔ บาท (ต่อปี) ซึ่งต่ำกว่าแรงงานที่ใช้ในสาขาอื่นๆ ทั้งหมด การที่ชาวนามีฐานะต่ำเช่นนั้น นอกจากไม่เป็นผลดีแก่เศรษฐกิจของประเทศแล้ว ในแง่สังคมแล้วจะเห็นว่ามันเป็นธรรมอย่างยิ่งที่คนส่วนใหญ่ของประเทศมีฐานะเช่นนั้น

กล่าวกันว่า การที่ชาวนามีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ ย่อมเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาอุตสาหกรรม เพราะจะทำให้อำนาจซื้อส่วนใหญ่ของประเทศต่ำ และเมื่อการอุตสาหกรรมของประเทศไม่ได้ผลก็จะก่อให้เกิดการว่างงาน การทำงานต่ำระดับ หรือมีแรงงานซ่อนเร้นมากยิ่งขึ้น นอก

จากนี้ ยังจะทำให้ประเทศขาดแคลนปัจจัยประเภททุนซึ่งจะได้จากต่างประเทศ เพราะปรากฏว่า ผลผลิตของชาวนาเป็นปัจจัยสำคัญซึ่งจะนำมาซึ่งเงินตราต่างประเทศ นอกจากนี้การที่ชาวนามีฐานะตกต่ำ ย่อมทำให้เศรษฐกิจส่วนอื่นๆ หดตัวไปด้วย ฐานะทางการเงินของรัฐบาลก็จะทรุดลง เพราะรัฐบาลได้รับรายได้จากชาวนาทั้งโดยตรงและทางอ้อมอยู่ในอัตราส่วนที่สูง และในที่สุดการที่ชาวนามีฐานะต่ำ ย่อมจะเป็นผลให้การระดมทุนภายในประเทศต่ำไปด้วย นักเศรษฐศาสตร์ต่างยอมรับว่า การระดมทุนเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศ การที่ชาวนามีรายได้ต่ำ การระดมทุนในวงการเกษตรย่อมทำไม่ได้

เมื่อเป็นเช่นนั้นนักเศรษฐศาสตร์ จึงมีความเห็นว่าจำเป็นต้องมีการปฏิวัติการเกษตร (เพื่อหวังผลทางการเมืองก็ต้องใช้คำว่า ช่วยเหลือชาวนา) นั่นคือการดำเนินการเพื่อให้ผลผลิต (ต่อไร่) เพิ่มขึ้น รวมทั้งการปรับปรุงความเป็นอยู่ของชาวนา และให้มีการเปลี่ยนแปลงในทางกรรมวิธีการผลิตทางการเกษตร ทางด้านรัฐบาลก็เฝ้ามองเห็นความสำคัญที่จะต้องมีการพัฒนาการเกษตรเป็นอันดับแรก เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการช่วยเหลือชาวนา ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการช่วยเหลือชาวนาขึ้นโดยเฉพาะ และถือว่าการช่วยเหลือชาวนาเป็นนโยบายสำคัญระดับ

ชาติ การพัฒนาการเกษตรที่ดี การช่วยเหลือ
ชาวนาก็ดี รัฐบาลทุกยุคทุกสมัย ได้เพียรพยายาม
ที่จะจัดทำให้สำเร็จลุล่วง บางที่ถึงกับกำหนดว่า
การช่วยเหลือชาวนาเป็นแผนงานที่มีความสำคัญ
เร่งด่วนอันดับแรกของชาติ แต่ทางข้อเท็จจริงก็
มักปรากฏว่า ชาวเมืองได้รับผลจากการพัฒนา
เป็นอันดับแรก (เพราะอย่างน้อยคนของรัฐก็เป็น
ชาวเมือง อาศัยอยู่ในเมืองและอาจมีผลประโยชน์
ร่วมอยู่กับชาวเมืองอีกด้วย) ความเดือดร้อนของ
ชาวเมือง มักจะได้รับการแก้ไขโดยฉับพลัน ชาว
เมืองได้รับความสะดวกในทุกด้าน การพัฒนาที่
ผ่านมาจึงทำให้เกิดความคิดไปในทางที่ว่า “ทำ
ให้คนรวย ร่ำรวยมากยิ่งขึ้น ส่วนคนจนก็จนลง
มากขึ้น” โครงการต่าง ๆ ที่รัฐช่วยเหลือชาวนา
มักจะแปรสภาพไปเป็นโครงการชาวนาอุปถัมภ์
ไปเสียไม่น้อย ผลจึงปรากฏว่าการที่เรามีโครง
การ พัฒนา การ เกษตร และ ช่วยเหลือชาวนามา
หลายยุคหลายสมัยแล้ว แต่ฐานะของชาวนาก็
มิได้ดีขึ้นแต่อย่างใดเลย

ด้วยเหตุนี้จึงมีผู้เห็นว่า การพัฒนาการ
เกษตรและช่วยเหลือชาวนาเพื่อให้มีการปรับปรุง
การผลิต เพิ่มผลผลิต และรายได้ ทั้งปรับปรุง
สภาพความเป็นอยู่ จำเป็นต้องมีมาตรการที่จะ
กระตุ้นให้ชาวนา ช่วยตัวเอง ปรับปรุงตัวเอง
ตระหนักในความสำคัญของการช่วยตัวเอง หรือ
ร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ด้วยการให้การ

สนับสนุนส่งเสริมจากรัฐบาล เพราะถ้าเป็นการ
ช่วยเหลือ โดยชาวนารู้สึกว่าได้เปล่า ก็เท่ากับ
เป็นการสร้างนิสัยขอทานให้กับประชาชน ทั้งยัง
เห็นกันต่อไปว่าการพัฒนาช่วยเหลือชาวนา จำ
เป็นที่จะต้องกระตุ้นให้ชาวนารวมกันเป็นกลุ่ม
ก้อน เป็นสหกรณ์ และเพื่อให้เกิดความรู้สึกช่วย
ตัวเอง และช่วยซึ่งกันและกันทั้งในทางเศรษฐกิจ
และสังคม ก็น่าที่จะให้ชาวนารวมกันเป็นรูปสห
กรณ์ หรือรวมกันเป็นกลุ่มในลักษณะที่เตรียมตัว
เพื่อให้พร้อมที่จะปรับตัวเป็นสหกรณ์ต่อไป ทั้งนี้
เพราะการร่วมดำเนินการแก้ปัญหาทั้งทางเศรษฐกิจ
และสังคมโดยวิธีการสหกรณ์นั้น ได้พิสูจน์ให้
เห็นแล้วในต่างประเทศ ทั้งยังมีผลส่งเสริมใน
ด้านการศึกษา การปกครอง และทางการเมืองอีก
ด้วย

รัฐบาลได้เริ่มนำเอาวิธีการสหกรณ์มาเป็น
มาตรการในการช่วยเหลือชาวนาดังแต่ พ.ศ.
๒๔๕๙ โดยมุ่งแก้ปัญหาในด้านเงินทุนของ
ชาวนาเป็นสำคัญ นั่นคือโดยการจัดตั้งสหกรณ์
หาทุนขึ้น การจัดสหกรณ์ในบ้านเรา แตกต่างกับ
ใน ต่าง ประเทศ ที่กิจการ สหกรณ์ เจริญตรงที่ว่า
แทนที่จะเป็นการริเริ่มของประชาชนเอง กลับ
เป็นการริเริ่มของรัฐบาล ซึ่งเป็นลักษณะทั่วไป
ของสหกรณ์ ในประเทศด้อยพัฒนาที่ประชาชนมี
การศึกษาต่ำ ขาดการริเริ่ม การสหกรณ์ในบ้าน
เราจึงเจริญไปอย่างเชื่องช้า ทั้งประกอบกับภาวะ

สังคมและการเมืองไม่เกื้อกูลต่อความเจริญของสหกรณ์อีกด้วย ทำให้สหกรณ์ต้องดำรงชีวิตอยู่ภายในสูญญากาศ (vacuum) ไม่ได้รับการเกื้อหนุนหรือทำงานให้สัมพันธ์กับการดำเนินงานพัฒนาในด้านอื่น ๆ (หน่วยอื่น) สหกรณ์บางแห่งก็ก่อกำเนิดมาในลักษณะ “คลอตก่อนกำหนด” พิกัดมาแต่แรกเกิด บางทีก็ออกมาเป็น “ลูกกรอก” ถูกปลุกเสกให้มีอิทธิฤทธิ์ บันดาลความมั่งคั่งมาสู่คนที่ครอบครองบางทีก็สภาพเป็น “โอบปาติกะ” คือกายทิพย์ในรูปวิญญานแพเนจร หาสำนักเป็นหลักแหล่งไม่ได้ พระภูมิเขายังสร้างศาลให้อยู่ทำให้ศักดิ์สิทธิ์ คนเคารพกราบไหว้ จงรักภักดี แต่สหกรณ์เป็นสถาบันเศรษฐกิจแท้ ๆ กลับไม่มีที่จะอาศัย ที่สหกรณ์มีอันเป็น ต่าง ๆ นานา ดังกล่าว ก็เป็นเรื่องของพระพรหม (ผู้สร้างสหกรณ์ คือรัฐ) ส่วนสมาชิกสหกรณ์คือชาวนานั้น เป็นแค่เพียงผู้รองรับโองการแห่งพรหมเจ้าเท่านั้น

แม้ว่าสหกรณ์การเกษตรของเราจะเจริญอย่างเชื่องช้าก็ตาม แต่ก็ปรากฏว่าได้เข้ามามีบทบาทช่วยเหลือในวิถีชีวิตเศรษฐกิจของชาวนาหลายด้านด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นในด้านเงินทุน การปรับปรุงบำรุงดิน การเพิ่มผลผลิต การให้มีที่ดินทำกินอย่างเหมาะสม การปรับปรุงกรรมวิธีการผลิต การจำหน่ายผลิตผล นอกจากสหกรณ์จะอำนวยความสะดวกทางเศรษฐกิจแก่ชาวนาแล้ว

สหกรณ์ยังมีมาตรการทำให้เกิดผลดีในด้านสังคมอีกด้วย สร้างความสามัคคี การเสียสละ ความเชื่อมั่นในตนเอง กระตุ้นให้เกิดความคิดที่จะช่วยตัวเอง เกิดความริเริ่มและเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และยังก่อให้เกิดความสะดกในการปกครองของรัฐ สร้างวิญญานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้เกิดแก่ชาวนา นับว่าสหกรณ์ได้มีบทบาทปฏิรูปสังคมที่กำลังมีแต่การเอารัดเอาเปรียบ ตัวใครตัวมัน มือใครยาวสาวได้สาวเอา ใครมัวเสียสละทำงานเพื่อส่วนรวม ก็ต้องไปรอรับผลเอาชาติหน้า การเสียสละเพื่อส่วนรวม เป็นเพียงคำพูดเพื่อบังหน้า หาผลประโยชน์ส่วนตน ได้มีสหกรณ์หลายสมาคมทีเดียว ที่ได้พิสูจน์ความจริงข้อนี้ในสหกรณ์ดังกล่าว ชาวนาที่เป็นสมาชิกจะได้ตระหนักในความจริงที่ว่า เมื่อทุกคนต่างทำงานเพื่อสหกรณ์ อุคหนุนสหกรณ์ ภักดีต่อสหกรณ์ (คือส่วนรวม) แล้ว สหกรณ์ (ในฐานะส่วนรวม) ก็จะอยู่ในฐานะที่ช่วยสมาชิกแต่ละคนเป็นอย่างดีด้วยวิธีการที่เที่ยงธรรม (equitable) อย่างมีศักดิ์ศรี และเป็นประชาธิปไตย (ซึ่งตรงกันข้ามกับภาวะสังคมทั่วไปที่เป็นอยู่) ทั้งนี้เป็นไปตามคติสหกรณ์ที่ว่า “แต่ละคนเพื่อคนทั้งหมด และคนทั้งหมดเพื่อแต่ละคน” (Each for All and All for Each) ไม่ต้องรอรับผลกันชาติหน้า สหกรณ์จึงมีส่วนช่วยกระตุ้นให้ประชาชนรู้จักรับผิดชอบต่อสังคม เป็นการสร้างความเชื่อมั่นและ

มั่นใจในตนเองให้แก่ชาวนา (แทนที่จะอยู่แบบ
ขอทาน) มีสถาบันของตนเอง ที่ตนเองเป็นเจ้าของ
ของ เป็นผู้ดำเนินงาน อันเป็นที่พึงอย่างถาวร
(ไม่โอนเอนไปตามกระแสการเมือง) นอกจากนี้
ยังพบว่าสหกรณ์การเกษตรหลายสมาคม ได้เพียร
พยายามที่จะสร้างหรือเพิ่มพูนความเป็นตัวของ
ตัวเอง (autonomy) ให้มากขึ้น ช่วยตัวเองให้
มากขึ้นตามลำดับ ทั้งในด้านเงินทุนและการ
ดำเนินงาน ทำให้สหกรณ์มีลักษณะแตกต่างไป
จากการรวมกลุ่มของชาวนาบางประเภท ซึ่งดู
แล้วคล้ายเป็นศาลเจ้า ให้ผีร้ายเข้าสิงสถิตย์อยู่
เพื่อหลอกลวงประชาชน (และรัฐ) ให้หลงกราบ
ไหว้บูชาคอยกินเครื่องเซ่น ที่จะมีมาในรูปแบบต่างๆ

จากสถิติข้อเท็จจริงปัจจุบันได้มีสหกรณ์ที่มี
ชาวนาเป็นสมาชิกอยู่หลายประเภทด้วยกันอาทิ
สหกรณ์หาทุน สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์การ
ขาย สหกรณ์การบริการ (บำรุงที่ดินเดิม)
สหกรณ์การเช่าที่ดิน สหกรณ์การเช่าซื้อที่ดิน
และสหกรณ์อเนกประสงค์ ซึ่งปรากฏผลในการ
ดำเนินงานในปี พ.ศ. ๒๕๑๑ ดังนี้

สหกรณ์หาทุน จำนวน ๙,๖๔๖ สหกรณ์
ใน ๖๓ จังหวัด สมาชิก ๑๕๔,๗๒๙ คน (ครอบ
ครัว) ทุนการดำเนินงาน ๔๘๓,๕๔๐,๕๗๓.๒๐
บาท เป็นทุนของตนเอง ๓๕.๔๗% กู้จาก
ภายนอก ๕๕.๐๗% มีกำไรสุทธิ ๑๙,๒๒๒,๕๔๘.๐๓
บาท มีทุนสำรองรวมทั้งสิ้น (จัดสรรจากกำไร

สุทธิแต่ละปี) ๑๖๒,๗๓๔,๖๓๗.๖๖ บาท ให้
เงินกู้แก่สมาชิกในระหว่างปี ๑๖๖,๘๒๑,๗๑๐.๔๖
บาท

สหกรณ์เครดิตเพื่อผลิตกรรม (ปีการ
เงินสิ้นสุด ๓๑ มีนาคม ๒๕๑๒) จำนวน ๑๑
สหกรณ์ สมาชิก ๔,๘๔๓ คน ทุนดำเนินงาน
๒๕,๘๐๗,๓๒๑.๖๘ บาท เป็นทุนของตนเอง
๒๙.๘๐% กู้จากภายนอก ๖๕.๔๑% มีกำไรสุทธิ
๑,๑๑๕,๑๗๓.๒๘ บาท จ่ายคืนให้แก่สมาชิกใน
รูปเงินปันผลตามหุ้น ๑๙๘,๖๒๐.๒๖ บาท เจลี่ยคืน
ตามส่วนแห่งดอกเบี้ยที่สมาชิกจ่ายให้แก่สหกรณ์
ในรอบปี ๔๑,๕๘๕.๓๐ บาท ทุนสำรองรวมทั้งสิ้น
๗,๑๘๕,๑๕๑.๐๘ บาท ให้เงินกู้แก่สมาชิกใน
ระหว่างปี ๑๘,๒๗๖,๗๐๐ บาท

สหกรณ์การเกษตร (เช่นเดียวกับ
สหกรณ์เครดิตเพื่อผลิตกรรม) จำนวน ๒ สหกรณ์
สมาชิก ๘๖๓ คน ทุนดำเนินงาน ๒,๘๒๓,
๗๘๕.๒๗ บาท ทุนของตนเอง ๑๐.๒๖% เงินกู้
๘๙.๒๗% กำไรสุทธิ ๒๓,๑๖๘ บาท ทุนสำรอง
ทั้งหมด ๑๘,๒๕๒.๘๔ บาท ให้เงินกู้ระหว่าง
ปี ๒,๔๓๓,๕๕๐ บาท

สหกรณ์การขาย จำนวน ๑๐๐ สหกรณ์
สมาชิกที่เป็นสมาคมสหกรณ์ ๘๕ สหกรณ์ และ
บุคคลธรรมดา ๕๙,๒๗๖ คน กำไรสุทธิ ๓๒๐,
๑๔๕.๐๑ บาท มีกำไร ๓๓ สหกรณ์ ขาดทุน ๖๖
สหกรณ์ เสมอตัว ๑ สหกรณ์) ทุนดำเนินงาน

๗๓,๘๖,๘๐๖,๐๓ บาท ทุนของตนเอง ๑๕.๕๖%
กู้ ๖๒.๗๐% ปริมาณธุรกิจ ๑๗๑,๘๖๓,๐๓๙.๘๖
บาท

สหกรณ์อเนกประสงค์ (๓๑ มีนาคม
๒๕๑๒) จำนวน ๒ สหกรณ์ สมาชิก ๓,๔๑๗ คน
ทุนดำเนินงาน ๑๑,๘๓๖,๙๑๖.๐๙ บาท ทุนของ
ตนเอง ๓๒% กู้ ๕๖% กำไรสุทธิ ๙๖๗,๔๓๘.๐๕
บาท ทุนสำรองทั้งหมด ๖๐๑,๒๐๖.๓๒ บาท

สหกรณ์การเข้าที่ดิน จำนวน ๒๐
สหกรณ์ สมาชิก ๓๓๖ คน ทุนดำเนินงาน
๗,๖๐๑,๔๓๗.๐๒ บาท ของตนเอง ๔๐.๙๔%
กู้ ๕๖.๗๙% กำไรสุทธิ ๓๐๗,๕๘๙.๕๐ บาท ทุน
สำรอง ๑๒๔,๕๖๕.๐๒ บาท

สหกรณ์การเข้าซื้อที่ดิน จำนวน ๕๖
สหกรณ์ สมาชิก ๒,๗๐๒ คน มีทุนของตนเอง
๗,๕๘๖,๔๕๒.๖๗ บาท กำไรสุทธิ ๓๓๑,
๑๙๔.๙๙ บาท ทุนสำรอง ๔๕๔,๗๔๒.๗๓ บาท
ทุนบำรุงที่ดินและอื่น ๆ ๓,๐๒๒,๐๓๙.๘๘ บาท

สหกรณ์การบริการ จำนวน ๑๖๐
สหกรณ์ สมาชิก ๓๔,๒๒๐ คน ทุนของตนเอง
๑๖,๐๕,๐๖๗๖.๙๓ บาท กำไรสุทธิ ๑,๙๘๑,
๔๕๗.๗๖ บาท ทุนสำรอง ๙๘๑,๔๙๙.๗๗ บาท

นอกจากนี้ยังมีชุมนุมสหกรณ์การธัญพืชอีก
๒ สหกรณ์ สมาชิกสหกรณ์ ๓๖๒ สหกรณ์ สมาชิก
เอกชน ๒,๘๙๐ คน ทุนของตนเอง ๒,๔๙๙,

๓๒๓.๖๘ บาท ทุนสำรอง ๑,๑๗๐,๔๐๔.๓๔ บาท
กำไรสุทธิ ๑๕๔,๒๑๘.๑๙ บาท

นับตั้งแต่สหกรณ์เริ่มเข้ามามีบทบาทในชีวิต
เศรษฐกิจและสังคมชาวนา จนถึงระยะปัจจุบัน
เวลา ๕๐ ปีเศษ ได้มีสหกรณ์ประเภทต่างๆ อยู่
ถึง ๙,๙๙๙ สมาคม สมาชิก ๒๖๓,๒๗๖ คน ทำให้
ชาวนาได้สะสมทุนของตนเองอยู่ในสหกรณ์ และ
ระดมทุนให้อยู่ในวงการเกษตรเพื่อพัฒนาการ
เกษตรโดยเฉพาะ อยู่ถึง ๒๒๔.๑ ล้านบาท และ
สหกรณ์ได้ดำเนินงานมีกำไร จนสามารถกัน
ส่วนหนึ่งของกำไรมาเป็นทุนสำรองเพื่อเพิ่มพูน
ความมั่นคงให้แก่สหกรณ์ถึง ๑๙๖ ล้านบาท และ
เฉพาะในปี ๒๕๑๑ (หรือ พ.ศ. ๒๕๑๒ สำหรับ
สหกรณ์บางประเภท) สหกรณ์มีกำไรถึง ๒๔ ล้าน
บาทเศษ จะเห็นได้ว่าแม้ภาวะเศรษฐกิจ สังคม
และการเมือง ไม่สู้จะเกื้อกูลต่อความเจริญของ
สหกรณ์ หาผู้ที่ตระหนักในความสำคัญของ
สหกรณ์อย่างแท้จริงไม่ค่อยจะได้ (เช่นเดียวกับ
การหาผู้ที่ตระหนักความสำคัญของชาวนา) สห
กรณ์ยังพิสูจน์คุณค่าได้ถึงเพียงนี้ ดังนั้น ถ้าทุก
ฝ่ายได้เห็นคุณค่าของสหกรณ์ และหันมาให้ความ
สนใจแก่สหกรณ์ ช่วยกันปรับปรุงสหกรณ์ ให้
เป็นสหกรณ์ที่แท้จริง สหกรณ์ก็จะมิบทบาทใน
การพัฒนาช่วยเหลือชาวนาได้เป็นอย่างดี โครงการ
ประเภทชาวนาอุปถัมภ์ก็จะเกิดขึ้นได้ยาก ผล
ดีก็จะเกิดขึ้นแก่รัฐและประเทศชาติในที่สุด

ความเจริญของสหกรณ์ชาวนาที่ผ่านมา นั้น เป็นความเจริญที่อยู่ในกรอบของสังคมที่ค่อย พัฒนา มีบุคคลเป็นจำนวนไม่น้อย ที่กล่าวว่า สหกรณ์ชาวนาในบ้านเราล้มเหลว บุคคลดังกล่าว ได้ตั้งความสำเร็จไว้นอกวงกรอบแห่งสังคมเมือง ไทย การที่สหกรณ์จะบรรลุความสำเร็จตาม ทัศนะของบุคคลดังกล่าวได้ ก็เท่ากับว่าเป็นการ เห็นให้สหกรณ์ออกนอกโลก (แห่งสังคมเมือง ไทย) ซึ่งเป็นไปไม่ได้ เราเห็นว่า สมาคมสหกรณ์ ที่ก่อกำเนิดโดยการรวมกันเข้าระหว่างชาวนาที่มี ความรู้แค่ ป. ๔ เมื่อ ๒๐ ปีเศษ เข้ามาเป็นเจ้า ของ เป็นผู้ดำเนินงาน เป็นผู้ให้บริการ ด้วย การแนะนำ ช่วยเหลือ ส่งเสริม ควบคุม และ แทรกแซงของรัฐ (ซึ่งไม่มีเสถียรภาพตลอดเวลา ๓๐ ปีเศษ และไม่มีนโยบายอันแน่นอนเกี่ยวกับ สหกรณ์) แต่สหกรณ์ก็สามารถก่อร่างสร้างตัวได้ ดังที่เป็นอยู่ขณะนี้ซึ่งก็น่าภูมิใจอยู่บ้างพอสมควร และชาวนาก็ได้เข้าร่วม ในขบวนการสหกรณ์ เล่ามีอะไรดีขึ้นมาบ้าง และยังไปกว่านั้น สมาคม ของชาวนาประเภทอื่นๆ เล่า ช่วยเหลือชาวนา ได้ผลอย่างไร เพียงแต่ตัวเลขทางการเงินก็หา ไม่ได้เสียแล้ว เรื่องของศาลเจ้าไม่ขอกล่าวถึงใน ที่นี้ แต่ก็เป็นที่ดีประการหนึ่งคือ ยี่งนานวันเข้า สถานันต่าง ๆ เหล่านั้น ได้กลายเป็นสิ่งเปรียบ เทียบให้เห็นคุณค่าของสหกรณ์มากขึ้น และอาจ ทำให้มีการปรับปรุงสถานันเหล่านั้น ให้สอดคล้อง

ต่อกฎที่จะปรับตัวเป็นสหกรณ์ต่อไป ใน อนาคตก็ได้ ซึ่งจะเป็นผลเกื้อกูลให้ขบวนการ สหกรณ์ชาวนาก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น (จะเป็นไปได้ แค่ไหนขึ้นอยู่กับความสามารถของพระพรหม)

อย่างไรก็ตามก็ยังมีอีกหลายสิ่งหลายอย่างใน วงการสหกรณ์ชาวนา ที่อาจแก้ไขปรับปรุงให้กิจ การของสหกรณ์เจริญก้าวหน้ามากขึ้น กว่าที่เป็น มาในอดีต โดยเหตุที่หน้ากระดาษมีจำกัด เรา อยากจะชี้ให้เห็นโดยสังเขปว่า มีเหตุปัจจัยหลาย ประการ ก่อให้เกิด ปัญหา และ อุปสรรค ใน การ พัฒนาขบวนการสหกรณ์ชาวนา คือ ภาวะทาง เศรษฐกิจสังคมและการเมืองโดยทั่วไป ยังเป็น อุปสรรคต่อการพัฒนาขบวนการสหกรณ์กฎหมาย ข้อบังคับ คำสั่ง และระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับงาน สหกรณ์ ยังมีข้อบกพร่องในบางประการ สมาชิก สหกรณ์ขาดความเข้าใจในงานสหกรณ์ ขาดความ กระตือรือร้น และฐานะทางเศรษฐกิจอ่อนแอ เกินกำลัง ฐานะของสหกรณ์ที่เป็นอยู่จะช่วยให้ สหกรณ์ในฐานะที่เป็นสถาบันทางเศรษฐกิจ มี โครงสร้างไม่เหมาะสม ฐานะไม่มั่นคง ไม่ สามารถจะบริหารงาน และจัดการงานโดยมีประ สิทธิภาพ และไม่สามารถดำรงไว้ซึ่งอุดมการณ์ ทางสหกรณ์ได้ ทั้งยังขาดความสัมพันธ์ระหว่าง กันหรือไม่มีการรวมกันเป็นกลุ่มก้อน เป็นสถานัน ขึ้นสูงทั้งในทางธุรกิจและไม่เกี่ยวกับธุรกิจ และ ในประการสุดท้าย รัฐในฐานะที่เป็นกำลังสำคัญ

ในการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ การบริหารงานพัฒนาสหกรณ์ มีข้อบกพร่องและจุดอ่อนอยู่หลายประการ สาเหตุต่างๆ ดังกล่าว ย่อมเชื่อมโยงเกี่ยวพันต่อกันอยู่อย่างใกล้ชิด

เราเชื่อว่ารัฐบาลได้ตระหนักถึงปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นเป็นอย่างดี ได้พยายามหาช่องทางและดำเนินการแก้ไขข้อขัดข้องต่างๆ เป็นลำดับมา หากแต่ว่ายังขาดการร่วมมือจากหน่วยราชการต่างๆ ที่ดำเนินงานเกี่ยวกับชาวนา (รวมทั้งการที่สหกรณ์ไม่เข้าไปร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ด้วย) นอกจากนี้ การสนับสนุนในด้านเงินทุนของรัฐ ยังไม่เหมาะสมเท่าที่ควร จริงอยู่ตามหลักการสหกรณ์ควรจะช่วยสร้างทุนรอนของตนเอง แต่จะทำได้ก็ต้องใช้เวลานาน เพราะสมาชิกคือชาวนามีฐานะต่ำ สหกรณ์จะกระตุ้นให้สมาชิกออมทรัพย์ในสหกรณ์ในรูปเงินค้ำหุ้นกิติ หรือเงินฝากกิติ ย่อมทำได้จำกัดจำเป็นที่รัฐจะต้องให้ความช่วยเหลือ นอกจากนี้ รัฐยังสร้างข้อกีดกันความเจริญของสหกรณ์ โดยเฉพาะการระดมทุนในท้องถิ่น โดยมีข้อกำหนดในกฎหมายของสหกรณ์ ไม่ยอมให้บุคคลภายนอกฝากเงินไว้กับสหกรณ์ ก็เหมือนกับว่าเห็นความสำคัญของชาวนา แต่ไม่ให้ความช่วยเหลือชาวนาอย่างแท้จริง มุ่งสนับสนุนนายทุนเป็นประการสำคัญ ความหวังที่จะสร้างความมั่นคงและมั่นคงให้กับชาวนาอยู่เป็นสิ่งที่เลื่อนลอย

ในด้านโครงสร้างของสหกรณ์ ที่เป็นอยู่เดิมไม่เหมาะสม เป็นสหกรณ์ขนาดเล็ก ได้แก่ สหกรณ์หาทุน เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๑ มีอยู่ถึง ๙,๖๕๖ สหกรณ์ เป็นประเภทไม่มีตัวตน (impersonal institutions) เป็นสหกรณ์ล่องหน ทางรัฐก็ได้พยายามปรับปรุงให้มีโครงสร้างที่เหมาะสม เป็นสหกรณ์ขนาดใหญ่ เพื่อให้การระดมทุน การดำเนินงานและการบริการแก่สมาชิกหลายด้านด้วยกัน และเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการควบสหกรณ์หาทุนเล็กๆ เข้าด้วยกัน โดยมีโครงการ ๓ ปี ปรากฏว่าได้เริ่มงานตั้งแต่วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๑๒ จนถึงวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๑๓ ได้มีการควบสหกรณ์หาทุนในท้องที่ ๔๒ จังหวัด ๘๐ อำเภอ จากสหกรณ์หาทุนเดิม ๒,๘๑๓ สหกรณ์ เป็นสหกรณ์ขนาดใหญ่ ๘๘ สมาคม นอกจากนี้ยังได้ตั้งชุมนุมสหกรณ์ระดับจังหวัดและระดับชาติขึ้น อันทำให้สหกรณ์ชั้นปฐมที่มีชาวนาเป็นสมาชิกได้มีความสัมพันธ์ช่วยเหลือกันแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น รวมทั้งยังมีองค์การชั้นสูง (ของรัฐ) ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของสหกรณ์ ชาวนาเป็นอย่างมากคือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ซึ่งถือเป็นแหล่งทุนภายนอกที่สำคัญของสหกรณ์ และสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ซึ่งตั้งขึ้นตาม พ.ร.บ. สหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๑ ซึ่งทำหน้าที่ส่งเสริมเผยแพร่กิจการของสหกรณ์และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง แต่ก็มีข้อที่นำ

คิดอยู่ว่า ถ้าหากขบวนการสหกรณ์ชาวนาไม่มี หรือไม่เตรียมการเพื่อให้มีสถาบันที่เป็นองค์การ ชั้นสูงทางการเงิน (Apex Bank) และองค์การ ชั้นสูง ทางด้านส่งเสริมเผยแพร่ที่เป็นของตนเอง แล้ว ก็ยากที่ขบวนการสหกรณ์ชาวนาจะเจริญ อย่างสมบูรณ์แบบได้ในอนาคต จะต้องขอยืมจมูก คนอื่นหายใจอยู่ต่อไป ทั้งยังเปิดโอกาสให้รัฐหรือนักการเมืองเข้ามาสอดแทรก ควบคุมกิจการของ สหกรณ์อีกด้วย ความเป็นตัวของตัวเอง ซึ่งเป็น ลักษณะสำคัญของสหกรณ์ ก็ยากที่จะเกิดขึ้นได้

มีผู้กล่าวว่าเหตุที่สหกรณ์การเกษตร ต้อง ล้มลุกคลุกคลานมาในอดีตมีเหตุสำคัญประการ หนึ่งคือ ถูกการเมืองเข้าบีบบังคับหรือแทรกแซง เราจึงอยากจะกล่าวในที่นี้ว่า อย่าให้ ประวัติศาสตร์ซ้ำรอยอีก และสิ่งที่ร้ายกว่า การเมืองแทรกแซงก็คือ ผู้จัดสหกรณ์นั้น

แหละ อย่าเอาสหกรณ์เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการ เมือง เพื่อประโยชน์ทางการเมือง (ทั้งของ ผู้จัดเอง และของผู้อื่นที่มีส่วนได้ส่วนเสียเกื้อ กูลกัน) หรือเป็นเครื่องมือของนักการเมือง หรือเป็นแหล่งหาผลประโยชน์ของนักการเมือง เพราะนั่นคือการขูดหลุมฝังศพให้แก่สหกรณ์ หรือให้แก่ชาวนาไทย ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญของชาติที่อาภัพอยู่ขณะนี้ (ศัตรูไหนเล่าจะ ร้ายเท่าตัวของตัวเองหรือพวกของตัว)

สุดท้ายแห่งบทความนี้ ขอกล่าวว่า ความ เจริญของสหกรณ์การเกษตร ย่อมจะเป็น เครื่องมืออันหนึ่งที่จะพิสูจน์ว่ารัฐบาลมุ่งพัฒนา ช่วยเหลือชาวนาอย่างจริงจังและจริงใจเพียงใด รวมทั้งชี้ให้เห็นการพัฒนาการเกษตรของชาติ ว่าบรรลุความสำเร็จด้วยดีเพียงใดอีกด้วย

อุปสรรคในการดำเนินงานสินเชื่อการเกษตร ของธนาคารพาณิชย์

บุศศักดิ์ หิมะทองคำ

ทราบกันดีอยู่แล้วว่า รายได้ของประเทศส่วนใหญ่มาจากการจำหน่ายผลิตผลทางเกษตร ความสำคัญของการเกษตรที่มีต่อภาวะเศรษฐกิจของชาติไทยมีมาแต่โบราณกาล และเชื่อว่าแม้การอุตสาหกรรมจะมีบทบาทมากขึ้นเรื่อย ๆ การเกษตรก็ยังคงมีความสำคัญอยู่ต่อไปอีกตลอดชั่วอายุเราและลูกหลาน เกษตรกรทุกคนได้รับความยกย่องอย่างสูงว่าเป็นพลังอันแข็งแกร่งในการสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศ เป็นผู้สร้างภาวะความอยู่ดีกินดีให้แก่ประชาชนทั้งชาติ ความสำคัญของการเกษตรดังกล่าว น่าจะทำให้เกษตรกรของเราในฐานะความเป็นอยู่เป็นหลักเป็นฐานดี สมกับที่ได้รับ ความยกย่อง ว่าเป็นกระดูกสันหลังของประเทศ แต่ความจริงหาเป็นเช่นนั้นไม่ เกษตรกรผู้สร้างพลังอันแข็งแกร่งในทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศนั้น กำลังจะหมดกำลังวังชาลงทุกขณะแล้ว ทั้งกำลังกายและกำลังใจ ทั้งนี้เพราะต้องประสบกับอุปสรรคเอนกประการที่ทำให้การประกอบอาชีพตกต่ำลงเรื่อยมา เป็นที่วิตกกังวลว่าสักวันหนึ่งเกษตรกรจะพากันละทิ้งไร่นาไปประกอบอาชีพอื่นที่มีความแน่นอนมั่นคงในฐานะการเงินสะดวกสบายกว่า เมื่อวันนั้นมาถึงเข้าจริง ๆ ก็อาจจะสายเกินไปที่เราจะคลี่คลายกับปัญหาทั้งนี้ ความจริงทางรัฐบาลก็ได้พยายามหยิบยกเอาเรื่องเหล่านี้มาพิจารณาแก้ไขตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นต้นมา จนบัดนี้นับได้ ๓๘ ปีแล้ว ก็ยังหาได้แก้ไขให้ฐานะเศรษฐกิจของเกษตรกรให้อยู่ในระดับที่น่าพอใจไม่

สาเหตุสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้เกษตรกรทั่วไป มีฐานะความเป็นอยู่ยากจนนั้นเนื่องจากเกษตรกรขาดแหล่งเงินทุนกู้ยืมไปประกอบอาชีพให้กว้างขวางแบบการค้า และต้องไปกู้หนี้ยืมสินจากพ่อค้าคนกลางและนายทุนหน้าเล็ด ในอัตราดอกเบี้ยสูง เป็นเหตุให้ต้องสูญเสียที่ดินที่เคยมีเป็นของตนเองและทำมาหากินประกอบอาชีพให้แก่บรรดานายทุนทั้งหลายตลอดมา เหตุการณ์เช่นนี้ทำให้เกษตรกรขาดความสนใจที่จะปรับปรุงและบำรุงที่ดินประกอบการเกษตรที่ตนต้องกลายเป็นผู้เช่า เพราะไม่มีปัญญาจะหาเงินทุนและไม่แน่ใจว่าจะได้มีโอกาสทำมาหากินในพื้นที่ที่ตนลงทุนบำรุงได้ตามที่ตนต้องการ เมื่อเป็นเช่นนี้ ผลผลิตทางเกษตรจะมีแต่ตกต่ำลงเรื่อย ๆ หากปล่อยเหตุการณ์เช่นนี้ไว้อาจจะก่อให้เกิดเป็นอันตรายต่อสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ ทางรัฐบาลจึงได้พิจารณาออกพระราชบัญญัติจัดตั้งธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรขึ้น เพื่อทำหน้าที่นี้โดยเฉพาะเมื่อปลายปี พ.ศ. ๒๕๐๕ โดยรัฐบาลถือเป็นหลักการให้เจียดจ่ายเงินจากค่าพรีเมียมข้าวที่ได้รับแต่ละปี มาตั้งเป็นงบประมาณให้ธนาคารใช้เป็นทุนดำเนินการให้เกษตรกร ได้กู้ยืมในอัตราดอกเบี้ยต่ำ อันจะช่วยบรรเทาความเดือดร้อนให้เกษตรกรได้รับเงินกู้จากสถาบันการเงินกู้ที่ดีอีกทางหนึ่ง แม้กระนั้นจนถึงบัดนี้ก็ยังไม่บรรลุผลสำเร็จ

เท่าที่ควร อาจจะเป็นเพราะสถาบันนี้ต้องรอกออยงบประมาณซึ่งรัฐบาลเจียดจ่ายให้ปีละเล็กน้อยซึ่งไม่พอกแก่การดำเนินงาน ทั้งยังขาดการชวนชวายให้มีระบบการดำเนินงานที่ดีกว่านี้อย่างจริงจัง ความจริงหากจะพยายามระดมเงินทุนซึ่งมีอยู่มากมายในประเทศมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างกว้างขวางแก่การเกษตรก็น่าจะทำได้ ถ้ารัฐบาลจะรับฟังข้อเสนอจากสถาบันเอกชนในเรื่องนี้บ้าง

สถาบันเอกชนหรือธนาคารพาณิชย์ได้เคลื่อนไหวในด้านให้ความช่วยเหลือบริการเงินกู้เกษตรกรในอัตราดอกเบี้ยต่ำ ในช่วงเวลาอันสั้น ท่วงทีก่อนหน้าที่รัฐบาลประกาศพระราชบัญญัติ จัดตั้งธนาคารเพื่อการเกษตร ฯ ถึง ๔ ปีเต็ม ๆ การที่ธนาคารอำนวยความสะดวกให้เงินกู้และแนะนำการใช้เงินกู้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ ก็ด้วยสำนึกในหน้าที่ของธนาคาร อันจะพึงมีต่อสังคมของประเทศ ในการสร้างรากฐานทางเศรษฐกิจไว้กับการเกษตร จึงทำให้ธนาคาร ฯ ตัดสินใจดำเนินการในเรื่องนี้อย่างรวดเร็วและก่อนรัฐบาล

การแก้ปัญหาเกษตรกรนั้นต้องอยู่ที่แก้ฐานะความยากจนของเกษตรกร ซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ โดยถือว่าเป็นปัญหาใหญ่ที่สำคัญที่สุดของประเทศ และต้องรีบแก้ก่อนเป็นอันดับแรก ถ้าปล่อยให้ความยากจนคับแค้นของประชากรส่วนใหญ่ ยังคงอยู่ในขณะที่ประชากร

จำนวนหยิบมือเดียว มั่งมีและกินอยู่กันอย่างสุขสบาย รวมทั้งฟุ่มเฟือยได้เต็มที่ ไฟที่กำลังลุกอยู่ใกล้ ๆ บ้านก็คงจะลามเข้ามาเผาผลาญบ้านเราเมื่อนั้น ไม่ว่าจะยากดีมีจนต่างจะหนีไม่พ้นภัยนั้นถ้ายอมรับกันว่าภัยพิบัตินั้นมีอยู่จริง และใกล้ตัวเรามากแล้วเราก็ต้องเร่งมือแก้ปัญหากันอย่างจริงจัง อย่าได้โทษว่าเงินไม่มี เพราะเงินนั้นก็มีอยู่พร้อม เราจะเร่งระดมทุนภายในประเทศของเราเมื่อใดก็ได้ ขอให้มีความตั้งใจจริง และคนที่ทำงานเป็นคนดี ประชาชนเขาเลื่อมใสมีศรัทธาในความสามารถ ความสุจริต เท่านั้นย่อมเพียงพอที่จะแก้ปัญหานี้ได้

แม้ในปัจจุบัน จะมีธนาคารพาณิชย์หลายแห่ง ให้ความสนใจการให้บริการสินเชื่อการเกษตรแก่เกษตรกรอยู่บ้างก็ตาม แต่โดยข้อเท็จจริงแล้วจะสังเกตเห็นว่าธนาคารพาณิชย์เหล่านี้ต่างพยายามระมัดระวังในการพิจารณาให้สินเชื่อเพื่อการเกษตร เพื่อให้บังเกิดผลดีแก่ทั้งฝ่ายผู้รับคือเกษตรกร และฝ่ายผู้ให้คือธนาคารพาณิชย์นั้น ๆ ทั้งนี้เพราะธนาคารพาณิชย์ย่อมต้องสังวรณในหน้าที่ของตนว่าเงินทองที่ธนาคารให้กู้ยืมแก่เกษตรกรไปประกอบอาชีพการเกษตรนั้น ได้มาจากเงินออมทรัพย์ของประชาชนที่เป็นผู้นำมาฝากไว้กับธนาคาร ความเชื่อถือซื่อตรงต่อกันระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องกัน คือผู้ฝากธนาคาร-ผู้กู้เงิน

จึงมีความสำคัญต่อกันอย่างยิ่งยวด ต่างฝ่ายต้องพยายามรักษาผลประโยชน์ของกันและกันอย่างซื่อสัตย์จึงจะบังเกิดผล กล่าวคือ ผู้ฝากเงินมีความไว้วางใจต่อธนาคารที่ตนนำเงินมาฝากว่าจะได้รับผลประโยชน์จากการฝากเงิน และได้รับความสะดวกแน่นอนในการถอนเงินที่ฝากไปใช้จ่ายได้เสมอทันที่ที่ ธนาคารเองย่อมจะต้องพิจารณาในตัวเกษตรกรผู้กู้เงิน ไปใช้ว่าจะก่อให้เกิดผลดีแก่กิจการที่เกษตรกรจะนำเงินไปลงทุนนั้นอย่างไร และสามารถนำมาชำระคืนธนาคารได้ตามกำหนดเวลาหรือไม่ ในด้านตัวเกษตรกรก็มีหน้าที่ที่จะต้องรักษาความไว้วางใจที่ได้รับจากธนาคาร โดยการนำเงินกู้ไปใช้ตามแผนประกอบการเกษตรที่ได้ทำความตกลงกันไว้ก่อน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงและในที่สุดสามารถจะชำระคืนเงินกู้ให้แก่ธนาคารได้ตามกำหนด และอาจมีเหลือฝากธนาคารไว้เพื่อใช้ในฤดูกาลต่อไปอีก

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ฝากเงินกับธนาคารและผู้กู้เงินนี้ เป็นเรื่องที่มีรายละเอียดและมีปัญหาในทางปฏิบัติอยู่มาก โดยเฉพาะในด้านระหว่างธนาคารพาณิชย์กับเกษตรกร ผู้รับสินเชื่อการเกษตรนั้นมีปัจจัยสำคัญอยู่หลายประการ อันเป็นเหตุทำให้ธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ ไม่กล้าจะเข้าไปเสี่ยงด้วย อุปสรรคเหล่านี้จะต้องพิจารณาแก้ไขเสีย

๑. ความไม่พร้อมของเกษตรกรที่จะ รับสินเชื่อการเกษตร

เรื่องนี้มีสำคัญมาก จัดอยู่ในอันดับ
หนึ่งทีเดียว เพราะสินเชื่อหรือเงินกู้ทุกชนิด
เปรียบเสมือนดาบสองคมที่มีทั้งคุณและโทษ
หากผู้รับไปไม่รู้จักรู้วิธีใช้ให้เป็นประโยชน์แล้วไม่
รับไปเสียแต่ต้นจะดีกว่า กล่าวโดยทั่ว ๆ ไป
ปรากฏว่าเกษตรกรของเราส่วนใหญ่ ยังไม่
พร้อมทั้งในเรื่องความรู้ความเข้าใจ ความเอา
ใจใส่ในหลักเกณฑ์ของการใช้สินเชื่อเพื่อการ
เกษตรอันจะให้ประโยชน์แก่ตนเอง ตลอดจน
การเก็บออมเพื่อสร้างหลักฐานให้แก่ตน และ
ครอบครัว ทำให้ขาดหลักทรัพย์สินที่เกษตรกร
ควรจะเป็นเจ้าของ

๑.๑ ในด้านความเข้าใจ—ระดับการศึกษา
ที่รัฐบาลจัดให้แก่ประชาชนในชนบท
ซึ่งเป็นเกษตรกรส่วนใหญ่ตั้งแต่ต้นมา
นั้น เป็นระดับที่ไม่อยู่ในวิสัยที่จะ
บันดาให้เกษตรกรสามารถรับความ
เข้าใจจากคำแนะนำของเจ้าหน้าที่
ทางวิชาการได้ง่ายนัก ไม่ว่าจะเป็
นการฟังคำบรรยายหรือการรับเอกสาร
ไปอ่านเอง เรื่องที่ควรจะเข้าใจกัน
ได้ภายในเวลาครึ่งชั่วโมง ก็อาจต้อง
ใช้เวลาถึง ๓ ชั่วโมง หรือมากกว่า
นั้น และในบางกรณีแม้จะเกิดความ

เข้าใจกันดีแล้วก็ยังไม่เกิดความเชื่อดี
ลึกซึ้งในเรื่องนั้นๆอย่างจริงจัง เพราะ
ขาดพื้นฐานแห่งความรู้ที่จะพิจารณา
เปรียบเทียบก่อนที่จะรับไปปฏิบัติ
อย่างถูกต้อง เท่าที่ปฏิบัติกันมาทุก
วันนี้ก็ต้องอาศัยการย่ำพรวอธิบาย ใน
เรื่องเดียวกันหลายๆ ครั้งหลายๆ หน
เท่าที่โอกาสอันมีอยู่น้อยจะอำนวยให้

๑.๒ ในด้านความเอาใจใส่—มีเกษตรกร
ชั้นนำของท้องถิ่นเพียงไม่มากนักที่
เป็นผู้ที่มีความเอาใจใส่ ชยันขันแข็ง
ในการประกอบอาชีพการเกษตร มี
แบบแผนที่ดี มีความสนใจและกระ
ตือรือล้นชวนชวาย หากความรู้จากการ
เกษตรสมัยใหม่ ไปใช้ในการปรับ
ปรุงกิจการในไร่นาของตนให้เป็นผล
ดี และมีความเป็นห่วงกังวลที่จะใช้
เงินกู้ ที่ตนได้รับจากธนาคารไปใช้
ตามวัตถุประสงค์ที่ร่วมตกลงวางแผน
กันไว้ เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นก็พยายาม
ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของธนาคาร เพื่อ
ปรึกษาหารือกัน หาวิธีแก้ปัญหาก็
เหมาะสมไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่
กิจการเกษตรของตนให้มากที่สุด เพื่อ
รักษาไว้ซึ่งความไว้วางใจและเชื่อดี
ซึ่งกันและกัน อันจะก่อให้เกิดผลตอบ

แทนอย่างสูงในกิจการของเกษตรกร ทั้งในด้าน การชำระหนี้สิน ธนาคาร ตามกำหนดเวลา และการขยายกิจการเกษตรของคนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น คือไปตามความมุ่งหมาย บัจจัยสำคัญ อันนี้ หากมีอยู่ในเกษตรกรส่วนใหญ่ แล้วก็จะช่วยให้การดำเนินสินเชื่อของ ธนาคารพาณิชย์ ดำเนินไปได้อย่างราบรื่นมาก

- ๑.๓ ในด้านหลักประกัน - การออมทรัพย์ ที่หามาได้ การรู้จักใช้ ในสิ่งที่ควร ใช้จ่าย การระมัดระวังอย่างรอบคอบ ถึงความเสียหายที่จะ พังบ้งเกิดขึ้นใน กิจการของตนการประพฤติตนเป็นคน ดีของสังคม เหล่านี้เป็นรากฐานของ การก่อให้เกิด ทรัพย์สิน อันมั่งคั่ง ของ เกษตรกร ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่ยัง ทำไม่ได้ นี่ก็เป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้ ธนาคารพาณิชย์ขาดความไว้วางใจที่ จะให้สินเชื่อการเกษตรได้มากเท่าที่ ควร แม้การให้กู้เงินแก่เกษตรกรที่มี หลักทรัพย์เป็นของตนเองนั้น จะทำได้ โดยการให้เกษตรกรรวมกลุ่มกัน รับ ผิดชอบซึ่งกันและกัน เกษตรกรเมื่อ ขาดหลักทรัพย์ที่เป็นทรัพย์สินของตนเองควรจะต้องมีสิ่งอื่น ที่มีความสำคัญ

ไม่น้อยกว่ามาทดแทน นั่นคือนิสัย ในการขยันขันแข็งประกอบการ รู้จัก ประหยัดและเก็บออม ประพฤติตน เป็นคนดี มีความซื่อสัตย์ต่อกัน มี ครอบครัวที่มีสุขภาพดี และความเอา ใจใส่ในการหาความรู้ใหม่ๆ มาใช้ให้ เกิดประโยชน์ในไร่นา บัจจัยเหล่านี้ เป็นหลักประกันที่ดีที่สุดที่ธนาคาร พณิชย์พึงประสงค์ เพราะการมีหลัก ประกันเหล่านี้ จะทำให้ เกษตรกรมี โอกาสได้กู้เงิน ไปประกอบกิจการของ ตนให้ได้ผลดีจน นำเงินกู้ส่งชำระคืน ธนาคารได้ตามกำหนดและสะสมสร้าง ทรัพย์สินเป็นหลักทรัพย์ที่มั่นคงให้แก่ ตัวและครอบครัวต่อไป

๒. การประกอบการเกษตรมีอัตรา การเสี่ยงสูง

การประกอบอาชีพการเกษตร โดยปกติ เป็นอาชีพที่มีอัตราความเสี่ยงภัยสูงอยู่แล้วเมื่อ เทียบกับอาชีพอื่น ๆ เพราะมีสิ่งแวดล้อมหลาย อย่างที่มนุษย์ไม่สามารถควบคุมได้เข้ามาเกี่ยว ข้องด้วย เช่น ความแห้งแล้งของดินฟ้าอากาศ อุทกภัย วาตะภัย ตลอดจนภัยจากโรคที่มอง ไม่เห็นตัว และภัยจากแมลงศัตรูพืชอันร้าย กาจที่สามารถขยายจำนวนมากขึ้นได้ใน เวลา อันสั้น เป็นต้น หากเปรียบเทียบกับการ

อุตสาหกรรมแล้ว จะเห็นได้ชัดเจนว่าการประกอบอาชีพอุตสาหกรรมนั้นได้เปรียบอาชีพการเกษตรทุกด้าน เพราะมีอัตราการเสี่ยงน้อยมาก เนื่องจากมนุษย์สามารถควบคุมปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการผลิตได้เกือบทั้งหมด นอกจากนั้นยังสามารถที่จะคำนวณเป็นผลิตผลหรือรายได้ออกมาใกล้เคียงกับความเป็นจริง ดังนั้น การที่ธนาคารพาณิชย์ผู้ทำหน้าที่รักษามูลประโยชน์ให้แก่เจ้าของเงิน ฝากตามพระราชบัญญัติธนาคารพาณิชย์ จะต้องให้ความสนใจให้สินเชื่อเพื่อการอุตสาหกรรมมากกว่าเกษตรกรรม ยิ่งไปกว่านั้นอัตราการเสี่ยงในการเกษตรของประเทศเรานั้น ถ้าพิจารณาให้ดีก็จะเห็นว่าอยู่ในอัตราที่สูงกว่าอัตราการเสี่ยงในประเทศอื่นในภูมิภาคเดียวกัน

๒.๑ ดินฟ้าอากาศ - การเกษตรของประเทศเราในปัจจุบันนี้ ถ้าจะพูดกันอย่างตรงไปตรงมาแล้ว เรายังต้องอาศัยดินฟ้าอากาศอยู่เป็นส่วนใหญ่ในการที่จะอำนวยความสะดวกหรือความแห้งแล้งให้แก่พื้นที่ดินที่ประกอบกิจการเกษตร แม้ว่ารัฐบาลจะได้ทุ่มเทงบประมาณเพื่อการก่อสร้างเขื่อน เพื่อการชลประทานไปแล้ว เป็นจำนวนนับพัน ๆ ล้านบาทก็ตาม ผลที่ได้รับไปถึงเกษตรกรในปัจจุบันนี้ก็อยู่ใน

ระดับที่ต่ำมาก เกษตรกรส่วนใหญ่ที่อยู่นอกเขตชลประทาน ก็ยังคงต้องพึ่งพาอาศัยธรรมชาติอยู่เช่นเดิม ที่ช่วยตัวเองโดยการขุดบ่อเอาน้ำได้ดินมาใช้ได้ก็มีอยู่น้อยมาก ทั้งยังต้องเป็นผู้รับภาระอย่างหนักในการเสียภาษีนำเข้าซึ่งเครื่องยนต์และอุปกรณ์ในการสูบน้ำของตนอีกด้วย ยิ่งเป็นเครื่องยนต์และอุปกรณ์ขนาดใหญ่ที่มีประสิทธิภาพสูงเท่าใด ก็ยิ่งต้องรับภาระแบกภาษีสูงเป็นเงาตามตัวยิ่งขึ้นเท่านั้น เรื่องนี้รู้สึกว่าการเกษตรที่พยายามช่วยตัวเองในเรื่องน้ำ เพื่อพัฒนาการเกษตร ของตนและค้าจุนฐานะเศรษฐกิจของประเทศกลายเป็นผู้ที่ได้รับความยุติธรรมน้อยที่สุดในบรรดาเกษตรกรด้วยกัน สมควรที่รัฐบาลจะให้ความเห็นอกเห็นใจตามสมควร และพิจารณาลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีดังกล่าวเสียโดยเร็ว แม้แต่ในเขตที่มีการชลประทานจากเขื่อนกันน้ำขนาดใหญ่ก็ยังไม่มีความแน่นอนว่าจะมีน้ำระบายออกมาจากเขื่อนทุกปีหรือไม่ เนื่องจากบางปีมีฝนตกน้อยทางด้านน้ำล้นารอย่างหนึ่ง และไม่มีกุนันส่งน้ำถึงที่ออกอย่างหนึ่ง

๒.๒ โรคแผลงรบกวน — เรื่องนี้หากมองดูอย่างผิวเผินแล้วก็ไม่น่าจะเป็นปัญหาอะไรมาก หากเกษตรกรทั่ว ๆ ไปเป็นผู้มีพื้นฐานการศึกษาดีมีความสนใจดีพอสมควร และมีแหล่งเงินทุนที่จะกู้เงินไปซื้อยาป้องกันและกำจัดโรคแผลงที่เป็นศัตรูของพืชได้ทันทั่วทั้งที่ย่อมจะสามารถแก้ไขปัญหานี้ได้ด้วยตนเอง แต่เหตุการณ์ในบ้านเมืองของเรามีได้เป็นเช่นนั้น เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่สามารถช่วยตนเองในเรื่องนี้ได้ เพราะขาดความรู้และความเอาใจใส่อันเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะรับความเข้าใจอย่างถูกต้องในการป้องกันเสียแต่ต้นมือ ซึ่งเป็นการดีกว่า สิ้นเปลืองน้อยกว่า เสียเวลาน้อยกว่า และได้ผลแน่นอนกว่าที่จะปล่อยให้เกิดโรคและแผลงขึ้นก่อนแล้วหาทางแก้ไขหรือกำจัดให้หมดสิ้นไปที่หลังซึ่งทำได้ยากยิ่ง แม้ว่ารัฐบาลจะเริ่มให้ความสนใจในเรื่องนี้มากยิ่งขึ้นในปัจจุบัน แต่ก็ยังไม่เพียงพอแก่ความต้องการของเกษตรกรทั่วประเทศ ปัญหาเรื่องงบประมาณเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับเรื่องนี้ขาดกำลังคน ขาดการ

เตรียมพร้อมที่จะช่วยเกษตรกรในเรื่องโรคและแผลงรบกวนพืชผลในไร่นาจนเสียหายอย่างหนักมาเป็นเวลานานแล้ว ธนาคารพาณิชย์จึงต้องเพิ่มความระมัดระวังในการพิจารณาปล่อยสินเชื่อเกษตรกรให้มากยิ่งขึ้นอีก เพราะการที่ธนาคารพาณิชย์จะต้องลงทุนสูงขึ้นเพื่อจ้างนักวิชาการให้มากพอสำหรับให้ความช่วยเหลือเกษตรกรในเรื่องทำนองนี้รู้สึกว่าจะเป็นการลงทุนที่สูงมากและไม่แน่ว่าธนาคารจะทำได้ทั้งหมด บริการเช่นนี้เป็นภาระและหน้าที่ของรัฐบาลโดยตรงที่จะต้องจัดให้เกษตรกรอย่างพอเพียงเพียงพอระยะประเทศทั้งหลายเขาปฏิบัติกัน

๒.๓ การตลาด — การตลาดที่มีประสิทธิภาพ เป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งอีกอันหนึ่งที่จะชี้ชะตากรรมของเกษตรกรให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น หรือจะต้องแบกภาระหนี้สินต่อไปอีก หรือจนกว่าจะล้มละลายขายกิจการไปเลย พืชผลใดที่ตลาดมีความต้องการมากยิ่งจะมีราคาสูงทำให้เกษตรกรเกิดความสนใจที่จะผลิตพืชประเภทนั้น จนมีเหตุการณ์เกิดขึ้นเป็นประจำว่าสินค้าชนิดนั้น ๆ กลับมีราคาต่ำลง เพราะ

มีผลผลิตออกสู่ตลาดมากเกินไป และในปีต่อไปสินค้าชนิดนั้น ๆ กลับจะมีราคาสูงขึ้นอีก เพราะมีเกษตรกรปลูกกันน้อย แสดงให้เห็นว่าระบบการตลาดยังขาดการควบคุมและการจัดการที่ดี ไม่มีประสิทธิภาพ เกษตรกรทั่วไปขาดความมั่นใจในการผลิต เพราะไม่มีมาตรการอันใดเป็นเครื่องคุ้มครองป้องกันให้เขามีโอกาสจำหน่ายพืชผลที่ผลิตได้ในราคาที่เป็นการสมควร แม้แต่พืชผลที่มีความสำคัญในทางเศรษฐกิจของประเทศ เช่น ข้าว และข้าวโพด ระบบการจัดการตลาดก็ยังไม่อาจให้ความอบอุ่นแก่เกษตรกรผู้ผลิต ในด้านปศุสัตว์ซึ่งเป็นอาชีพรองของเกษตรกรเมืองไทย กลับถูกผู้มีอิทธิพลคอยรังควาญสร้างความปั่นป่วนให้แก่ระบบตลาดของการปศุสัตว์เพื่อประโยชน์ส่วนตัว จนเกษตรกรเกิดความหือตอยและล้มจม หากปล่อยให้เหตุการณ์เป็นเช่นนี้ต่อไปโดยไม่มีการแก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้อง จะไม่มีธนาคารพาณิชย์แห่งใดยอมเสี่ยงให้สินเชื่อการเกษตรแก่เกษตรกรต่อไปแน่

๓. อุปสรรคในการนำเงินคืนของเกษตรกร

สิ่งคู่กัน อย่างหลัก เลี่ยงไม่ได้ที่ตามมากับอุปสรรคดังกล่าวถึงในข้อที่ ๑. และข้อที่ ๒. คือ เกษตรกรไม่สามารถนำเงินคืนและดอกเบี้ยชำระให้ธนาคารตามเวลาที่กำหนด เป็นการบั่นทอนความเชื่อถือไว้วางใจของธนาคารผู้เคื้อร่อนในอันดับแรกคือตัวเกษตรกรเอง สาเหตุเนื่องจาก

- ๓.๑ ใช้เงินกู้ที่ผิดวัตถุประสงค์—นอกจากเกษตรกรจะประสบความล้มเหลวในการเกษตร เพราะขาดปัจจัยสำคัญต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นแล้วเกษตรกรส่วนใหญ่ที่ขาดความรับผิดชอบต่อการใช้สินเชื่อการเกษตรยังพยายามใช้เงินกู้บางส่วน หรือทั้งหมดไปในทางที่ผิดกับวัตถุประสงค์เดิมที่ตกลงกันไว้กับธนาคาร จะโดยความประมาทรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของเกษตรกร หรือความจงใจเนื่องจากขาดการควบคุมการใช้สินเชื่อโดยใกล้ชิดของธนาคารพาณิชย์เอง ย่อมเป็นเหตุหนึ่งซึ่งช่วยซ้ำเติมให้การดำเนินงานของเกษตรกรประสบความล้มเหลวจนไม่อาจนำเงินส่งชำระคืนให้ธนาคารได้ตามกำหนด

๓.๒ *กู้ยืมจากคนอื่นมาชำระธนาคารเมื่อครบกำหนด* - เมื่อเกษตรกรประสบความล้มเหลวจนไม่สามารถจะนำเงินจากกิจการ มาชำระคืนให้ธนาคารได้ตามกำหนด มักจะเกิดความหวาดเกรงว่าจะทำให้ธนาคารหมดความไว้วางใจ และไม่ยอมให้ออกาสู้เงินไปประกอบการเกษตรในปีต่อไปอีก จึงหาทางปกปิดความผิดพลาดของตนเองด้วยการไปกู้หนี้ยืมสินจากที่อื่นซึ่งพอจะหาเข้ามาได้เป็นการชั่วคราว และยอมจ่ายดอกเบี้ยในอัตราสูงเพื่อนำมาชำระคืนธนาคารตามกำหนดเวลาไว้ก่อน เพื่อหวังกู้จากธนาคารไปใช้ในการประกอบการเกษตรได้อีกในระยะหนึ่ง แล้วเอาเงินกู้จากธนาคารไปใช้หนี้ที่กู้คนอื่นมาชำระธนาคารแล้วอาจจะเหลือไว้เพียงเล็กน้อยเพื่อใช้ลงทุนประกอบการเกษตรอย่างไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วยในฤดูกาลต่อไป เกษตรกรที่ประพฤติปฏิบัติเช่นนี้และถูกธนาคารจับได้ก็มีอยู่ไม่น้อยที่ยังจับไม่ได้ไล่ไม่ทันก็ยังมีอยู่อีกมากเช่นกัน ผลร้ายที่จะตามมาก็คือเกษตรกรคนนั้นกลายเป็นลูกหนี้ที่เลี้ยงไม่โต เมื่อธนาคารไม่ทราบความจริงหรือจับไม่

ได้ก็จะหลงช่วยเหลือให้สินเชื่อกเกษตรกรต่อไปอีกโดยไม่มีที่สิ้นสุด ซึ่งการช่วยเหลือเช่นนี้เป็นความช่วยเหลือที่ผิด เพราะเป็นการยื่นค้ำมือให้เกษตรกรเชือดคอตนเองโดยที่ธนาคารไม่มีเจตนาเช่นนั้น แต่เป็นความหลงผิดของเกษตรกรซึ่งหลงหูหลงตาเจ้าหน้าที่ของธนาคารไปได้บ้าง หากมีจำนวนเกษตรกรเช่นนี้มากเท่าใดก็เป็นอันตรายทั้งแก่เกษตรกรและธนาคารมากเท่านั้น ธนาคารควรจะให้ความลุ่มมือด้วยมากที่สุดเมื่อทราบข้อเท็จจริงจากความเสียหายที่เกษตรกรได้รับเนื่องจากดินฟ้าอากาศ ฯลฯ ไม่อำนวยและไม่เร่งรัดจะเอาแต่เงินกู้คืนเท่านั้น

๓.๓ *ชำระหนี้ไม่ตรงตามกำหนดเวลา* - ในกรณีที่เกษตรกรที่ได้รับสินเชื่อจากธนาคาร เป็นลูกค้าที่ดีมีความซื่อสัตย์ซื่อตรงและซื่อสัตย์ต่อธนาคารเป็นอย่างดี แต่ต้องประสบความล้มเหลวในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เพราะภัยธรรมชาติหรือโรคแมลงทำความเสียหายอย่างหนักให้แก่ไร่นาของตน จะได้รับการพิจารณาผ่อนผันจากธนาคารให้เลื่อนการชำระหนี้ต่อไปได้ตามสมควร หากมีกรณี

เช่นนี้เกิดขึ้นติดต่อกัน ๒-๓ ปี มีการขอเลื่อนกำหนดการชำระหนี้ติดต่อกันนานเช่นนี้ เจ้าหน้าที่ธนาคารผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานสินเชื่อเกษตรกรมักจะถูกตำหนิจากผู้ทำหน้าที่ตรวจสอบในฐานะปฏิบัติงานไม่รัดกุมบกพร่องในหน้าที่ ไม่เอาใจใส่ในการทำงานเท่าที่ควร ทำให้มีหนี้ค้างชำระอยู่มาเป็นเวลานาน เป็นการบั่นทอนกำลังใจของผู้ปฏิบัติงานที่จะต่อสู้กับอุปสรรคเหล่านี้ต่อไป

๔. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

เกษตรกรผู้รับสินเชื่อการเกษตรจากธนาคารพาณิชย์ โดยเฉพาะผู้ที่กู้แบบรวมกลุ่มรับผิดชอบร่วมกันนั้น จะได้รับเงินกู้จากธนาคารในจำนวนเงินรายละเอียดประมาณ ๒,๐๐๐ บาท ถึง ๑๐,๐๐๐ บาท ซึ่งเป็นจำนวนเงินไม่สูงมากนัก เมื่อเปรียบเทียบกับการให้เงินกู้เพื่อการค้าแก่พ่อค้าที่อยู่ในชุมชนชนบทแน่นอน นอกจากนี้ลูกค้าเกษตรกรยังอยู่อาศัยกระจ่ายกันในท้องที่ใกล้เคียงกับไร่นาของตน ก่อให้เกิดภาวะความรับผิดชอบในการควบคุมติดตามผลและกำกับแนะนำของเจ้าหน้าที่ธนาคารผู้ดำเนินการในท้องที่อันกว้างขวางดังกล่าว ต้องใช้เวลาในการเดินทางเพื่อพบปะวิสาสะกับลูกค้า ต้องมีจำนวนเจ้าหน้าที่มากเพียงพอกับจำนวนลูกค้าและที่แน่นอนที่สุดก็คือ

ธนาคารต้องสิ้นค่าใช้จ่ายในเรื่องอำนวยความสะดวกการเกษตรสูงมากเมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายของธนาคารในการอำนวยความสะดวกประเภทอื่น ๆ เช่น การค้า การอุตสาหกรรม การก่อสร้าง ฯลฯ เป็นต้น เพราะการอำนวยความสะดวกในเรื่องอื่นดังกล่าวมีจำนวนลูกค้าน้อยแต่ให้เงินกู้สูง และไม่ต้องใช้เจ้าหน้าที่ควบคุมติดตามผลงานมากเท่ากับการอำนวยความสะดวกเพื่อการเกษตร โอกาสที่ธนาคารพาณิชย์จะประสบการขาดทุนในธุรกิจแขนงนี้จึงมีอยู่มาก ธนาคารพาณิชย์จะสามารถดำเนินการสินเชื่อการเกษตรต่อไปอย่างได้ผลก็ต่อเมื่อรัฐบาลให้ความอุมัซุแก่เกษตรกรมากยิ่งขึ้น โดยวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ดีและถูกต้อง ค่าใช้จ่ายของธนาคารพาณิชย์ในเรื่องนี้พอจะแยกออกได้เป็น ๓ ประการที่สำคัญ ๆ คือ

- ก. ค่าใช้จ่ายในการสำรวจวางแผนการใช้เงินกู้ของเกษตรกร ซึ่งรวมถึงการมีพนักงานผู้มีความรู้สูงและอุปกรณ์เหมาะสม
- ข. ค่าใช้จ่ายในการกำกับแนะนำให้ความรู้ในการเกษตรแผนใหม่เพื่อปรับปรุงแก้ไขปัญหาต่างๆ ในไร่นา ซึ่งรวมถึงพนักงานผู้มีความชำนาญในด้านเทคนิคโดยเฉพาะ
- ค. ค่าใช้จ่ายในการติดตามทวงถามหนี้ที่ค้างชำระของลูกค้าเกษตรกรที่ไม่สามารถชำระคืนตามกำหนดเวลา

นอกจากธนาคารพาณิชย์จะมีค่าใช้จ่ายสูงในการดำเนินการสินเชื่อการเกษตรดังกล่าวแล้ว รายได้ที่เกิดจากเงินกู้เพื่อการเกษตรนี้ยังมีจำนวนน้อยอีกด้วย เพราะธนาคารได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยสำหรับสินเชื่อเพื่อการเกษตรไว้เพียงร้อยละ ๑๒ ต่อปี ทั้งการให้กู้ยืมในระยะสั้น (๑๒ เดือน) และระยะปานกลาง (๓ - ๔ ปี) อัตราดอกเบี้ยนี้เป็นอัตราดอกเบี้ยต่ำที่ธนาคารจะอำนวยให้ได้ เพื่อเป็นการช่วยเหลือเกษตรกรให้ได้รับเงินกู้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ

๕. ปัจจัยภายในที่จำกัดการขยายงานของธนาคารพาณิชย์

๕.๑ พนักงานผู้มีความเชี่ยวชาญ—ปัญหาเรื่องปริมาณและคุณภาพของพนักงานเป็นปัญหาที่มีคู่อยู่กับวงการธุรกิจทุกแห่งซึ่งเป็น ปัญหาเรื้อรังมานานแล้ว และคงจะมีอยู่ต่อไปอีกตราบโตที่ระดับการศึกษา และระดับของศีลธรรม จรรยาในบ้านเมืองเรา ยังไม่ได้รับความเอาใจใส่จากวงการที่เกี่ยวข้องให้มากยิ่งขึ้นกว่าที่เป็นมาแล้ว สำหรับธนาคารพาณิชย์ชั้นนำที่มีกิจการก้าวหน้ามั่นคง มีสวัสดิการและหลักประกันสำหรับพนักงานเป็นอย่างดีย่อมไม่สู้จะมีปัญหามากนัก ในเรื่องการเลือก

เพื่อนพนักงานให้ได้ทั้งปริมาณและคุณภาพ สำหรับเรื่องพนักงานผู้มีความเชี่ยวชาญในด้านเกษตรนั้น จะทำงานได้เป็นผลดีก็ต้องอาศัยความสนใจ และมีใจรักความเป็นอยู่ในชนบทของเกษตรกรด้วยความจริงจัง ยินยอมที่จะอดทนต่อการดำเนินงานที่ต้องเผชิญกับอุปสรรคนานาประการ และในเวลาเดียวกัน ก็ต้องซื่อสัตย์คืออุดมการณ์และสถาบันของตนตลอดจนเกษตรกรลูกค้าที่ให้ความช่วยเหลือพนักงานเหล่านี้ก็หาได้ไม่มากนัก

๕.๒ สถานที่ทำงาน - ตามปกติธนาคารพาณิชย์จะดำเนินการเรื่องสินเชื่อการเกษตรในท้องที่ใด ก็จะต้องอาศัยอาคารสถานที่ของสำนักงานสาขาในท้องที่นั้น ๆ เป็นสถานที่ทำงาน ซึ่งนอกจากจะเป็นแหล่งกลางอำนวยความสะดวกให้แก่ลูกค้าเกษตรกรยังเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทางอีกด้วย แม้กระนั้นการขออนุญาตในการเปิดสำนักงานสาขาของธนาคารพาณิชย์เพื่อให้บริการรูปนี้ โดยเฉพาะก็ไม่ค่อยจะได้รับความร่วมมือจากหน่วยราชการผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องในด้านนี้มากนัก

๕.๓ เงินทุนให้กู้ – ปัญหาเรื่องเงินทุนที่ธนาคารพาณิชย์จะอำนวยสินเชื่อเพื่อการเกษตรนั้นจะคงมีอยู่ในวงจำกัดต่อไปอีกนาน ตราบเท่าที่การพัฒนาการเกษตรของรัฐบาลยังไม่ก้าวหน้าไปเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะไม่มีธนาคารไหน จะยินยอมให้เงินกู้ยืมแก่เกษตรกรในอัตราดอกเบี้ยถูกแล้ว ยังต้องรับความเสี่ยงมาก เมื่อเปรียบเทียบกับ การให้กู้ยืมแก่ธุรกิจสาขาอื่น ๆ ซึ่งมีการเสี่ยงน้อยกว่า .

ปัญหาและอุปสรรคทั้ง ๕ ข้อที่กล่าวมาข้างต้น เกี่ยวกับการดำเนินงานสินเชื่อเพื่อการเกษตรของธนาคารพาณิชย์ทั่วไป เป็นเรื่องที่จะแก้ไขกันได้ไม่ยาก ถ้าหากรัฐบาลจะมองเห็นความสำคัญของเกษตรกร ที่มีต่อประเทศ

ชาติและให้ความสนใจมากขึ้น จัดวางนโยบายการพัฒนาการเกษตรอย่างจริงจังแน่นอน มีแผนการทั้งระยะยาวใช้เวลานาน และระยะเร่งรัดใช้เวลาสั้นดำเนินการพร้อมกันไป ถ้าทางรัฐบาลยังขาดกำลังคนหรือการเงิน ก็อาศัยความร่วมมือช่วยเหลือจากสถาบันต่างๆ ทั้งของเอกชนและของรัฐภายในประเทศได้ เพื่อให้แต่ละฝ่ายมีบทบาททัดเทียมกัน และมีโอกาสได้รับใช้ประเทศชาติกันอย่างเต็มที่ จึงไม่จำเป็นต้องเป็นพนักงานข้าราชการเท่านั้น เรื่องเงินทุนสำหรับอำนวยสินเชื่อเพื่อการเกษตรนั้น เรามีอยู่พร้อมแล้วในประเทศของเรา ขอให้มีแผนงานดี ทำจริง และคนที่ทำนั้นเป็นคนดี ประชาชนเลื่อมใสมีศรัทธาในความสามารถ ความซื่อสัตย์สุจริต ก็จะบรรลุผลสำเร็จแน่นอน.

กองทุนสินเชื่อเพื่อการเกษตร

สิริ สมบัติศิริ

โดยที่ทราบกันอยู่ทั่วไปแล้ว และตามสถานการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ชาวนาผู้เป็นเกษตรกรสำคัญในการผลิตพืชผลหลักคือข้าว มีจำนวนประมาณ ๘๐% ของจำนวนประชากรทั้งพระราชอาณาจักร เป็นผู้ที่อยู่ในสถานะที่ควรจะได้รับความช่วยเหลือจากส่วนรวม เพราะเป็นผู้ผลิตข้าวซึ่งเราใช้บริโภค และเหลือจากบริโภคเราส่งไปขายต่างประเทศ เพื่อได้เงินตราต่างประเทศไปซื้อสินค้าต่าง ๆ ซึ่งเรายังทำไม่ได้ มาเพื่อใช้สอย แต่มาบัดนี้ปรากฏว่าบรรดาชาวนาเป็นส่วนมาก ยิ่งทำยิ่งจนลง ถึงต้องขายที่นาที่เคยทำกินก็มี และกลับเป็นลูกจ้างของนายทุนต่อไป เหตุที่เป็นดังนี้ ก็เพราะการทำนาต้องอาศัยดินฟ้า อากาศ คือฝน ถ้าปีไหนฝนที่ตกตามฤดูกาล ชาวนาก็ได้ข้าวเป็นปรกติ หรือได้อย่างมากมาย ปีนั้นก็นับว่าเป็นโชคของชาวนา มีรายได้พอกับรายจ่าย แต่ถ้าปีไหนฝนแล้ง หรือตกไม่เป็นปรกติ ปริมาณข้าวที่จะได้ก็ลดลง ปีนั้นก็นับว่าเป็นปีวิบัติ ชาวนาก็ได้เงินน้อย ไม่พอกับค่าใช้จ่ายในครอบครัว ต้องเป็นหนี้เป็นสินแก่ผู้ปลูกข้าวอยู่เนื่อง ๆ จนเวลานี้ปรากฏว่าชาวนาส່วนมากมีหนี้สินรุงรัง เพราะการตกข้าวซึ่งผู้ตกข้าวเอาดอกเบี้ยสูง โดยหักเอาจากข้าวที่ชาวนาได้เป็นปี ๆ ไปในอัตราดอกเบี้ยที่สูง และเมื่อคิดแล้วสูงกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ สองถึงสามเท่า ก็มีเป็นส่วนมาก

เมื่อหลาย ๆ ปีเข้า ชาวนาก็มีหนี้สินนับพันตัว และก่อนที่จะเริ่มทำนาก็จน ต้องไปกู้เงินเขามาเพื่อลงทุนในการปลูกข้าว และเพื่อใช้สอยก่อนที่จะได้ขายข้าวในปีต่อไป

เท่าที่กล่าวมานี้ ก็พอจะเห็นได้ว่าฐานะในทางเศรษฐกิจของชาวนาเป็นอย่างไร และพอจะกล่าวได้ว่า ชาวนาอยู่ในฐานะที่น่าวิตก เพราะฉะนั้นจำเป็นหรือยังที่จะต้องช่วยเหลือ ถ้าจะว่า

ถึงเวลาจะช่วยเหลือหรือยังนั้น ความจริงสายเกินไปเสียแล้ว

ถ้าควรจะช่วยเหลือแล้ว จะช่วยเหลืออย่างไร เมื่อดูตามความต้องการของชาวนาแล้วก็คือทุน และเวลานี้ชาวนาต้องยืมเงินเขามาลงทุน โดยอัตราดอกเบี้ยสูง สูงเท่าไร สูงกว่าที่กฎหมายบัญญัติไว้เสียอีก เพราะฉะนั้น ถ้าจะแก้ก็ต้องแก้ตรงนี้ คือตั้งกองทุนไว้ให้ชาวนากู้ในดอกเบี้ยที่ต่ำ เท่าไรจึงเรียกว่าอัตราที่ต่ำ ถ้าจะเทียบกับอัตราดอกเบี้ยในธนาคารเวลานี้ ซึ่งเรียกเก็บต่างประเภท เงินกู้ต่าง ๆ ตั้งแต่อัตรา ๑๐ - ๑๔% และถ้าจะเรียกว่าอัตราต่ำก็คงจะ ๘ หรือ ๑๓%

ถ้าเราจะเรียกต่ำกว่า ๘% จะได้ไหม เพราะเวลานี้มีธนาคารที่ให้ชาวนากู้แล้ว ในอัตรา ๑๒% แต่ก็ยังไม่เป็นการช่วยเหลือ ถึงกับให้แก่ชาวนาหนี้สินเดิมที่ติดค้างอยู่ให้ ที่ช่วยเวลานี้ก็เพียงช่วยเป็นปี ๆ ไปเท่านั้น เพราะฉะนั้น ถ้าจะช่วยให้ชาวนาได้ทั้งมีความสะดวกในการชำระหนี้พร้อมทั้ง “ดอกเบี้ย” และต้นทุน และต่อไปชำระหนี้เดิมได้ ก็ต้องลดอัตราดอกเบี้ยลงไปอีก

มีนายธนาคารบางคนกล่าวว่า ถ้าหากลดดอกเบี้ยลงไปกว่านี้ นายธนาคารที่ให้กู้เงินแบบนี้ เห็นจะต้องไม่มีอะไรเหลือในไม่ช้า แม้แต่ผ้าจะหมักกายก็คงจะไม่มี ถ้าจะว่าในแง่การให้กู้เงิน ตามกฎหมายการเสนอการสนองของเงิน ก็คงไม่ผิด

แต่การที่กล่าวถึง “กองทุนการเงิน” นี้ไม่หมายความว่า ความถึง เศรษฐกิจในด้านการค้า Mercantile Economy เช่นเรื่องธนาคาร แต่ที่กล่าวนี้เป็นข้อเสนอแนะให้มองเศรษฐกิจในด้านมนุษยสงเคราะห์ (Economy of Welfare) เพราะในด้านเศรษฐกิจ เราจะจัดเงินให้ใช้ไปในด้านธุรกิจก็ได้ หรือจะจัดเงินให้ใช้ไปในด้านการช่วยเหลือก็ได้ ปัญหาจึงมีต่อไปว่าเราจะหาเงินมาจากไหน ถ้าจะให้ชาวนากู้ในอัตราต่ำก็ต้องหามาจากแหล่งที่เป็นรายได้ของสาธารณะ ถ้าจะหันไปหาแหล่งธุรกิจคงไม่ได้ เพราะธนาคารเขาไม่มองในด้านการช่วยเหลือมนุษย์ เมื่อเวลาเขาให้กู้เงิน เขามองแต่เพียงว่าเขาจะได้ค่าตอบแทนคือดอกเบี้ยเพียงพอไหม และลูกหนี้สามารถจะชำระต้นได้ไหม แปลว่าธนาคารเขาจะทำอะไร เขาจะมองแต่ “คอกล้า” อย่างเดียว เลยลืมมนุษยธรรมไปเสีย จะว่าดังนั้นเสียทีเดียวก็ไม่ถูก เพราะสถานการณ์เวลานี้เป็นอย่างนั้น จึงทำให้เขาเป็นอย่างนั้น เพราะฉะนั้น คำว่าธนาคารจึงไม่เห็นควรเป็นแหล่งแห่งการให้ชาวนากู้เงินต่อไป ถ้าจะแก้ไขก็น่าจะเป็น ‘กองทุน’ (Funds) มากกว่าธนาคาร (Bank)

เมื่อเป็นกองทุนแล้ว เงินที่จะได้มาเป็นทุนให้ชาวนากู้ตั้งกล่าวแล้วก็ควรจะมาจากแหล่งสาธารณะ มีอาทิเช่น “กำไรของธนาคารแห่งประเทศไทย” “กำไรของกองสลากกินแบ่ง” ซึ่งถ้าคิดดูให้ดี ๆ แล้ว ปีหนึ่ง ๆ จะช่วยชาวนาได้

เป็นแสน ๆ ครวเรือน เฉพาะอย่างยิ่ง กำไรของ กองสลากกินแบ่งซึ่งเวลานี้เราไม่เคยคิดกันว่า วันละเท่าไร ค่าตั้งที่กองสลากกินแบ่งเก็บได้เป็น วัน ๆ นั้น วันละเท่าใด เพราะเราไปพะวงเสียแต่ เรื่อง “วันนี้ห่วยออกอะไร” หรือรางวัลที่ ๑ ซึ่งเป็นแต่ความฝันของเรา เมื่อเวลาซื้อลอตเตอรี่ หลาย ๆ ชุด แต่หาได้คิดไม่ว่า กองสลากได้กำไร วันละเท่าไร

การที่กล่าวว่า จะช่วยชาวนาได้หลายแสน ครวเรือนนั้นก็คือ โดยทั่ว ๆ ไปแล้วชาวนาครว เรือนหนึ่งไม่ต้องการกู้ยืมเงินเกินกว่า ๒,๐๐๐ หรือ ๓,๐๐๐ บาท และส่วนที่จะกู้มากกว่านั้นก็เป็น กรณีพิเศษ อัตราดอกเบี้ยที่พอจะเรียกเก็บจาก ชาวนาในระยะนี้เมื่อคิดแล้วควรอยู่ในระหว่าง ๔ ถึง ๕ % ก็จะเป็นการเพียงพอที่จะให้ชาวนา ได้รับความคล่องตัวในการชำระหนี้ และมีเหลือ ผ่อนหนี้ที่ค้างอยู่มาแต่ก่อน ๆ ใน ๔ หรือ ๕ % ถ้าจะหักไว้ ๑ % เป็นค่าจ้างเงินเดือนเจ้าหน้าที่ และค่าใช้สอยของกองทุนก็ยังพอ เหลือจากค่า จ่ายเงินเดือนค่าใช้สอยแล้วก็ยังให้แก่แหล่งที่กู้ เงินมาอีกได้ ถ้าหากว่าจะช่วยเหลือชาวนากัน จริง ๆ แล้ว ก็ต้องทำในรูป “กองทุน” นี้จะเอา เงินไปให้ธนาคารต่าง ๆ เป็นผู้แทนที่อ้างว่า จะช่วยเหลือชาวนานั้น ยิ่งไกลจากความสำเร็จ อยู่มากเพราะเมื่อเงินเข้าธนาคารแล้วธนาคารก็ ต้องคิดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ตามระบบของธนาคาร ทั้งนี้หมายความว่า ถ้าจะช่วยเหลือชาวนากัน

จริง ก็ต้องช่วยอย่างไม่คิดว่า “เงินจะก่อให้เกิด เงิน” หน้ที่ แต่ต้องคิดว่า “เงินนี้จะช่วย ชาวนา” ผู้ผลิตวัตถุที่จะนำเงินมาสู่ธนาคารต่อไป

การตั้งเป็นรูป “กองทุน” นี้ ยังไม่สามารถ ที่จะตั้งโดยเอกชนได้ เพราะฉะนั้น จะต้องอาศัย รัฐเป็นผู้ก่อตั้งโดยออกพระราชกำหนดกฎหมาย กำหนดสิทธิและหน้าที่ไปตามนโยบายการช่วย เหลือชาวนาเป็นขั้น ๆ ไป และเป็นสถาบัน สาธารณะอยู่ในความควบคุมของรัฐต่อไป เมื่อ การช่วยเหลือชาวนาได้ประโยชน์สมควรตามความมุ่ง หมาย ก็อาจขยายไปในประเภทการเกษตรอื่น ต่อไปอีก เช่นการปลูกฝ้าย การเลี้ยงไหม การ ปลูกสัตว์

เมื่อชาวนามีฐานะดีขึ้นแล้ว ก็อาจจะเปลี่ยน วิธีการหาทุนโดยการตั้งเป็นรูปสหกรณ์หาทุนจาก สมาชิกของกองทุนนี้ต่อไปอีกขั้นหนึ่งก็ได้ ที่กล่าว มานี้ ไม่ใช่เป็นของใหม่มีประเทศปากีสถานเขา กำลังทำอยู่เหมือนกัน เขาก็ตั้งเป็นกองทุนอิสระ เพื่อประโยชน์เพื่อนมนุษย์ ไม่ได้เหวี่ยงเงินของ ประชาชนเข้าธนาคาร เพื่อหาดอกเบี้ยกันใน อัตราสูง ๆ

นอกจากมีประเทศเขาปฏิบัติกันมาแล้ว ยังมี ความคิดที่จะเสนอเป็นข้อคิดแก่บุคคลที่จะเป็น ขั้นนำต่อไปในการภายหลัง ให้ลองคิดดูบ้าง เพราะเมื่อคิดดีแล้วก็ย่อมประสบผลอันประเสริฐ สุด

บทบาทของ ม.จ. สิทธิพร กฤดากร ต่อปัญหาการกสิกรรม

ส. ศิวรักษ์

เก็บและขยายความจากคำนำของนายเสดขเฟลท์ ในเรื่อง
SOME ASPECTS OF RICE FARMING IN SIAM

ม.จ. สิทธิพร กฤดากร ทรงเป็นบุคคลที่น่าทึ่งอย่างยิ่งคนหนึ่งในเมืองไทยปัจจุบัน ประสูติเมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๒๖ ทรงเป็นโอรสองค์ที่ ๔ ของพระเจ้าบรมวงศ์เธอชั้น ๔ กรมพระนเรศวรฤทธิ พระเจ้าน้องยาเธอองค์ใหญ่ ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในขณะที่ท่านสิทธิพรจึงเป็นพระราชนัดดาในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่มีชั้นชายยิ่งกว่าเจ้านายผู้ชายองค์อื่นใดสิ้น แต่ความสำคัญของท่านมิได้อยู่ที่ตรงนั้นหากอยู่ตรงที่ทรงได้รับขนานนามว่าเป็น “บิดาแห่งการกสิกรรมสมัยใหม่ของไทย”

การงานชั้นต้น ๆ ของท่านสิทธิพร ก็ต้องนับว่าพิเศษพิศดาร แม้จะทรงเป็นบุคคลชั้นสูงในสมัยครั้งกระโน้นก็ตาม แต่ก็ยังไม่พิศดารเท่ากับการที่ทรงมามีวิถีชีวิตเป็นชาวนา เดิมทรงได้รับการศึกษาที่โรงเรียนแฮริเว อันเป็นสำนักเรียนประเภทกินนอนชั้นเยี่ยมแห่งหนึ่งของอังกฤษ แล้วทรงศึกษาต่อที่ซิดดีแอนด์กิลด์สในกรุงลอนดอน

ซึ่งภายหลังเป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัยลอนดอน ครั้นกลับมารับราชการเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๔ ก็ทรงได้รับเลื่อนตำแหน่งรวดเร็ว เริ่มแต่ทรงเป็นเลขานุการที่ปรึกษาราชการแผ่นดิน ที่กระทรวงการต่างประเทศ จนได้เป็นผู้ช่วยอธิบดีกรมฝิ่น แล้วเป็นอธิบดีกรมกาษาปณ์ จนในที่สุดทรงได้เป็นอธิบดีกรมฝิ่น แต่ยังไม่เข้าพระชันษา

ม.จ. สิทธิพร กฤดากร

ในขณะที่เวลานั้นกรมนี้ทำเงินให้เป็นที่ ๕ ในจำนวนรายได้ทั้งหมดของแผ่นดิน จึงไม่จำเป็นต้องสงสัยเลยว่าอธิบดีกรมนี้มีความสำคัญเพียงไร แต่ที่สำคัญยิ่งไปกว่านั้นก็คือตรงที่อธิบดีหนุ่มองค์นี้กลับหันมาสนพระทัยในทางการปฏิรูปแบบใหม่ ยิ่งกว่าจะสนพระทัยในเรื่องการเก็บภาษีฝิ่น ทรงเริ่มอ่านตำราว่าด้วยการเพาะปลูก ซึ่งส่งเข้ามาจากสหรัฐอเมริกา โดยที่ทรงหวังที่จะเริ่มการปฏิรูปอื่น ๆ นอกเหนือไปจากการปลูกข้าวและแล้วก็ตัดสินใจ พระทัยกราบบังคมทูลลาพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวขอพระราชทานออกจากราชการไปเป็นชาวไร่ ทั้งนี้ก็เพราะทรงเห็นว่าเมืองไทยอยู่ได้ด้วยวิธีการปฏิรูป หากปลูกข้าวแต่อย่างเดียวในอนาคตเราอาจเอาตัวไม่รอด และผู้ที่มีความรู้ก็มารับราชการกันหมด โดยไม่ยอมออกไปเป็นชาวชนบท ไม่มีวิถีชีวิตเช่นประชากรชาวนานส่วนใหญ่ในประเทศ ต่อไปนักปกครองกับผู้ถูกปกครองจะหาทางเข้าใจซึ่งกันและกันได้ยาก

นับเป็นโชคดียิ่งอย่างหนึ่งของ ม.จ. สิทธีพร ทรงที่ทรงมีคู่ชีวิตที่รักกัน และเข้าใจกันเป็นอย่างดี ท่านผู้นี้คือหม่อมศรีพรหมา ธิดาพระเจ้าสุริยวงศ์ผลิตเดชเจ้าผู้ครองนครน่าน ซึ่งเป็นธิดาบุญธรรมของพระยามหิบาลและคุณหญิงอุ้น ผู้เคยประจำอยู่ในราชสำนักเซนต์เดอส์เบิร์ก หม่อมศรีพรหมาจึงมีโอกาสดูแลศึกษาทั้งที่รัสเซีย และ

อังกฤษ นับเป็นกุลสตรีที่มีการศึกษาสูง และมีจิตใจสูงเช่นพระสามิตัวด้วย จึงยินดีละสังขมกรุงเทพฯ ออกไปดำเนินชีวิตชาวไร่ร่วมกัน ทั้งไร่ที่ว้านั้น ก็พอดีพระยาและคุณหญิงมหิบาลที่อยู่ดูแลบางเบ็ด ห่างไกลกรุงเทพฯ ไปทางใต้ราว ๔๐๐ กิโลเมตร ท่านสิทธิดพรและหม่อมศรีจึงไปยึดอาชีพเป็นชาวไร่อยู่ ณ ที่นั้น แต่ พ.ศ. ๒๔๖๓ ยังความแปลกประหลาดใจให้แก่พระประยูรญาติ และพระสหายโดยทั่วกัน บางท่านถึงกับว่าท่านสิทธิดพร และหม่อมของ ท่าน ออกไปอยู่นอกฟ้าป่าหิมพานต์ ซึ่งก็ไม่ห่างไกลจากความจริงนัก เพราะสมัยนั้นมีแต่รถไฟแล้วยังต้องไปเกวียนต่อจึงจะถึงบางเบ็ด องค์ท่านเองเคยรับสั่งว่า “คงไม่มีใครคิดทั้งตำแหน่งหน้าที่อันสูงส่งออกไปตั้งที่ฉันทำ และผู้หญิงไทยที่จะละสังขม และความสะดวกสบายของชีวิตชาวไร่ออกไปเป็นชาวไร่อย่างแม้ศรีก็เห็นจะไม่มี แต่ที่เราไปทำไร่กันนั้น ไม่ใช่เพราะคิดว่าจะไปหวังรวย หรือหวังชื่อเสียง หากเราต้องการมีอาชีพเหมือนชาวไร่ชาวนาอื่น ๆ เท่านั้นเอง”

แต่แล้วภายในเวลาอันไม่ช้า ฟาร์มบางเบ็ดก็มีชื่อในฐานะที่ผลิตผลทางเกษตร ชนิดที่มีคุณภาพสูง เป็นครั้งแรกที่เมืองไทยส่งพันธุ์พืชจากต่างประเทศมาลงเพาะปลูกดู จนแต่ยังไม่บางเบ็ดเกิดเลื่องลือขึ้น ยังไปขายบางเบ็ด ข้าวโพดบางเบ็ด ตลอดจนผลแคนตาลูป ก็เกิดขึ้น

ในสมัยนี้ ยังการเลี้ยงหมูแบบใหม่ การใช้เครื่องมืออันทันสมัยใช้วิธีการสมัยใหม่ต่าง ๆ ก็ล้วนเกิดขึ้นที่บางเบ็ดก่อนทั้งสิ้น เดิมเราทำกันแต่นา หากไม่ก็ทำไร่เป็นชนิดๆ ไป นี่ท่านสิทธิพรทรงเริ่มการผลิตเปลี่ยนเวรกันปลูกพืชชนิดต่างๆ ในบริเวณที่ดินแปลงเดิมนั่นเอง ซึ่งช่วยให้ดินได้ปุ๋ยใหม่ ๆ ไปในตัว และได้ผลผลิตต่างชนิดกันไปเรื่อย ๆ ด้วย ในขณะที่เดียวกันนั้น หม่อมศรีพรหมาก็เริ่มการตอผักผลไม้ การทำหมุแสม หมุเบคอน กล่าวคือผลได้จากฟาร์มที่กิน ไข่ ขายไปสด ๆ ไม่หมด ก็ไม่มีอะไรตกเสียเสียหาย เก็บไว้ได้ รักษาไว้ได้ แทบทั้งสิ้น

ความสำเร็จที่บางเบ็ดนี้ มิได้เก็บเงียบอยู่จำเพาะองค์ท่านและชายาเท่านั้น หากยังทรงร่วมกับบรรดานักวิชาการทางเกษตร ที่หัวก้าวหน้าคนอื่น ๆ ออกหนังสือ*กสิกร* เพื่อตีพิมพ์เผยแผ่ความรู้และความคิดใหม่ ๆ ในทางกสิกรรม ให้แพร่หลายออกไป ม.จ. สิทธิพร ทรงเป็นบรรณาธิการเอง และทรงเขียนวิจารณ์นโยบายรัฐบาลด้วยเนือง ๆ ในข้อที่รัฐบาลสนับสนุนอยู่ แต่กับการปลูกข้าวอย่างเดียว หากราคาข้าวในตลาดโลกตก ชาวนาจะลำบาก แท้ที่จริงรัฐบาลควรอุดหนุนให้ชาวนารู้จักปลูกพืชอื่น ๆ ไปด้วยในตัว

ในสมัยราชาธิปไตยนั้น พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชปรารภว่า คนที่ติรัฐบาลย่อมมีสิทธิ์ที่จะทำได้เต็มที่ ถ้าคำติ

ของเขาไม่ดี มันก็จะสลายตัวไปเอง โดยคนก็ย่อมรู้ได้เองว่าคนที่ดินนั้นมือคด หรือโง่งเงาเบาปัญญาเพียงใด แต่ถ้าคำติของเขาถูกต้อง รัฐบาลต้องรับฟังและแก้ไขไปตามด้วยคำของคน ๆ นั้น แม้กระนั้น คำวิพากษ์วิจารณ์ของท่านสิทธิพรก็อาจล้าหน้าล้ำยุคเกินกว่าที่ข้าราชการ และรัฐบาลในสมัยนั้นจะให้ความสนใจ แต่แล้วพอลงถึงสมัยเศรษฐกิจตกต่ำกันทั่วโลก ราคาข้าวในตลาดก็ตกฮวบลง เป็นเหตุให้ชาวนาไทย อันเป็นประชากรราษฎรส่วนใหญ่ในประเทศ ได้รับความกระทบกระเทือนมาก รัฐบาลสมัยนั้นจึงยอมรับ ว่าข้อเสนอแนะของ *กสิกร* ถูกต้องมาโดยตลอด ที่ว่า ควรมีการเพาะปลูกพืชอื่น ๆ ควบคู่กันไปกับข้าว จนถึงกับทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ ม.จ. สิทธิพรกลับเข้ารับราชการอีก ใน พ.ศ. ๒๔๗๕ เดิมจะไปรดให้ทรงเป็นปลัดกระทรวงเกษตร แต่ท่านสิทธิพรกราบบังคมทูลขอให้ตั้งกรมกสิกรรมขึ้นใหม่ เพื่อจะทรงดำเนินการเฉพาะด้านการเพาะปลูกต่าง ๆ ออกไปจากข้าวตั้งที่ทรงมีพระดำริมานานแล้ว นั้นได้หันท่วงที(เพราะกรมข้าวมีอยู่ก่อนแล้ว) หากไม่ก็จักมัวต้องไปทำงานบริหารด้านอื่น ๆ ทำให้เสียเวลาไปโดยใช่เหตุ ทั้งนี้แสดงว่าทรงกลับเข้าราชการเพราะเห็นแก่การงานของประเทศชาติ มิใช่เพราะเห็นแก่ตำแหน่งหน้าที่ที่สูงส่งขึ้นไป ครั้นได้รับพระบรมราชานุมัติให้ทรงดำเนินการงาน

ได้ในฐานะอธิบดีของกรมที่ตั้งขึ้นใหม่ ท่าน
สิทธิพรก็ตั้งสถานีทดลองการกลีกรวมขึ้นทันที ที่
ให้มี ๓ แห่งก่อนภาคละแห่ง แต่ละแห่ง โปรด
ให้ผู้ร่วมงานในนิคมสารภีกร เป็นนายสถานี
ทดลอง เมื่อทดลองได้ผลจะได้นำพืชผลนั้น ๆ
ไปปลูกในภาคนั้น ๆ ต่อไป ยังไม่ทันจะได้ผล
เป็นประการใดก็เกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครอง
ขึ้นเสียก่อนแล้ว และต่อจากนั้นไม่ช้า ม.จ.
สิทธิพรก็ทรงกลายเป็นนักโทษการเมืองไป
ต้องถูกจองจำอยู่ที่บางเขนและเกาะครุเตา เป็น
เวลาถึง ๑๑ ปี มีเพื่อนนักโทษไปทูลเชิญให้หนี
ก็มีทรงยินยอม รับสั่งว่า “ เขาเอาเราเข้ามาโดย
ทางกฎหมาย ก็ต้องปล่อยเราโดยทางกฎหมาย ”

ในที่สุด รัฐบาลก็ต้องออกพระราชบัญญัตินิร
โทษกรรม ปลดปล่อยองค์ท่านและนักโทษการเมือง
อื่น ๆ ในระหว่างที่ทรงถูกจองจำหม่อมศรี
ต้องเผชิญภัยในสมัยเกลียดเจ้า ในสมัยสงคราม
ญี่ปุ่น โดยที่ต้องต่อสู้อยู่กับภัยนั้น ๆ ชนิดตัวคน
เดียวก็ว่าได้ ไหนจะถูกทางการบ้านเมืองรังแก
ไหนจะประสบภาวะวิกฤตแห่งสงคราม ในที่สุด
ฟาร์มบางเบิดก็เลยต้องเลิกกิจการไป ยิ่งสมัย
หลังนี้ ทั้งสองท่านมีอายุสูงมากสิ้นแล้ว จักไปหัก
ล้างดวงฟงอีกตั้งแต่ก่อน ย่อมขัดข้อง

จะอย่างไรก็ตาม เมื่อรัฐบาลปลดปล่อย ม.จ.
สิทธิพรออกมา ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒
นั้น ท่านชายก็ยังมิได้ทรงลดเล็กลงความสนททัย

ในด้านกรการกสิกรรมไป แม้ในระหว่างที่ถูก
จองจำอยู่ ณ เกาะครุเตานั้น ก็เล่ากันว่าทรง
ทดลองการเพาะปลูกวิธีแปลก ๆ อยู่เสมอ ฉะนั้น
เมื่อทรงทราบวิธีการทางการเกษตรของรัฐ
บาลว่าผิด ทั้งจากข้อเท็จจริงและทั้งในแง่
นโยบาย จึงทรงส่งจดหมายคัดค้านไปลงในหน้า
หนังสือพิมพ์ ใครต่อใครที่ลืมท่านไปแล้ว หรือ
นึกว่าท่านสิ้นชีพตักษัยไปแล้ว ก็เลยพากันนึก
ถึงท่านได้อีกวาระหนึ่ง แม้รัฐบาลก็ต้องเชิญเสด็จ
ท่านไปทูลให้ทรงทราบว่า ความบางอย่างผิดข้อ
เท็จจริงนั้น รัฐบาลก็รู้อยู่ แต่การกระทำเช่น
นั้นก็เพื่อลวงพันธมิตร เพราะอังกฤษมาชู่เอา
ข้าวจากเราไปมากเหลือเกิน ชื่นให้รู้ตัวเลขที่แท้
จริง คงจะยิ่งชู่เอาจากเรายิ่งกว่านี้อีก ดังนั้นเป็นต้น

หลังจากเกิดรัฐประหารเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๘
นายควง อภัยวงศ์ ได้ทูลเชิญให้ท่านเป็นรัฐมนตรี
ตรีว่าการกระทรวงเกษตร ท่านทรงรับเพราะตั้ง
พระทัยจะทำนุบำรุงการกสิกรรมให้จงได้ เพราะ
ถูกทอดทิ้งมาตลอดเวลาสงครามก็ว่าได้ แต่ก็ทรง
ว่าคาญพระทัยที่มีคนครหาว่า รัฐมนตรีคณะนาย
ควงมีแต่เจ้าและขุนนางเก่า ๆ เท่ากับได้ตำแหน่ง
เพราะเป็นอภิสิทธิ์ชน ท่านจึงทรงออกไปสมัคร
เป็นผู้แทนราษฎร และก็ได้รับเลือกมาจาก
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อันเป็นภูมิลำเนาที่ประ
ทับแสดงว่าทรงทำการเพื่อประชาราษฎร เพราะ
เขาต้องการพระองค์ท่าน แต่ใน พ.ศ. ๒๔๙๑

นั่นเอง ก็เกิดมีการจัดเอารัฐบาลนายควง อภัยวงศ์ ออก โดยที่จอมพล ป. พิบูลสงครามกลับขึ้นมาเสวยอำนาจเสียเอง ถึงกระนั้น จอมพลผิน ชุณหะวัณ ก็ทูลเชิญให้ท่านทรงเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรต่อไปตามเดิม ในคณะรัฐบาลใหม่ หากทรงปฏิเสธ เพราะไม่ทรงเห็นด้วยกับวิถีทาง อันใช้กำลังบังคับนอกเหนือแนวทางแห่งรัฐสภา แต่ก็ไม่ทรงเป็นผู้แทนราษฎรต่อมาจนรัฐบาลยุบสภา จึงทรงลาออกจากความเป็นนักการเมืองมาตั้งแต่นั้น แต่ไม่ว่าจะยอมทรงทั้งการกสิกรรมและการกระตุ้นรัฐบาลให้ทำการเพื่อกสิกรรมก็หาไม่

ในทางต่างประเทศ ทรงได้รับเลือกให้เป็นประธานคณะกรรมการสภาการค้าด้วยข้าวถึงสามสมัย ทรงมีบทบาทอันสำคัญในองค์การอาหารและเกษตรของสหประชาชาติ และแม้จะมีได้ทรงทำฟาร์มใหญ่โตตั้งที่บางเบิดอีกต่อไปแล้วแต่ก็ยังทรงมีอาชีพเป็นชาวไร่อยู่ที่หัวหิน พร้อมๆ กันนั้น ก็ทรงอุทิศเวลาส่วนใหญ่ให้กับชาวนา เพื่อหาทางที่จะให้เขาเหล่านั้นมีโอกาสได้กินดีอยู่ดีขึ้น ทรงเขียนบทความมากมาย เพื่อให้รัฐบาลและประชาราษฎร์ทั่วๆ ไปได้เห็นใจชาวนา หากทางจะให้รัฐบาลลดพรีเอมิยมข้าว ทรงพร้อมที่จะพบผู้รู้ พบข้าราชการ เพื่อตรัสถามข้อเท็จจริง ทรงข้อเท็จจริง ทรงถกปริยาย ไต่แย้ง แสดงความเห็น เพื่อให้ชาวนาได้รับความเป็นธรรม

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๐ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ขอพระราชทานปริญญาเกษตรศาสตร์ดุษฎีบัณฑิตแก่ท่าน โดยที่ท่านผู้เป็นต้นตอตั้งตัวตีในการก่อสร้างมหาวิทยาลัยนี้ก็คือสานุศิษย์คนโปรดที่เคยร่วมงานมากับท่านแต่สมัยหนังสือพิมพ์ *กสิกรรม* นั่นเอง และในปีเดียวกันนั้น ทางฟิลิปปินส์ก็ถวายรางวัลแมกชายชาย ในฐานะที่ทรงอุทิศชีวิตทำกร่างงานเพื่อประโยชน์ของสวาวรณชน เงินรางวัลนี้มีส่วนช่วยให้ทรงเริ่มตั้งหน่วยทดลองเพื่อช่วยชาวนาในการ ไร่ปุ๋ย เพื่อนำลูกชาวนามาอบรมให้รู้จักคิดเลข เพื่อช่วยพ่อแม่ในการใส่ปุ๋ย ฯลฯ ทั้งนี้โดยที่คณะกรรมการระดับชาติที่ต่อสู้เพื่อขจัดภัยจากความหิว แห่งประเทศออสเตรเลีย ได้มีส่วนช่วยสนับสนุนโครงการนี้เป็นอย่างมาก หน่วยต่าง ๆ เหล่านี้ เวลานั้นมีอยู่ถึง ๕๐๐ แห่ง

ครั้นเมื่อรัฐบาลเปิดโอกาสให้มีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรได้อีกเมื่อปีกลาย ก็ทรงเป็นที่ปรึกษาให้พรรคสัมมาชีพช่วยชาวนา โดยทรงหวังที่จะหาผู้แทนเข้าไปเป็นปากเป็นเสียงเพื่อชาวนา ทั้งนี้ก็เพราะทรงเชื่อในวิถีทางแห่งรัฐสภาอยู่อย่างไม่เสื่อมคลาย แม้ศรัทธาในรัฐบาล ในผู้แทน และสถาบันต่าง ๆ จะเสื่อมคลายลงไปมากแล้วก็ตาม

จะอย่างไรก็ตาม แม้พระชนม์จะล่วง ๘๗ ปีไปแล้ว ก็ยังทรงมีชีวิตครอบครัวที่ราบรื่นและเป็นสุข ร่วมกับหม่อมศรีพรหม มาโดยตลอด

และยังทรงต่อสู้ทุกวิถีทางเพื่อชาวนาไทย ซึ่งใคร ๆ ก็ยกย่องว่า เป็นกระดูกสันหลังของชาติ เป็นคน ๓ ใน ๔ ของราษฎรทั้งหมด แต่กลับไม่มีใครเหลียวแลที่จะต่อสู้เพื่อที่เขาเหล่านั้นได้รับความยุติธรรมจากสังคมปล่อยให้รัฐบาลเอาเปรียบคนเหล่านี้เรื่อย ๆ

เมื่อปีกลายสยามสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้ทูลเชิญเสด็จให้ไปทรงบรรยาย เรื่องสถานะของชาวนาไทยปรากฏว่า มีรัฐมนตรีไปร่วมฟังถึง ๓ ท่าน แต่แล้วท่านที่ขึ้นมากล่าวขอบพระคุณองค์ปาฐกกลับจับประเด็นที่รับสั่งไม่ได้ หรือไม่แยแสที่จะช่วยชาวนาไทยเอาเลย แต่อย่างน้อยสยามสมาคมก็ได้ยกท่านขึ้นเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ ซึ่งดูเหมือนจะเป็นครั้งแรกที่ชาวไทยได้รับเกียรติอันนี้ และชาวต่างประเทศผู้หนึ่งที่นั่งฟังท่านในคืนวันนั้น ครุฑธำนาองค์ปาฐก ถึงกับออกเงินให้ตีพิมพ์ต้นฉบับปาฐกถาพร้อมด้วยบทความอื่น ๆ ของท่านที่เป็นภาษาอังกฤษ อันว่าด้วยชาวนาไทย บัดนี้ปรากฏเป็นรูปเล่มแล้ว ชื่อเรื่อง *Some Aspects of Rice Farming in Siam*

ทั้งหมดนี้ สมด้วยคำของ ม.จ. สัทธิพร กฤดากร ที่ว่า “ใคร ๆ ก็ให้เกียรติฉัน แต่ไม่มีใครทำตามอย่างฉัน หรือทำตามคำของ

ฉัน” เวลาข้างศึกกับสมัยราชาธิปไตยอะไร เช่นนั้น นี้แม้เพียงรัฐมนตรียังไม่อยากรับฟังคำของท่าน หรือฟังก็ยังไม่เข้าใจ นับประสาอะไรว่าเราจะทำตามหรือไม่ เป็นเหตุให้ ม.จ. สัทธิพรทรงกลางแกลงพระทัยบ่อย ๆ ว่า รัฐมนตรีสมัยนี้มีมโนธรรม และคิดที่จะทำการเพื่อราษฎรกันหรือเปล่า หรือว่า เข้ามาครองตำแหน่งเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวและพวกของตัวเท่านั้น ชาวนาเป็นคนชนิดสุดท้ายปลายโด่ง จะรังแกเอาบ้าง ก็จะไปต่อล้อต่อสู้อะไรได้ อย่างดีก็ตั้งกลุ่มชาวนาขึ้นเล่น ๆ แจกเงินกันบ้าง ให้อภิสิทธิ์นิด ๆ หน่อย ๆ กับคนจำนวนน้อย โดยที่คนส่วนใหญ่ยังคงไม่ได้รับความยุติธรรมอยู่นั่นเอง แต่ถ้าเราปล่อยให้เหตุการณ์เลวร้ายไปเรื่อย ๆ สิ เหตุการณ์อันไม่น่าพิสมัยคงจะเกิดขึ้นอย่างเลื่องได้ยากที่ท่านสัทธิพรทรงทุ่มเทชีวิตทั้งชีวิต ตั้งแต่ลาออกจากกรมฝิ่น ก็เพื่อช่วยให้เราเลื่องพันเสียจากเหตุอันวิกฤตนั้น แต่แล้วคนที่ส่วนใหญ่ในเมืองในเวลา^{นี้} กลับมีอกุศลมูลครอบคลุมนามากมาย จนกัณฑ์รัฐธรรมนูญให้เราต้องหันเหไปเผชิญกับวิกฤตกาลอันนั้นอยู่ตลอดเวลา และคงได้เผชิญหน้ากันในอนาคตอันไม่ช้าแล้ว

ปัญหาขบวนการในสายตาของ พรรคสัมมาชีพช่วยชาวนา

ม.จ. สนิธิพร กฤดากร

พรรคของท่านมีนโยบายเฉพาะเจาะจง เกี่ยวกับชาวนาอย่างไร

ให้เลิกพรีเมียม ซึ่งเป็นภาษีที่ไม่เป็นธรรมแก่ชาวนา ทำให้ชาวนาต้องเสียภาษีสูงกว่าคนธรรมดา รวมทั้งชาวไร่ชาวสวนประมาณ ๔๔ เท่า ดังนั้นจึงขัดแย้งกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ ๒ ที่ว่า “ จะให้รายได้ต่อบุคคลสูงขึ้น และเสมอภาคยิ่งขึ้น ”

พรรคของท่านคิดว่าอะไรเป็นอุปสรรค สำคัญในการผลิตและการขายข้าว ของชาวนา

ก. ภาษีพรีเมียม ทำให้พ่อค้าต่างประเทศไม่แน่ใจ และเป็นที่ยากลำบากในการเปลี่ยนแปลงอัตราพรีเมียม จึงหันไปซื้อข้าวที่อื่น ซึ่งเขาสามารถจะประมาณราคาล่วงหน้าได้แน่นอนกว่า

ข. ในตลาดการค้าของผู้ซื้อ ต้องแข่งขันในการลดราคาจึงสามารถจะแข่งขันกับประเทศอื่นได้ กระทรวงเศรษฐกิจเคยพูดว่า เมื่อราคาคerealโลกตกลง ก็ลดพรีเมียมลงเพื่อแข่งขันมาบัดนี้ราคาคerealโลกก็ตกลงแล้ว แต่พรีเมียมก็ไม่ลดลงตามคำพูด ทำให้ราคาสูง แข่งขันเขาไม่ได้ แต่ในเวลาเดียวกันก็ให้ประโยชน์กับบริษัทที่ค้าข้าวมานาน และมีอิทธิพล ถ้าบริษัทพวกนี้ขายข้าวได้เกินคราวละ ๕,๐๐๐ ตัน ก็ลดพรีเมียมให้ ๒๕% ซึ่งเป็นการลดราคาข้าวไปในตัว แต่ถ้าผู้อื่นขายลดราคาแข่งกันโดยลำพัง ก็ไม่อนุญาติให้ขายข้าวต่อไป โดยกล่าวหาว่าตัดราคากันเอง ทำให้ประเทศชาติต้องเสียรายได้ไป แต่พรรคฯไม่เห็นด้วย เพราะเห็นว่าการตัดราคานั้นก็คือการแข่งขัน (Competition) ซึ่งต้องมีการ

แข่งขันกันจึงจะขายข้าวได้ ที่เป็นอยู่อย่างนี้ก็เท่ากับให้มีคนกลุ่มหนึ่งมีอภิสิทธิ์ ที่จะขายข้าวได้ แต่เฉพาะกลุ่มเท่านั้น แต่ก็ขายข้าวไม่หมด เพราะตามที่สำนักงานสถิติแห่งชาติคำนวณนั้น ทั้งปี ๒๕๑๒ และปี ๒๕๑๓ มีข้าวเหลือขายถึงปีละ ๑,๘๐๐,๐๐๐ ตัน แต่มีขายได้ไม่ถึง ๑ ล้านตัน ก็เพราะไม่ยอมลดราคาพรีเมียมนั่นเอง

พรรคของท่านมีวิธีที่จะแก้อุปสรรคของชาวนาดังกล่าวได้อย่างไร

วิธีแก้ ต้องเลิกพรีเมียม และปล่อยให้มีการค้าเสรีอย่างในสมัยสงครามโลก ครั้งที่ ๑ ซึ่งในสมัยนั้นพ่อค้าข้าวในประเทศไทย ก็ได้แข่งขันกันซื้อข้าวจากชาวนา และแข่งขันกันขายไปต่างประเทศ ทำให้ชาวนาอุดมสมบูรณ์อย่างจริงจัง ปรากฏตามสถิติว่ามีการซื้อทองเพื่อออกทรัพย์ไว้มากมาย ส่วนเวลานี้รัฐมนตรีเกษตรก็ยอมรับว่า “กระตุกสันหลังของชาติ เหลือแต่กระตุกจริง ๆ”

ปัญหาชาวนาในสายตาของพรรคสหประชาไทย

พลโท แสวง เสนาณรงค์

พรรคของท่านมีนโยบายเฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับชาวนาอย่างไร

ก) นโยบายของพรรค สปท. เกี่ยวกับชาวนานั้น เป็นส่วนหนึ่งของนโยบายเศรษฐกิจแห่งชาติของพรรค สปท. ดังนั้น จึงต้องมองนโยบายชาวนาให้สัมพันธ์ไปถึงตัวระบบเศรษฐกิจแห่งชาติ มิใช่มองนโยบายชาวนาโดยเอกเทศ เพราะจะทำให้ไม่สามารถเข้าใจนโยบายชาวนาของพรรค สปท. ได้ นโยบายเศรษฐกิจแห่งชาติของพรรค สปท. ปรากฏอยู่ในนโยบายเศรษฐกิจ

สังคม โดยเฉพาะข้อ ๔.๒ ที่กล่าวว่า “ส่งเสริมการพัฒนาการเกษตรทั้งในด้านปริมาณ คุณภาพ และประเภทของการผลิต โดยถือการพัฒนาการเกษตรเป็นหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ”

การที่นโยบายของพรรค สปท. เน้นการเกษตรเป็นหลักก็เพราะตามสภาพทางเศรษฐกิจของประเทศไทยตามความเป็นจริงนั้น ชาวนามีจำนวนมากถึง ๘๐% ของประชากรทั้งประเทศ ซึ่งยังผลให้การผลิตทางเกษตรกรรมมีบทบาท

สำคัญที่สุดในระบบเศรษฐกิจของชาติ นโยบาย เช่นนี้อาจแตกต่างกับนโยบายของบางพรรค เช่น พรรคฝ่ายซ้ายซึ่งเคยเน้นหนักในการถืออุตสาหกรรมเป็นหลัก แม้ในบางประเทศก็ผิดพลาดมาแล้ว เช่น อินเดียในระยะแรกของการพัฒนาเศรษฐกิจได้เน้นหนักไปในทางอุตสาหกรรมเป็นหลัก จึงต้องเปลี่ยนแปลงมาเน้นหนักในทางเศรษฐกิจ ความเข้าใจชัดเจนและการปฏิบัติอย่างถูกต้องในปัญหาขั้นมูลฐานนี้ เป็นหลักประกันในความสำเร็จของการพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ

ข) สำหรับนโยบายของพรรค สปท. ที่เกี่ยวกับชาวนาโดยเฉพาะ มีปรากฏอยู่ในนโยบายของพรรค ข้อ ๑๐. ที่กล่าวว่า

“พรรคฯ จะช่วยเหลือเกษตรกรในด้านวิชาการทันสมัยเพื่อเพิ่มผลผลิต ช่วยให้มีตลาดประกันราคาผลผลิตผลเกษตรกรรม ช่วยประนอมหนี้ ช่วยควบคุมค่าเช่าที่ดิน และช่วยให้มีที่ดินของตนเอง....”

ดังนั้น นโยบายเกี่ยวกับชาวนา ในด้านรัฐจึงสะท้อนนโยบายของพรรคฯ ที่กล่าวมาข้างต้นนี้ในรูปที่มีทั้งนโยบายเร่งด่วน และนโยบายระยะยาว

นโยบายเร่งด่วนที่รัฐดำเนินการช่วยเหลือชาวนาไปแล้ว ก็มีในเรื่องการส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตต่อไร่ให้มีอัตราสูงขึ้น การพยุงราคาข้าว

ให้ชาวนาขายได้ในราคาประกัน และให้สินเชื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร การให้กู้ยืมเงินเพื่อปลดปล่อยหนี้สินอันเกิดจากการจำนองและขายฝากที่ดินทำกินเพื่อมิให้สูญเสียกรรมสิทธิ์ไป การเตรียมร่างพระราชบัญญัติควบคุมค่าเช่านา

นโยบายระยะยาว ที่กำลังดำเนินอยู่แล้ว และจะดำเนินต่อไปก็ได้แก่การส่งเสริมการรวมของกลุ่มชาวนา ส่งเสริมการสหกรณ์เพื่อให้ชาวนาเป็นสถาบันเกษตรกรที่มั่นคงสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ และสะดวกต่อการที่รัฐจะเข้าไปให้ความช่วยเหลือ การจัดหาที่ดินให้ชาวนามีที่ดินเป็นของตนเอง โดยจัดตั้งกองทุนให้ชาวนากู้ยืมเงินไปดำเนินการเอง และรัฐจัดหาที่ดินมาจัดสรรให้ชาวนาได้เช่าซื้อ หรือเช่าในระยะยาว การหาทางให้ชาวนาได้รับประโยชน์โดยตรงจากโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ (infra structure) ที่ประเทศไทยสร้างไว้แล้วพอสมควรให้มากที่สุดและอย่างทั่วถึง อาทิเช่น จากเขื่อนชลประทาน ก็ให้มีคลองส่งน้ำ (feeder canals) ไปถึงไร่นา จากถนนสายประธานาก็ให้มีถนนหนทางออกไปถึงหมู่บ้านและนำไปสู่ตลาด (feeder roads) จากสถานีผลิตไฟฟ้าก็ให้มีการเดินสายไปถึงหมู่บ้านให้มีไฟฟ้าใช้ ดังนั้นเป็นต้น รวมทั้งการมีนโยบายพัฒนาชาวนา (peasant) ให้เป็นเกษตรกร (farmer) ตามความหมาย

แท้จริง กล่าวคือ ให้รู้จักปลูกพืชหมุนเวียน เลี้ยงสัตว์ มิใช่แต่ปลูกข้าวอย่างเดียว เพื่อให้เป็นสินค้าออก หรือใช้เป็นวัตถุดิบป้อนโรงงาน อุตสาหกรรมในประเทศ

ค) กล่าวโดยสรุปแล้ว นโยบายของพรรค สปท. เกี่ยวกับชาวนานั้นเป็นนโยบายที่สัมพันธ์ กับการพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติอย่างเป็นระบบ เป็นนโยบายที่มุ่งช่วยเหลือให้ชาวนาก้าวพ้นจาก สภาพความล้าหลัง มาเป็นเกษตรกรในสังคม สมัยใหม่ และมีบทบาทก้าวต่อไปในการทำ ประเทศให้เป็นอุตสาหกรรมด้วย ทั้งนี้ ก็ด้วยการ ส่งเสริมให้ชาวนามีความสำนึก ความเข้าใจ ใน การผลิ ก้าลังกันเป็นกลุ่มก้อน มีระเบียบแบบ แผนที่เหมาะสม เพื่อให้ชาวนาสามารถเป็นพลัง ทั้งทางเศรษฐกิจและทางการเมืองอันจะเป็นผลดี ทั้งต่อชาวนองและต่อประเทศชาติโดยส่วนรวม

พรรคของท่านคิดว่าอะไรเป็นอุปสรรค ในการผลิตและการขายข้าวของชาวนา

อุปสรรคโดยตรงการผลิตข้าวของชาวนา ก็ เช่นเดียวกับอุปสรรคของกิจกรรมทางเกษตรทั้งหลาย นั่นก็คือ เกษตรกรยังต้องพึ่งธรรมชาติ อยู่มาก หากดินฟ้าอากาศถูกต้องตามฤดูกาลก็ดี ไป ถ้าไม่ก็เสียหาย ที่สำคัญเป็นอันดับแรกก็ ได้แก่ น้ำ เช่น น้ำไม่พอ น้ำมากเกินไป น้ำไม่ทั่วถึง อันดับต่อไปก็ ได้แก่ดิน เช่น ดินจืด ดินเปรี้ยว ดินเค็ม อันดับสุดท้ายก็ได้ศัตรูพืช เช่น โรคใบสีส้มที่ระบาดทั่วไปทำให้ข้าวเสียหาย

อุปสรรคโดยตรงในการขายข้าวของชาวนา ก็ได้แก่เรื่องราคาข้าว และตลาดข้าว ชาวนายัง ถูกกดราคาในการขายข้าว แม้ทางราชการจะได้ ตั้งราคาประกันไว้แล้วเพื่อพยุงราคาข้าว แต่ชาวนาก็ยังขายตามราคาประกันได้ยาก ตลาดข้าว ต่างประเทศก็มีความโน้มเอียงไปในทางที่มีประเทศคู่แข่งขันในการขายข้าวเพิ่มขึ้นส่วนประเทศ ผู้ซื้อกลับลดลง เหล่านี้ย่อมเป็นอุปสรรคในการ ขายข้าวของชาวนาทังสิ้น

พรรคของท่านมีวิธีการที่จะแก้อุปสรรค ของชาวนาดังกล่าวนั้นอย่างไร

การปฏิบัติตามนโยบายดังที่กล่าวไว้ในข้อ ๑. คือ การแก้ไขอุปสรรคต่าง ๆ ของชาวนา

อย่างไรก็ดี การปฏิบัติตามนโยบายนั้น จะ ต้องมีการประสานงานสาขาเศรษฐกิจการเกษตร ทุกชั้นให้มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง หรืออาจให้อยู่ภายใต้การอำนวยการเดียวกัน ทั้งในชั้นการผลิต (production) ชั้นกรรมวิธี (processing) และชั้นการตลาด (marketing)

ในชั้นการผลิต จะได้จัดระบบชลประทานที่เหมาะสมเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำให้มีทั่วถึงทุก ไร่นา ในด้านการปราบศัตรูพืชและโรคพืชก็มีการขยายหน่วยปราบให้มากทั่วถึง นอกจากนั้นยังนำวิชาการใหม่ ๆ ในการผลิตมาให้ เกษตรกรรู้จักใช้ด้วย

ในชั้นกรรมวิธี **สินเชื่อการเกษตร** ได้เข้าช่วยลดภาวะหนี้สินและอำนาจคนกลาง เกษตรกรได้อาศัยสินเชื่อนี้ทางธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรซึ่งขณะนั้นมีอยู่ ๔๕ สาขาในจังหวัดต่างๆ นอกจากนั้นยังเข้าช่วยในด้าน **การขนส่ง** จากแหล่งผลิตสู่ตลาดท้องถิ่นและตลาดกลางที่กรุงเทพฯ ฯ และยังเริ่มจัด **ระบบวางข้าว** ให้ชาวนาได้เก็บข้าวไว้ขายในราคาดี

ในชั้นตลาด ก็ได้แก่การหาตลาดข้าวในต่างประเทศ และการรักษาราคาให้อยู่ในระดับดีทั้งภายในและภายนอกประเทศ ทั้งนี้ โดยอาศัยมาตรการพรีเมียม สำหรับราคาข้าวภายนอก และการกำหนดราคาประกันสำหรับราคาข้าวภายใน ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและประโยชน์ที่สมควรแก่ชาวนาผู้ผลิต และในขณะเดียวกันก็ช่วยให้การ ค้าข้าวกับต่างประเทศเป็นไปโดยราบรื่น

การดำเนินงานทั้ง ๓ ชั้นนี้ **ควรจะประสานและเกี่ยวพันกันเป็นลูกโซ่ทั้งระบบ** ไม่ใช่ต่างฝ่ายต่างทำ โดยเฉพาะนโยบายเศรษฐกิจและสังคมของพรรค สปท. ในข้อ ๑ กล่าวไว้ว่า **“พรรคจะพัฒนาเศรษฐกิจตามระบบเสรีนิยมเป็นการพัฒนาการอย่างมีแผนในรูปเศรษฐกิจผสม”** ก็ยังทำให้เห็นว่า ชาวนานอกจากจะได้ใช้การสหกรณ์ส่งเสริมฐานะของตนเองในชั้นการผลิตและชั้นกรรมวิธีแล้ว ในชั้นตลาดชาวนา ก็อาจจะมืบทบาทร่วมด้วย เพราะในเศรษฐกิจที่มีแผนในรูปเศรษฐกิจผสมนั้น นอกจากเอกชนจะค้าข้าวได้โดยเสรีแล้ว ก็ยังอาจมีการค้าข้าวในความควบคุมของรัฐได้ด้วย เช่น จากบริษัทจังหวัดอันเป็นการค้าของรัฐแท้ ๆ หรือจากสหกรณ์ซึ่งรัฐให้ความสนับสนุนในชั้นตลาด หากบรรลุถึงการปฏิบัติดังกล่าวนี้ได้แล้ว ชาวนา ก็จะได้รับผลประโยชน์มากยิ่งขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ขณะนี้

ปัญหาชาวนาในสายตาของพรรคประชาธิปไตย

วรศักดิ์ นิมานันท์

๑. นโยบายพรรคประชาธิปไตย เกี่ยวกับชาวนาโดยเฉพาะ ได้กำหนดไว้ดังนี้
ประชาธิปไตยอันเป็นการปกครองเพื่อประโยชน์ของปวงชน ต้องอำนวยความสะดวกในการนำความ **สุขสมบูรณ์มากที่สุดมาสู่ปวงชนกลุ่มใหญ่ที่สุด** แต่

เท่าที่เป็นมาสามสิบกว่าปี ชาวนาซึ่งรวมกันเป็นพลเมืองของชาติส่วนข้างมาก เกือบร้อยละแปดสิบไม่ได้รับค่าตอบแทนผลิตผลโดยเป็นธรรม บางจำพวกไม่มีที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์สำหรับทำกิน บางจำพวกต้องเช่าที่ดินเขาทำกิน โดยต้องเสียค่า

เข้าในอัตราสูงเกินส่วน สมควรที่ชาวนา ชาวไร่ จะมีที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ทำกินของตนเองโดยทั่วกัน กล่าวโดยทั่วไป การชลประทาน การส่งเสริมวิธีการใช้ปุ๋ยและเครื่องจักรทุ่นแรง ปัญหาเรื่องหนี้สินเกษตรกร ฯลฯ เหล่านี้ต้องจัดให้บริบูรณ์ ทั้งยังต้องกำจัดพ่อค้าคนกลางที่คอยเก็บกำไรเกินควร รวมทั้งอำนาจมืดที่เข้าครองตลาดเครื่องอุปโภค บริโภคของประชาชน ซึ่งทั้งหมดเป็นเหตุขัดขวางมิให้มีการเพิ่มผลิตผลทางเกษตรเท่าที่จะทำได้ อันจะเป็นปัจจัยลดค่าครองชีพภายในประเทศและช่วยดุลย์การค้าของไทยกับต่างประเทศให้อยู่ในระดับไม่เป็นที่เสียเปรียบแก่ชาติอื่น

๒. สำหรับการผลิต อุปสรรคสำคัญคือชลประทานยังไม่ถึงชาวไร่ชาวนา เฉพาะข้าวของเราผลิตได้ประมาณไม่ถึงครึ่งไค่หวั้น เพราะขาดหลักวิชาการ ทั้งในด้านการใช้พันธุ์ข้าวที่ดีการใช้ปุ๋ย การปราบศัตรูพืช และการใช้เครื่องทุ่นแรง ส่วนการขาย ราคาข้าวไม่ตกถึงมือชาวนา ผู้ผลิตเต็มเม็ดเต็มหน่วย เพราะรัฐเก็บพรีเมียมเป็นอุปสรรคสำคัญ มาบัดนี้อุปสรรคในตลาดข้าวต่างประเทศลดลง เนื่องจากแต่ละประเทศผลิตข้าวได้เหลือใช้เหลือกิน ส่งไปขายแข่งขัน นอกจากนั้นชาวนา โดยเฉพาะในภาคกลางขายข้าวเขียวเนื่องจากเป็นหนี้ ประมาณ ๕๐% ชาวนาไม่ได้

เป็นเจ้าของนา ต้องเข้านาเขาทำ เครดิตทางเกษตรไม่ตกถึงมือชาวนา เพราะไม่มีที่ดินเป็นประกันเงินกู้ ดอกเบี้ยแพง และไม่มีการผ่อนผันเมื่อมีภัยธรรมชาติ โดยสรุปยังไม่มีการร่วมมือกันโดยใกล้ชิดระหว่างชาวไร่ชาวนากับรัฐ ปุ๋ยยาปราบศัตรูพืชทำไร่นาทำกันมาอย่างไร โดยทั่วไปก็ยังทำกันอยู่อย่างนั้น

๓. แก้อุปสรรคตั้งว่ามาแล้ว กล่าวโดยเฉพาะคือ

ก. ดำเนินโครงการส่งน้ำให้ถึงชาวนา ชาวไร่

ข. แก้ไขให้มีการผลิตถูกต้องตามหลักวิชาการ

ค. เลิกระบบพรีเมียม

ง. ควบคุมการค้ากำไรเกินควรของคนกลาง ถ้าสามารถทำได้ ต้องส่งเสริมการสหกรณ์

จ. หาดตลาดโลก เพื่อระบายข้าวออกไปขายในราคาดีกว่าท้องดิน

ฉ. จัดระบบที่ดินเพื่อให้ชาวไร่ชาวนาเป็นเจ้าของที่ดินของตนเอง

ช. จัดระบบเครดิตการเกษตร ด้วยวิธีลดดอกเบี้ยและให้การผ่อนผันเมื่อมีภัยธรรมชาติ

ซ. จัดให้มีการร่วมมือกันโดยใกล้ชิดระหว่างชาวไร่ชาวนากับรัฐ

ปัญหาชาวนาของพรรคแนวร่วม – เศรษฐกร

พรชัย แสงชัย

เมื่อเราพูดคำว่า “ชาวนา” หลาย ๆ ท่านก็เห็นว่า เป็นปัญหาที่ง่ายเพียงแต่ยกระดับการผลิตและประกันราคาข้าวให้ชาวนา แล้วก็เสร็จสิ้นกัน แต่ปัญหาชาวนาในสายตาของพรรคนี้ มิได้อยู่ที่การแก้ไขปัญหาดังกล่าวเท่านั้น

ปัญหาชาวนาในสายตาของพรรคนี้ และนโยบายของพรรคที่มีต่อปัญหาที่ถามมานั้น เริ่มต้นจากปัญหาที่ดิน ที่นา แรงงานทางเกษตรกรรม กรรมวิธีในการผลิต การจำหน่ายผลิตผลของชาวนา สวัสดิการของชาวนา และประการสำคัญที่สุดก็คือ อำนาจทางการเมืองที่จะค้ำจุนชาวนา และผลักดันให้ความปรารถนาของชาวนาบรรลุผล

เป็นที่ทราบกันดีว่า ชาวนาในขณะนี้มีทั้งที่มีที่นาเป็นของตน และต้องเช่านาของบุคคลอื่นทำ ปัญหาที่นาเพื่อชาวนาเป็นปัญหาใหญ่ ความปรารถนาของชาวนาทุกคน ก็คือ ความปรารถนาที่จะมีที่นาเป็นของตน แต่ทำอย่างไรจึงจะเป็นไปได้โดยยุติธรรม และพอเหมาะสมกับบุคคลในครอบครัว ในปัจจุบันชาวนาที่จะมีที่นาไว้เป็นมรดกให้ลูกหลานของตนกำลังกลายเป็นเรื่องที่เพ้อฝัน เพราะไม่มีโอกาสที่จะทำเช่นนั้น

อีกแล้ว ในการแก้ไขปัญหานี้ พรรคจึงได้วางพื้นฐานเศรษฐกิจของชาติ ไว้บน “หลักการของสหกรณ์” โดยหลักการของสหกรณ์เท่านั้น ที่จะทำให้ผืนนาทั้งหลายเป็นทรัพยากรที่ประชาชนทุกคนจะมีกรรมสิทธิในที่ดินเป็นของตน เพื่ออยู่อาศัยและประกอบอาชีพได้ โดยเป็นธรรม

ชาวนาที่ปราศจากผืนนาเป็นของตนเองก็เหมือนนักรบที่ไม่มีเวที ต้องถูกชุตริตและต้องถูกเสียเบี้ยไ้รายทางอีกนานาประการ |ซึ่งในที่สุดก็ยืนอยู่ในฐานะชาวนาไม่ได้ ต้องแปรสภาพไปเป็นผู้ขายแรงงานไปในที่สุด

นโยบายขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับชาวนา ก็คือการกระทำภายใต้หลักการสหกรณ์ ที่จะแบ่งที่ดินและผืนนาให้เป็นทรัพยากรที่เป็นของชาวนาโดยทั่วถึงกัน

อาชีพชาวนาเป็นอาชีพที่ส่งตอกออกผลอย่างเชื่องช้า ชาวนามีรายได้หลังจากการทำนาเพียงปีละครั้ง ต้องลงทุนทั้งแรงงาน พันธุ์ข้าว ปุ๋ย และยังคงมีทุนสำรองกินอยู่ จนกว่าข้าวจะแตกรวง หลักสำคัญในการผลิตของชาวนาก็คือแรงงานบุคคลในครอบครัวของชาวนา ยกเว้นเด็ก

อายุ ๗ - ๘ ขวบเท่านั้น ที่ไม่ต้องช่วยกันทำนา ปัญหาแรงงานในการทำนา ในขณะนั้นชาวนายอมรับกันว่าขาดแคลนไม่เพียงพอ ดังนั้นเราจึงเห็นว่า ชาวนามีการแก้ไขปัญหานี้ด้วย “ กวลงแขก ” กวลงแขกนี้แหละ เป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่า แรงงานของเกษตรกรเวลานั้นไม่เพียงพอ แม้ในปัจจุบันจะได้มีเครื่องทุ่นแรงบางประเภท เช่น รถแทรกเตอร์ และเครื่องจักรกลอื่นๆ เข้าช่วยในการทำนาแล้วก็ตาม แต่แรงงานในการเก็บเกี่ยวผลผลิตก็ยังขาดแคลนอยู่นั่นเอง

แนวนโยบายในปัญหาเรื่อง แรงงานทางเกษตรกรกรม พรรคของเรามีนโยบายอันแน่นอน ที่จะต้องนำเครื่องจักรกลต่างๆ เข้ามามีบทบาทในการทำนาให้มากขึ้น ในด้านแรงงานการผลิต จะต้องมีการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความสามารถในการผลิตให้สูงขึ้น ทั้งในด้านเทคนิคและการใช้แรงงานทำนา เมื่อกล่าวถึงปัญหานี้ ในการทำนายังมีชาวนาอีกเป็นจำนวนมากที่ไม่มีที่นาของตนเอง แต่รับจ้างทำนา แรงงานของชาวนาประเภทนี้ นอกจากจะได้รับการปรับปรุงทางเทคนิค และเพิ่มพูนความสามารถแล้ว การสวัสดิการและค่าแรงขั้นต่ำจะต้องมีกำหนดไว้ มิใช่ปล่อยให้ประหลาดดังในปัจจุบันที่ลูกนาแต่ละคนซึ่งนายนาจ้างไว้ มีรายได้ปีละ ๑,๐๐๐ บาท รวมกับอาหารอีก ๓ มื้อ และเสื้อผ้าอีก ๒ - ๓ ชุดเท่านั้น

เมื่อข้าวตั้งรวงพอเขียว ท่านผู้อ่านทั่วไปคงทราบว่ามี “ การตกข้าวเขียว ” หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ การให้กู้เงินแก่ชาวนาที่จำเป็นต้องกินต้องใช้ เพื่อรอข้าวแตกรวงหรือจนกว่าจะถึงระยะเวลาเก็บเกี่ยวได้ อัตราดอกเบี้ยในการกู้ยืมนี้เป็นอัตราที่แพงมาก คือ ข้าวสาร ๑ กระจสอบต่อข้าวเปลือก ๓ กระจสอบ เป็นกำไรที่พ่อค้าข้าวตัดวงจากชาวนาทั่วประเทศปีละหลายพันล้านบาท และเป็นกำกังกาเกี่ยวยที่หมุนเวียนอยู่เช่นนี้ชั่วนานาน ตราบจนกว่าชาวนาผู้นั้นจะสิ้นอายุขัยปัญหาสำคัญยิ่งที่เป็นอยู่ในขณะนี้ ก็คือ ทำอย่างไร จะปลดปล่อยหนี้สินเหล่านั้นของชาวนาได้ ในปัญหานี้พรรคมี่แนวนโยบายอันแน่นอน ในอันที่จะปลดปล่อยหนี้สินของเกษตรกรมวิธี ในเรื่องนี้ ก็ขึ้นอยู่กับวิธีการสหกรณ์ที่เป็นวิธินำกิจกรรมทางเศรษฐกิจแห่งชาติทั้งหมด

เมื่อเราสามารถที่จะแก้ไขปัญหานี้พื้นฐาน ดังกล่าวของชาวนาได้แล้ว ปัญหาเรื่องปริมาณการผลิตและการจำหน่ายผลผลิตของชาวนา ที่เป็นปรากฏการณ์และโวยวายกันตั้งตงอยู่ทุก ๆ ปี ก็คือ ปีไหนฝนดี น้ำดี ทำข้าวได้มาก ข้าวราคาถูกลง แต่ร่ำแพง ปีไหนน้ำน้อย ทำข้าวได้น้อย ข้าวแพง รวยยิ่งแพงมากขึ้น และบางปีข้าวไม่พอบริโภคภายในประเทศ หรือเคราะห์หามยามร้ายเกิดอุทกภัยใหญ่ ๆ หลาย ๆ ครั้ง ก็เกิดการขาดแคลน

การแก้ไขปัญหานี้ ก็อยู่ที่ว่า ความต้องการของประชากรในประเทศนั้น เราพอจะทราบกันได้ว่า ปีหนึ่ง ๆ ต้องการผลิตผลของชาวนาอะไรบ้าง และปริมาณคร่าว ๆ เท่าใด ดังนั้นถ้าเริ่มต้นการผลิตอย่างมีโครงการเสียแล้วปัญหาผลิตผลไม่พอและส่งผลให้ราคาสูงขึ้นก็หมดไป ผลิตผลที่เหลือเกินความต้องการ และส่งผลให้ราคาต่ำลงก็ไม่มี ความต้องการของต่างประเทศมีเท่าใดก็สามารถจัดจำหน่ายได้อย่างมีราคา ความเป็นไปในเรื่องนี้อยู่ที่ว่า สังคมของเรามีผู้เข้าใจและเต็มใจทำงานกับในปัญหานี้อย่างจริงจังหรือไม่

เมื่อได้ข้อมูลดังกล่าวมาแล้ว ปัญหาทางจัดจำหน่ายผลิตผลของชาวนาที่ไม่ใช่ปัญหาขายเกินอะไร กรรมวิธีของสหกรณ์ จะช่วยได้มากที่สุด และเป็นการแน่นอนกว่าการประกันราคาที่ไม่ได้ประโยชน์อะไรเลย เพราะในเรื่องนี้หลายรัฐบาลได้ทำมาแล้ว แต่สู้กับโลบายของพ่อค้าคนกลางเจ้าของโรงสีไม่ได้

ข้าพเจ้าได้กล่าวถึงหลักการสหกรณ์ว่า เป็นวิธินากิจกรรมเศรษฐกิจทั้งชาติของพรพคนนี้ ท่านผู้อ่านคงจะสงสัยว่า ก็คงทำนองเดียวกันกับวิธีการสหกรณ์ที่รัฐบาลได้ปฏิบัติอยู่ ซึ่งมีแต่ความล้มเหลวหรือกลายเป็นแหล่งให้กู้ยืมเงินแล้วจมลงไปทั้งต้นทั้งดอกเบี้ยย และในที่สุดต้องยึดผืนนา มาขายทอดตลาดเพื่อชำระหนี้

แต่ข้าพเจ้าต้องขอเรียนว่า หลักการสหกรณ์ที่เป็นวิธินาเศรษฐกิจแห่งชาตินั้น มิใช่การนำหลักการสหกรณ์มาใช้กับกิจกรรมในชาติ เพียงสาขาใดสาขาหนึ่ง เช่น ใช้เฉพาะชาวนาใช้เฉพาะกรรมกรเท่านั้น หากแต่หมายถึงนำหลักการสหกรณ์มาใช้ในกิจกรรมทุกประเภทในรัฐ เช่น ในด้านชาวนา จะต้องก่อตั้งสหกรณ์ชลประทาน สหกรณ์ผู้ใช้น้ำ สหกรณ์จัดสรรผืนดิน สหกรณ์ผู้ผลิต สหกรณ์ผู้จัดจำหน่ายผลิตผลของชาวนา สหกรณ์ผู้ค้าข้าว และสหกรณ์ผู้ส่งข้าวออกจำหน่ายต่างประเทศเป็นอันดับสุดท้าย ทั้งหมดนี้เป็นหลักการคร่าว ๆ ที่ควรจะมี มิใช่ข้อกำหนดที่ตายตัว

ในกระบวนการสหกรณ์ดังกล่าวมานี้ เป็นที่เห็นได้ชัดเจน ถ้าปล่อยให้เกิดขึ้นอย่างโดดเดี่ยว โดยไม่นำวิธีการสหกรณ์มาใช้ในกิจกรรมสาขาอื่น ๆ ของชาติด้วยแล้ว สหกรณ์เหล่านั้นก็อยู่ไม่ได้เพราะต้องพ่ายแพ้ต่อการแข่งขัน และการต่อสู้เพื่อโค่นล้มสหกรณ์ทั้งทางตรง และทางอ้อม

ปัญหาเบื้องต้นที่สำคัญที่สุด ที่จะทำให้หลักการสหกรณ์เป็นวิธินาเศรษฐกิจก็อยู่ที่อำนาจทางการเมืองอยู่ในกำมือของชนชั้นใด นี่เป็นปัญหาใหญ่ ถ้าเช่นนั้นจะมีทางเป็นไปได้หรือไม่ คำตอบในเรื่องนี้ข้าพเจ้าเห็นว่า มีทางที่จะเป็นไปได้ แม้ในสังคมปัจจุบันของเราเอง ก็อยู่ที่ผู้

กุมอำนาจทางการเมืองจะสละประโยชน์ส่วนตนออกไป และกล่าวพอที่จะดำเนินการตามอุดมการณ์หรือไม่เท่านั้น หลักการสหกรณ์ของทางพรรคเป็นหลักการที่ได้จดทะเบียนไว้อย่างแน่นอนต่อทางราชการ และไม่ลังเลเลยที่จะไม่นำมาใช้ เพราะเป็นวิถีทางเดียวเท่านั้นที่จะแก้ไขความยุ่งยากทางเศรษฐกิจที่ซับซ้อน และยุ่งเหยิงลงได้ และเป็นประโยชน์ต่อบุคคลทุกชนชั้น ทุกคนได้ประโยชน์ โดยเท่าเทียมกันตามความสามารถ

ดังนั้นโดยสรุป นโยบายอันแน่นอนของพรรคนี้ต่อปัญหาชาวนาก็คือ นำหลักการสหกรณ์มาเป็นวิธินำกิจกรรมต่าง ๆ ของทุกชนิดทุกรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับการผลิตของชาวนา โดยการเพิ่มพูนเครื่องจักรกล และยกระดับความสามารถในการผลิต ประกันแรงงานของชาวนาให้อยู่ในระดับสูง จะส่งผลในการผลิตของชาวนาสู่ขั้นโดยการผลิตอย่างมีโครงการจะแก้ไขปัญหาการ

ผลิตที่ไม่เป็นระเบียบ ไม่มีระเบียบและกำหนดลงได้แน่นอน ในปัญหาการจัดจำหน่ายข้าวของชาวนา วิธีการสหกรณ์จะทำให้มีราคาแน่นอน มีตลาดอันแน่นอนและได้กำไรอย่างแน่ ๆ โดยไม่ต้องเสี่ยงภัย

นี่เป็นหลักนโยบายขั้นสูงสุดของพรรค ที่มีต่อชาวนา จะอย่างไรก็ตามนโยบายเฉพาะหน้าต่อชาวนาก็พอจะสรุปลงได้ว่า ผลผลิตของชาวนาจะต้องได้รับการส่งเสริม และคุ้มครองให้มีหลักประกันอันแน่นอนในราคาข้าว และจัดหาตลาดตลอดจนหลักประกันอื่น ๆ เพื่อให้การผลิตข้าว ได้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเพียงพอแก่ความต้องการของประชาชนและประเทศชาติ ปลอดภัยของชาวนา แรงงานของชาวนาจะต้องได้รับการยกระดับให้สูงขึ้นทั้งความสามารถในการผลิตและค่าแรงงาน

อนาคตของตানা

พัทธา สายหู

ตানাในเรื่องนี้ เป็นคนละคนกับที่จะแบ่งปลากับตานิแล้วมัวเถียงกันไปเถียงกันมาจนตาอยู่มาเอาปลาไปกินสบายใจ

ตานาคอนี้เป็นตานาคอนใหม่ที่พอจะเทียบได้กับนายเมือง และนายเถื่อนของหนังสือ *ธรรมจริยา* สมัยโบราณ หรือจะว่าตานานี้เป็นคนเดียวกันกับนายเถื่อนก็คงจะได้ เพราะนายเถื่อนนั้นสมมติกันว่าไม่มีมารยาทเพราะมาจากบ้านป่า แต่ก็มีบ่อยครั้งที่เราเทียบนายเมืองกับคนที่มาจากบ้านนอกชนบท ซึ่งก็ได้แก่ตানাของเรื่องนั่นเอง

จึงขอขอให้ตานาเป็นตัวแทนของคนชนบทซึ่งมีอยู่ประมาณร้อยละ ๘๐ ของคนทั้งประเทศ ในขณะนี้ (ปี ๒๕๑๓)

ความเป็นชนบทของตানাอยู่ที่ตรงไหน ขอตอบว่าไม่ใช่อยู่ที่ตรงที่ความไม่รู้ประสาก์กับมารยาทของชาวกอง เพราะฉะนั้นจึงไม่นับสมญาที่ชาวกองขนานให้ว่าเป็นบ้าง เขยบ้าง ต่าง ๆ นานา เพราะสภาพที่เวลานั้นจะดูเสมือนปรากฏแก่สายตาชาวเมือง ก็เฉพาะเวลาที่ตานาผิติดดินพันหมู่บ้านของตนออกมาเท่านั้น

ความเป็นชนบทของตานา จึงน่าจะอยู่ที่

- การอยู่นอกกำแพงเมือง ห่างออกไปไกลจากเมืองหลวง
- การผลิตอาหารได้เอง ไม่ต้องซื้อใคร
- การเลี้ยงชีพด้วยเกษตรกรรมเป็นสำคัญ
- การอยู่กันเป็นหมู่บ้านขนาดย่อม ๆ มีความใกล้ชิดสนิทสนมกัน

- การขาดความรู้ทางหนังสือ และวิชา ศาสตร์สมัยใหม่
- การมีความเชื่อมั่นในอำนาจเหนือ ธรรมชาติเหนือมนุษย์

เหล่านี้เป็นลักษณะสำคัญ

ซึ่งพอจะรับกันไว้ได้ว่าเป็นลักษณะชีวิตของ ตานา ที่รู้จักกันมาช้านานมาช้านาน และลักษณะ ชีวิตอย่างนั้นทำให้ทานามีคูปนิสัยใจคอ ทศนคติ ความคิดความเข้าใจต่อมนุษย์ ต่อโลก ไม่เหมือนกับนายเมืองทั้งหลาย

เพราะทานาอยู่นอกกำแพงเมือง ตานาจึง ไม่คุ้นเคยกับความเจริญอารยะ ความอ่อนหนาฝาคั่งและแออัดยัดเยียด ความเอร็ดเอาเปรียบ หลอกหลวงมายา ความก้าวหน้าของวัตถุและเครื่อง ยนต์กลไก ฯลฯ แต่ในขณะที่เดียวกันทานาก็ไม่ ประสีประสาวกับวิธีการต่าง ๆ นานาของชาวเมือง ผลก็คือทานาฉลาดไม่หันเขา ถูกเขาหลอกเอาได้ง่าย เช่น ในการเลือกตั้งระบอบประชาธิปไตย ระดับชาติที่แกไม่ค่อยคุ้นเคย

เพราะทานาผลิตอาหารได้เอง ตานาจึงไม่มี ปัญหาเรื่องอาศัยเงินเดือนค่าจ้างไว้ยังชีพ ไม่มี ปัญหาความสัมพันธ์กับนายจ้าง กับหัวหน้าคนงาน กับสหพันธ์กรรมกร และกฎหมายแรงงาน

ทานาผลิตอาหารที่ใช้บริโภคได้เอง ไม่ต้องห่วง เรื่องการขาย ไม่ต้องรู้เรื่องตลาด ไม่ค่อยต้องคิด เรื่องเงินทุน เงินกู้ ดอกเบี้ย จำนวน ฯลฯ

เพราะทานาเลี้ยงชีวิตด้วยเกษตรกรรม ดิน และน้ำจึงเป็นเรื่องสำคัญของทานา ธรรมเนียม ไทยให้ลูกทุกคน ไม่ว่าชายว่าหญิงได้มรดกที่ดิน เสมอหน้ากันไม่ต้องง้อใคร แต่เมื่อพ่อแม่ตายผิ นานาแผ่นดินใหญ่ก็ต้องแบ่งกันไปเป็นชั้นเล็กชั้นน้อย ลูกแต่ละคนอาจจะได้กันไปไม่พอทำกิน เว้นเสีย แต่จะหาเพิ่มเติมเอาด้วยการดางบ่าหรือซื้อมาจาก ผู้อื่น มีดินแล้วยังไม่พอ พืชผลงอกงามไม่ได้หาก ไม่มีน้ำ ที่แล้งมาทานามักจะพึ่งน้ำธรรมชาติ จากฝนจากแม่น้ำลำธารห้วยคลองหนองบึง ตานา อาจจะหาเพื่อนช่วยขุดคลองร่องน้ำบ้างแต่ก็ทำได้ ไม่มากนัก ถ้าดินพอน้ำพอ ตานาปลูกข้าวปลา อาหารได้พอกินปีจذبปี ตานาก็พอใจ ไม่ค่อย ห่วงใยที่จะทำการเกษตรแบบพาณิชย์

เพราะทานามีชีวิตอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็กๆ รู้จักกันหมดทั่วหัวบ้านท้ายบ้าน ตานาจึงพึ่งพา อาศัยคนอื่นและให้คนอื่นพึ่งพาอาศัยได้ง่ายอย่าง สบายใจ ไม่ต้องคอยระแวงสงสัยใคร ๆ นัก ยิ่ง ถ้าต่างคนต่างทำมาหากินเลี้ยงตัวเองได้ ไม่ต้อง ซื้อต้องขาย ตานาก็ไม่ต้องคอยระแวงระวังว่าใคร จะมาหลอกหลวงคดโกง เพราะคนบ้านเดียวกัน

คิดคดต่อกันลำบาก มีมิมิตมหาชนซึ่งก็เป็นญาติ
พี่น้องมิตรสหายคอยควบคุมอยู่ แล้วยิ่งหมู่บ้าน
ของตานาอยู่ห่างไกลคมนาคม ไม่มีคนแปลกหน้า
เข้าออกพลุกพล่าน ตานาก็ยังมีความสงบสันติ
และสันโดษได้ ถึงโลกของตานาจะแคบหน่อย
แต่ก็เป็นโลกที่เคยชินมาช้านานตาปี พอมีความ
อบอุ่นแก่จิตใจ

เพราะตานาขาดความรู้ทางหนังสือ ซึ่งตานา
ถือว่าเป็นความสามารถพิเศษของคน ที่มีโอกาส
บวชเรียนนาน ๆ ชาวบ้านธรรมดาไม่มีความ
จำเป็นต้องรู้ต้องใช้การอ่านการเขียนนัก และ
ความรู้หนังสือจากหลวงพ่อบุญพื้ที่วัด ก็จำกัด
สอนแต่ผู้ชาย ให้รู้เรื่องธรรมะธรรมโมเป็นสำคัญ
ไม่ใช่ความรู้วิทยาศาสตร์สมัยใหม่ เพราะฉะนั้น
ถ้าหากใครเขาจะว่าตานาขาดการศึกษาก็คงหมาย
ถึงอย่างนั้นมากกว่าอะไรอื่น แต่ตรวจดูที่โลกของ
ตานาเป็นโลกแคบ ๆ อยู่แค่ชีวิตหมู่บ้าน การ
ศึกษาอะไรที่ว่ามันก็ไม่ค่อยสำคัญ ขอให้ขยันทำมา
หากินก็พอดมไปแล้ว

เพราะตานาไม่รู้จักรัฐศาสตร์สมัยใหม่ ตา
นาจึงไม่รู้ไฟฟ้ารังฟ้าผ่าเกิดจากประจุไฟฟ้าและ
ความกดอากาศ บ่อยๆตายายสอนไว้ว่าเกิดจาก
เมฆลากับรามสูร ตานาก็เชื่อตลอดมาเช่นนั้น ถึง
ปรากฏการณ์อื่นใดในธรรมชาติและชีวิต ตานา
ก็อธิบายเป็นการกระทำของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรือ

อำนาจผีร้ายต่าง ๆ ไปเสมอ น้ำท่วมฝนแล้งก็
เพราะเทพดาฟ้าดิน เจ็บไข้ได้ป่วยก็เพราะผี
เจ้าผีตผี หรือเพราะมีคนทำคุณทำเสีย ถูกเขา
หลอกเขาโกงกดขี่ข่มเหงก็คิดเสียว่าเป็นเพราะบุญ
กรรมทำมา โชคชะตานั้นไม่ได้ ฯลฯ แล้วตา
นาก็หาวิธีแก้ไขไปตามความเชื่ออย่างนั้น ๆ ซึ่ง
หลักวิทยาศาสตร์ว่าเป็นไปไม่ได้ แต่นาน ๆ ที่
ก็เกิดผลที่ว่าวิทยาศาสตร์อธิบายไม่ได้เหมือนกัน
แต่ผลสำคัญอย่างหนึ่ง ของความเชื่อเช่นนั้นของตา
นา ซึ่งเราอาจเรียกกันว่ามโนใจเหตุผล ก็คือ
ตานามักเป็นคนใจบุญสุนทานกลัวบาปกลัวกรรม
ซึ่งคนรู้วิทยาศาสตร์ทำไม่ค่อยเป็น

แต่ทั้งหลายที่ว่ามันนั้น เป็นอดีตของตานา
และถึงแม้ว่าปัจจุบันส่วนใหญ่ก็อาจยังเป็นอย่างที่
ว่าอยู่ แต่ต่อความคงที่ดูจะมีน้อยกว่าอัตรา
ความเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดอยู่ทุกวี่ทุกวัน และ
จะทวีความสำคัญยิ่งขึ้นทุกที

เดี๋ยวนี้กำแพงเมืองขยายไล่ที่ตานาออกไปไม่
หยุด แต่ก่อนเมืองจริง ๆ สำหรับตานาอาจมี
เพียงเมืองเดียว คือเมืองบางกอกที่เจ้าใหญ่นาย
โตทำกันอยู่กัน รวากับเมืองสวรรค์เมืองวิมาน ซึ่ง
ตานาส่วนใหญ่ของประเทศไม่เคยมีวาสนาได้เห็น
ในชีวิต แต่สมัยนี้หัวเมืองใหญ่ ๆ ก็มีลักษณะ
ใกล้เคียงเมืองหลวงเข้าไปทุกที ถึงจะมีขอบเขตเล็ก
กว่า แต่อุปกรณ์วิธีการแบบอย่างดำรงชีวิตทั้ง

หลายก็คล้ายคลึงกับที่คนบางบอกเขามีกัน ยังมีถนนหนทางการคมนาคมสะดวกขึ้น การค้าพาณิชย์ขยายออกไป กับการพัฒนาเศรษฐกิจพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศ ตานานไม่ต้องเข้ามาถึงกำแพงเมืองบางกอก ก็ได้รู้ได้เห็นอยู่พอสมควร เจ้าใหญ่นายโตก็ไม่ได้อยู่แต่ในเมืองหลวงเสมอไป ทำนออกมาตรวจราชการ มาเร่งรัดพัฒนาชนบทของตานากันออกกุ่มนวย จนนายอำเภอ ปลัดอำเภอที่ตานาเคยนึกว่าใหญ่สุดฟ้าแล้ว ตกกลายเป็นคนกระจะกองก่งย่อยไป เวลาที่ยื่นต่อหน้าพูดจากับผู้ใหญ่กว่าที่มาจากกรุงเทพฯ ตานาเองก็เลยชักสับสนงงงใจจากการที่ได้เห็นได้ใช้ของแปลก ๆ ใหม่ ๆ ได้เห็นได้ยินชาวเมืองทั้งเล็กและใหญ่มากขึ้น

เดี๋ยวนี้ตานาก็ตั้งผลิตอาหารเอง แต่จะพอกินเหมือนแต่ก่อนไหมไม่ค่อยมั่นใจนัก ถึงใจจะยังอยากปลูกเองกินเอง แต่บางทีก็มีสิ่งยั่วใจให้หันไปปลูกเพื่อขาย แล้วเอาเงินที่ได้มาซื้อกินอีกต่อหนึ่ง เช่น คนทำสวนยาง สวนผลไม้ ปลูกปอปลูกพืชไร่ ที่ตลาดเขาให้ราคาดีการผลิตแบบนั้นไม่เป็นอาหารโดยตรง ต้องซื้อขายแลกเปลี่ยนเสียชั้นหนึ่งก่อนเอาเป็นเงินมาไว้ซื้อหาอาหารอีกที ถึงตอนนี้ตานาก็ไม่ค่อยเป็นอิสระแก่ตัวเหมือนเก่าอีกต่อไป ต้องอาศัยพ่อค้าคนกลาง ต้องซื้อขายกันตามราคาตลาดกำหนด บางเรื่องอาจ

กว้างไกลไปถึงตลาดโลก ซึ่งตานาไม่ประสบประสึเลย อย่างราคายาง ราคาปอ และแม้แต่ราคาข้าว นอกจากนั้นวิธีการผลิตที่ตานาเคยใช้แรงงานในครอบครัว และอาศัยขอแรงเอาแรงจากเพื่อนบ้าน เดิวนั้นบางทีก็ใช้ไม่สะดวก สู้จ้างรถแทรกเตอร์เขาได้ไม่ได้ หรือลองใช้ลูกจ้าง ไม่ต้องให้เป็นหนี้บุญคุณกันให้วุ่นวายใจ

เดี๋ยวนี้เกษตรกรรม ที่ตานาใช้อาศัยเป็นเครื่องยังชีพ ก็ไม่เหมือนเกษตรกรรมสมัยก่อน เพราะมีคำแนะนำให้ใช้ปุ๋ย ใช้ยาฆ่าแมลง ใช้เครื่องทุ่นแรงนานาชนิด เพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไร่ต่อคน ใช้พันธุ์พืชให้ดี มีวิธีเตรียมดิน วิธีดูแลรักษา ฯลฯ จนตานาแทบทำไม่ไหวหากไม่มีทุนรอน หรือไม่เคยได้รับอบรมสาธิตกันมาอย่างพอเพียง แล้วหน้าซ้ำเรื่องที่ดินเรือกน้ำก็ยังเป็นปัญหา หรือยิ่งเป็นมากขึ้นมากกว่าแต่ก่อน คนลูกมาก ๆ แบ่งมรดกที่ดินกันก็ที่ได้ไปคนละหยิบมือ จะจับจองหักร้างดางป่าเพิ่มเติมเองก็ไม่มีป่าจะให้ดาง นอกจากป่าสงวน จะซื้อหาเพิ่มเติมก็ไม่ค่อยมีใครขาย เพราะมีดีมีร้ายนาของตัวเองยังต้องเอาไปจําจำนองเขาไว้ เพื่อประหังชีวิตด้วยเงินตรา ทำไปทำมาอาจจํานองหลุดหมดกรรมสิทธิ์ กลายเป็นของเจ้าของเงินเขาไป คนอื่นจะมาขอซื้อเขาก็ไม่ขาย สู้เก็บเอาไว้จัดสรรหรือทำเป็นไร่นาทันสมัย แบบเป็นพันเป็นหมื่น

ได้ไร่ไร่ คานาของเราหลายคนกลายเป็นผู้ไร่ที่
ทำกิน ร้อนถึงทางราชการต้องจัดนิคมหาที่ดินให้
ซึ่งก็ได้ไม่ค่อยจะพอ พันธุ์ดินก็มาคิดเรื่องน้ำ
ถึงเดี๋ยวนี้เขาทำฝนเทียมได้ มีเขื่อนใหญ่มีมา
แต่คานาหลายคน ก็ยังต้องขอฝนธรรมชาติอยู่
เพราะคลองคูส่งน้ำจากอ่างใหญ่ เขายังไม่พร้อม
แต่ที่หนักกว่าก็คือว่า ฝนธรรมชาติเดี๋ยวนี้ก็คุ้มดี
คุ้มร้าย น้ำที่ไหลมาก็ไม่แน่นอนเหมือนแต่ก่อน
อาจท่วมเอาพื้นที่ไหนใด แล้วก็แห้งขอดไปอย่าง
ไม่รู้ไม่ชี้ คานาทั้งหลายก็บ่นไปว่าเพราะคน
สมัยนี้โลกโมโหสัน ฟาดินจึงอาเภท บ้างทัน
สมัยน้อยกว่าเพราะฝรั่งระเบิดปรมาณู ส่งจรวด
ไปพระจันทร์ แต่หายากที่จะได้ยินคานาว่า
เพราะชาวเขา และชาวเราช่วยกันทำลายป่าต้น
น้ำลำธารและเขตสงวนทั่วไปที่เคยให้ความชุ่มชื้น
แก่แผ่นดินและบรรยากาศ

เดี๋ยวนี้คานาอยู่หมู่บ้านก็ไม่เหมือนอย่างแต่
ก่อน หมู่บ้านของคานามักเป็นหมู่บ้านพัฒนา
อย่างโอเอซิส อย่างเร่งรัดบ้าง คดกันไป หมู่
บ้านของคานามีศาลาประชาคม มีสำนักงานตุง
ครรภ์ มีโรงเรียน มีไฟฟ้า มีวิทยุ บางทีถึงกับ
มีโทรทัศน์ (ซึ่งทางราชการจัดหาไปให้ในส่วน
หนึ่งของงานพัฒนา) มีถนนหนทาง มีจักรยาน
ทั้งยนต์และไม่ยนต์ มีรถประจำทางเข้าไปอำเภอ
จังหวัด ถึงแม้กระทั่งกรุงเทพฯ โลกหมู่บ้านของ

คานาไม่เคยอย่างสมัยก่อน คานาทุกกว้างคาว
รู้ข่าวคราวนอกหมู่บ้านได้ตลอดเวลา แม้กระทั่งลูก
ชายคานาบนหลังควายบ่ายหมู่บ้าน ก็ยังฟังข่าว
สารและการบันเทิงจากทรานซิสเตอร์ราคาเขาได้
ไม่ยาก คานารู้เรื่องรู้ราวมาก พบปะคนมาก
หมู่บ้านของคานาก็ชุกมีผู้คนสับสนมาก จนไม่รู้
ใครเป็นใคร เข้านอกออกในกันให้ซุลมุน หมู่
บ้านที่เคยมีแต่ญาติพี่น้องมิตรสหาย ควบคุมดูแล
ไว้วางใจกันได้ เดี่ยวนี้ก็ชักไม่ค่อยมั่นใจ โจร
ผู้ร้ายอาศัยความสะดวกของการคมนาคม และ
ความซัดซ้องของงบประมาณ และอุปกรณ์การทำ
งานของเจ้าหน้าที่แห่งกฎหมาย ก็ยามใจ กระทำ
การทุจริตมิอาจชี้พิกันได้สะดวกตายขึ้น โลกชีวิต
หมู่บ้านของคานาก็เลยไม่แน่นว่า ยังสันติต่อไปได้
อีกเพียงใด ยิ่งถ้าที่ไหนเคยมีผู้ไม่พอใจรัฐบาล
และวิธีการของบ้านเมืองที่ใช้อยู่ ตั้งตนเป็นผู้ก่อ
การมิดก็ร้าย เป็นขบวนการทหารป่าทหารเดือน
คานาซึ่งไม่รู้ดี โทนีโอไหนก็พลอยคิดร้ายแค้นเขาไป
ด้วย ถูกทหารบ้านเข้าหา ทหารป่าเข้าสู่ ชน
ทุนทั้งชั้นทั้งล่อง ดีไม่ดีก็เลยทั้งบ้านทั้งช่องมาหา
กินเป็นลูกจ้างโรงงานอุตสาหกรรมแถวชานเมือง
เสียให้รู้แล้วรู้รอดไป

เดี๋ยวนี้ คานาอาจยังไม่รู้หนังสือเพราะเรียน
ทั้งเรียนข่วง แต่ลูกหลานของคานามีการศึกษา
ภาคบังคับทั้งชายและหญิง เรื่องที่เขาสอนก็ไม่

เหมือนที่หลวงตาสอน ความรู้ที่เขาให้เป็นเรื่องสมัยใหม่ มีสาระพอดีอย่าง ทั้งสังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ คำานวณ ศิลป์ ภาษา ฯลฯ ที่หลวงตาไม่เคยกระตือรือร้น ลูกหลานตานาจะศึกษาเข้าใจไปทั้งหมดหรือไม่ ไม่เป็นประเด็นสำคัญในตอนนั้น เอาเพียงที่พอกลับไปสพบปะมาหาพ่อและแม่ที่บ้าน ได้ก็พอ ว่าใจเฝ้าแต่ตุ่นกว่าเด็กรุ่นทันสมัย บิดปากไม่ให้มาตุ๋นว่ากล่าวคนรุ่นเยาว์ ที่มีการศึกษาได้ก็พอใจได้ผลแล้ว ยิ่งกว่านั้น ลูกหลานตานายังมีโอกาสศึกษาจากประสพการณ์ภายนอกของชีวิตได้มากกว่าที่สมัยตานาเป็นเด็ก ถึงจะไม่เข้าใจความคิดแบบวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ได้ถ้วนถี่ ก็ยังมีเครื่องใช้ไม่สอยที่เป็นผลของวิทยาศาสตร์ได้ใช้สอยกันอยู่เกร่อ จนไม่สงสัยว่าฝรั่งเขาไปถึงดวงจันทร์กันจริงหรือเปล่า

เดี๋ยวนี๋ ตานาอาจจะยังเชื่อเมฆลารามสุร แต่ลูกหลานตานา เข้าใจเรื่องไฟฟ้าในอากาศได้มากกว่ารุ่นตานาแยะ เพราะเคยเห็นไฟในหลอดไฟในแบดเตอร์ ถึงจะยังเชื่อเรื่องทรงเจ้าเข้าผีอยู่ไม่วาย แต่ก็เชื่อควบกันไปกับหูกยาและวิถีการสมัยใหม่ ถึงความเลื่อมใสในศาสนาจะยังมี แต่ก็เคยเวียนพุทธประวัติจากครู และตำราที่โรงเรียนว่า พระพุทธเจ้าเป็นคน ไม่ใช่เป็นเทวดา และถ้าครูสอนกันแม่นยำจริง เรื่องชาดกทั้งหลาย ก็จะกลายเป็นเพียงนิทานเปรียบเทียบ

ไม่ใช่ให้ทักทักกันเป็นจริงจังเหมือนอย่างที่บ้านนา พ่อแม่ตานา และปู่ย่าตายายตานาเคยยึดถือกันมาแต่ก่อนก็ อาจจะเป็นเพราะเหตุที่ว่านี้หรือไม่ก็ไม่ทราบ คนรุ่นลูกหลานตานาจึงไม่แน่ว่าจะยึดมั่นเรื่องบาปบุญคุณโทษแน่นแน่ เหมือนคนสมัยก่อน แล้วจึงตามตัวอย่างของชาวเมืองมาก ๆ เข้า ก็ยังชวนให้ท้วงโยขึ้นไปอีก

หากมีปัจจุบันของตานาและลูกหลานเป็นจริงดังที่ว่ามันแล้ว อนาคตของตานาต่อไปจะเป็นอย่างไรแทบไม่อยากจะคิด

ในอนาคตไกล ๆ ตานาอาจจะสิ้นอายุขัยไปแล้วไม่ทุกชั่ววัน ปล่อยให้เป็นเรื่องของลูก ๆ หลาน ๆ ตานาว่ากันไปตามสบาย แต่ก็ไม่น่าคิดว่าตานาจะมีบุญตัดช่องน้อยแต่พอตัวไปได้อย่างนั้น ถ้าอีกหน่อยหูกยาและกาการรักษาพยาบาลทันสมัยแพร่ออกไปได้ทั่วถึง ตานาก็คงไม่ตายได้ง่าย ๆ คงอายุอยู่ต่อไปจนหลงและให้ลูกหลานรำคาญก็ได้ แต่ถ้าถึงตอนนั้นจริงตานาก็คงไม่สนใจว่าใครและอะไรจะเป็นอย่างไร ที่ไหนทำไม เมื่อไร

ที่แน่ ๆ คือ อนาคตของลูกหลานตานา ซึ่งคงจะเข้ามาเป็นชาวเมืองกันมากขึ้น และไม่จำเป็นจะต้องเป็นเมืองหลวงเมืองบาง กอกเสมอไป เพราะเมืองใหญ่ ๆ อื่น ๆ คงมีเพิ่ม

ลูกหลานตานาหาที่ดินทำกินได้ไม่พอเพราะไม่มี
ที่เหลือให้ใช้เป็นที่ และถ้าชาวนาในอนาคตใช้
เครื่องทุ่นแรงกันมากขึ้น ความจำเป็นจะต้อง
ใช้แรงงานคนก็ลดน้อยลง ลูกหลานตานาที่เป็น
แรงงานส่วนเกิน ถ้าไม่เข้ามาทำงานทำในเมือง
ก็จะต้องเป็นโจรขโมยแทรกเตอร์แทน ขโมย
ควายไปขายเอาเงิน หากจะอยู่ในชนบทให้ได้
ต่อไป ชนบทที่ยังจะเหลืออยู่ยังจะต้องใช้
เกษตรกรรมเป็นอาชีพ แต่คงเป็นเกษตรกรรม
แบบพาณิชย์มากกว่าแบบทำเองกินเอง ไร่นา
ก็จะต้องมีขนาดใหญ่ ใช้เครื่องจักรกลทันสมัย
ใช้แรงงานแบบว่าจ้าง ไม่ใช่ขอแรงให้วัว
ลูกหลานตานาที่อาจหลงเหลือทำไร่นาแบบทำ
เองกินเองคนละนิตคนละหน่อก็คงจะยังมีอยู่
บ้าง แต่ไม่มากนักเพราะคนหัวดีอีกหน่อได้

รับการศึกษามาตรฐานสูงที่แม่ไปทั่วในชนบท ก็
คงไปสร้างตัวในเมืองหาโอกาสก้าวหน้าไป เว้น
เสียแต่จะจัดการศึกษาให้สำหรับชีวิตชนบทโดย
ตรง ไม่ส่งเสริมให้คนไปเรียนต่อเป็นชาวเมือง
ลูกหลานตานาจะมีหูตากว้างขวาง เพราะการ
สื่อสารคมนาคมพัฒนาจนโลกของตานาที่เคย
แคบกลายเป็นโลกกว้าง ขนาดลูกหลานตานา
อาจมีโทรทัศน์ดูได้เองที่บ้านกลางนา ฟังพระ
ธรรมเทศนาได้โดยไม่ต้องไปวัด เหมือนที่ชาว
เมืองทำกันได้อยู่แล้วทุกวันนี้ ชีวิตในหมู่บ้าน
ของลูกหลานตานาคงใกล้มาทางชีวิตของคนใน
เมืองมากขึ้นทุกที ๆ ล่า

อนาคตอย่างนี้ไม่รู้ว่าจะมีหรือไม่ ถ้าตานายังมีชีวิต
อยู่และไม่หลง แกะจะชอบใจหรือเปล่า

เหงื่อหยดสักทีหยาด
ทุกหยดหยาดล้วนยากเย็น
ปูดโปนก็สิ้นเอ็น
จึงแปรรวมมาเป็นกิน
เปลื้อง วรรณศรี

สัมภาษณ์ความคิดเห็นของชาวนา

มงคล ท่านศิริ

ความคิดเห็นของตัวแทนกลุ่มชาวนาในแต่ละภาค ๆ ละ ๑ คน จากการสุ่มสัมภาษณ์ชาวนาจำนวนประมาณ ๓๕๐ คน ในงานชุมนุมผู้นำกลุ่มชาวนา-เกษตรกร ครั้งที่ ๒ ซึ่งกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรจัดขึ้นระหว่างวันที่ ๑๕-๒๕ สิงหาคม ๒๕๑๓ ณ สว่างคนิवास จังหวัดสมุทรปราการ

คำถาม

๑. ทางรัฐบาลท่านออกข่าวอยู่เสมอว่า ได้ประกาศประกันราคาข้าวไว้ระหว่างเกวียนละ ๑,๐๐๐-๑,๓๐๐ บาท ตามคุณภาพของข้าว ถ้าหากพ่อค้าซื้อต่ำกว่าราคานี้ก็นำไปขายให้กับหน่วยรับซื้อของทางการ ผมสนใจอยากรู้ว่าในหมู่บ้านของคุณ การซื้อขายข้าวเป็นอย่างไร ได้ราคาตามที่ทางการประกาศไว้หรือไม่

๒. สมัยก่อนเราปลูกข้าวหรือต้นหมากกรากไม้ เมื่อปลูกเสร็จแล้วก็ปล่อยให้เหวดาทำนดูแล ได้เท่าไรก็เอาเท่านั้น แต่สมัยนี้เราต้องซื้อปุ๋ย ขยาย ๆ กัน ปลูกข้าวต้องใช้ปุ๋ย ใช้ยาปราบโรค-แมลง ต้องเสียค่าเช่านา แล้วยังมีอะไรต่อมิอะไรอีกหลายอย่างรวมความแล้วต้องลงทุนซื้อหามาใช้ ไม่รู้ว่าในหมู่บ้านของคุณมีปัญหาเกี่ยวกับเงินทุนหรือไม่

๓. วันเกษตรกรปีนี้ (ตรงกับพระราชพิธีพืชมงคล ๗ พฤษภาคม ๒๕๑๓) ฯพณ ฯ นายกรัฐมนตรีท่านกล่าวคำปราศรัยให้ทุกคนเห็นความสำคัญในวันนี้ ก็ได้ชักชวนให้ชาวนา ขวนาขายขึ้นบ้าง อดทน หาทางเพิ่มผลผลิตให้มากขึ้น คุณมีความเห็นอย่างไรบ้าง ในคำปราศรัยของท่านกับราคาพืชผลที่ขายได้

๔. รัฐบาลท่านอุดหนุนเครื่องมือทำกิน เช่น ปู๋ย ยากำจัดโรคแมลง เครื่องมือพ่นยา เครื่องมือสูบน้ำ รถแทรกเตอร์ รัฐบาลท่านว่าอยากช่วยมากๆ แต่มีเงินน้อย ปีนี้ช่วยได้ ๑๐๐ ล้านบาท ปีต่อไปคิดว่าจะได้มากขึ้น คุณมีความเห็นอย่างไรบ้างเกี่ยวกับเรื่องนี้ ควรจะมีอย่างนั้นต่อไป หรือว่าควรจะเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่น

๕. สมัยก่อนการปลูกข้าวต่างคนต่างทำ แต่สมัยนี้ทางราชการท่านเห็นว่าควรจะรวมกันเป็นกลุ่ม เพื่อความสะดวกด้วยประการทั้งปวง จึงเป็นตัวตั้งตัวตีจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรและกลุ่มชาวนา (ในความรับผิดชอบของกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตร) กลุ่มสหกรณ์ที่ดิน (กรมสหกรณ์ที่ดิน กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ) สมาคมชลประทานราษฎร์ (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย) สมาคมผู้ใช้น้ำชลประทาน (กรมชลประทาน กระทรวงการพัฒนาการแห่งชาติ) ผมสนใจอยากรู้ประโยชน์ที่สมาชิกได้รับ พร้อมกันนั้นอยากถามความเห็นว่าคุณกลุ่มก็ตีสมาคมก็ตี ควรจะต่างคนต่างทำเหมือนที่เป็นอยู่ หรือควรจะเปลี่ยนแปลงอย่างไร

๖. เป็นอย่างไรบ้างครับ การทำงานของรัฐบาลชุดนี้

๗. ตามความเห็นของคุณ ส.ส. มีหน้าที่อย่างไรบ้าง

๘. เรื่องโจรผู้ร้ายปล้นสดมภ์ ดักชิงวิ่งราว ขะโมยควาย ชุกชุมไหม

๙. ถ้าหากมีลูกเต๋ในวันข้างหน้า แกเติบโตใหญ่ขึ้นมา อยากจะให้เจริญรอยตามอาชีพการเกษตรหรือว่าอยากจะให้เปลี่ยนอาชีพเป็นอย่างอื่น

ภาคกลาง

นายเหลียง แจ่มกระจ่าง ประธานกลุ่มชาวนาตอมนมดตะนอยสามัคคี อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

ถาม ๑

ตอบ ทางบ้านผมไม่มีการประกันราคาข้าวแต่อย่างใด ต้องรับขายข้าวให้กับพวกพ่อค้าราคาหรือครบอยู่ราวเกวียนละ ๑,๐๕๐ บาท เป็นข้าวชนิดดีพันธุ์เหลืองทอง หรือไม้ก็ข้าวนางมด การที่รับขายก็เนื่องจากสมาชิกของเรามีเรื่องเดือดร้อนใช้เงิน เป็นหนี้ขายอยู่คนละไม่ใช่น้อย ถ้าจะเร่งเร้าให้ทางการรับซื้อก็จะเสียเวลานาน ผลที่พวกเราได้รับก็จะยิ่งขาดทุน เพราะว่าเงินที่กู้มาต้องเสียดอกเบี้ยเพิ่มขึ้นทุกวัน เหตุผลอีกอย่างที่เราต้องรับขายข้าว ก็ตรงที่ขึ้นโอเอ้หรือไม่ใช้เงินเขา ต่อไปจะหากู้ไม่ได้ รู้สึกว่าพวกเราลำบากมากในเรื่องนี้

ถาม ๒

ตอบ เรื่องเงินทุนหรือครีบนับว่าจำเป็นมาก ก็อย่างว่าแหละต้องกู้เข้ามา ดอกเบี้ยของ นายทุนมีอยู่ ๒ สถาน ถ้านายทุนใจบุญสักหน่อยก็ร้อยละ ๕ ต่อเดือน พวกใจเหี้ยมโหดละ ก็คิดถึงร้อยละ ๑๐ ต่อเดือน พวกผมอดทนมานานแล้วนะครับ

ถาม ๓

ตอบ การที่นาย ก ๆ ท่านพูดอย่างนั้น ผมว่าเป็นการสมควรรอย่างยิ่ง ทำอะไรมันต้องได้ ผลมากขึ้นจึงจะดี ที่ขายข้าวได้ราคาต่ำผมไม่อยากจะโทษรัฐบาล เพราะข้าวของเรามีน้อย จะให้เจ้าหน้าที่มาติดตามซื้อตามยุงจางมันลำบาก งานของรัฐบาลท่านมีมากผมเห็นใจ เพราะ อย่างนั้นแหละผมเลยถือว่าที่ขายไปนั้นเป็นส่วนน้อย ขอให้หมดภาระไปปีหนึ่งๆ ก็แล้วกัน ปีต่อไปถ้าได้ข้าวมากกว่านี้ คิดว่าจะขอความช่วยเหลือให้ท่านช่วยพยุงราคา จะได้ไม่เดือดร้อน

ถาม ๔

ตอบ การที่รัฐบาลท่านมีเจตนาช่วยเหลือเครื่องมือทำกิน โดยให้กลุ่มชาวนากู้ยืมนับว่า เป็นการดี แต่ผมเห็นว่าไม่ตรงเป้าหมาย เพราะว่าท่านช่วยเหลือเรื่องการเงินเพียง ๕๐ เปอร์เซ็นต์ อีก ๕๐ เปอร์เซ็นต์ชาวนาต้องหาเงินมาสมทบ ชาวนาของเรายากจนต้องไปกู้ ยืมคนอื่นมา การกู้ยืมกลับเป็นผลร้ายเพราะดอกเบี้ยสูง ถ้าท่านช่วยได้ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ละก็นับว่าเป็นพระคุณอย่างสูง

ถาม ๕

ตอบ จังหวัดราชบุรีที่ผมอยู่นะครับ เท่าที่ผมรู้ในหน่วยใกล้เคียง มีกลุ่มชาวนา กลุ่ม เกษตรกร สมาคมชลประทานราษฎร์ ผมรู้สึกว่ประโยชน์ที่พวกเราได้รับมันล้นล้นขอบกล ขณะนี้ได้มีสมาชิกสภาจังหวัดท่านหนึ่งพยายามรวบรวมกลุ่มต่าง ๆ ที่ผมว่าเมื่อตะกี ซึ่งกระจาย กันอยู่ไม่น้อยกว่า ๓๐ กลุ่ม ให้มาเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แล้วตั้งว่าสมาคมชาวนา ผมเห็น ว่าการรวมกลุ่มในแต่ละจังหวัดเป็นสมาคมนับว่าดีจะได้เป็นปีกแผ่น ขอโทษนะครับรัฐบาล ท่านจะได้ร้อใจในด้านการให้การช่วยเหลือ

ถาม ๖ - ๗ ไม่ได้ถาม

ถาม ๘

ตอบ โจรผู้ร้ายหรือครีบ ทางราชบุรีเบบาง เพราะว่าคนไม่ค่อยว่างงาน อีกประการหนึ่งทางฝ่ายบ้านเมือง เช่นตำรวจภูธร ตำรวจท้องถิ่น เข้มงวดกวัดขัน มีเจ้าหน้าที่ไปเยี่ยมเยียนถึงบ้านถึงเรือนจริงๆ สำหรับที่กลุ่มของผมนะครับเมื่อมีการประชุมกลุ่มที่ไรต้องพูดให้ผู้ปกครองพยายามอบรมลูกหลานให้เป็นคนดี เรายังมีกลุ่มยุวกสิกรด้วย ทำให้เด็กของเรา มีงานทำ เพราะฉะนั้นโจรผู้ร้ายก็ลดลง

ถาม ๙

ตอบ ผมเป็นคนจน แต่ได้พยายามหางานให้ลูกทำ ทำงานของตัวเองเลี้ยงหมู เลี้ยงไก่ บางคนไปเป็นลูกจ้างเขา เด็กๆ ของผมจึงไม่ว่างงาน อยากให้เขาเป็นคนดี เพราะฉะนั้นจะต้องตัดเสียแต่เมื่อยังอ่อนๆ แก่แล้วตัดไม่ไหว

สำหรับลูกคนอื่น ผู้ปกครองของเด็กต่างคนต่างจิตใจนะครับ บางคนอยากให้เรียนหนังสือ บางคนอยากให้ทำงานอย่างอื่น บางคนอยากให้เจริญรอยตามตัวเอง แต่ว่าของพรรคนั้นมันขึ้นอยู่กับความสามารถของเด็ก และทุนรอนของพ่อแม่ เด็กบางคนพ่อแม่รวยแต่หัวท้อเขินไม่ไปก็มี แต่ผมมีความเห็นว่าพ่อแม่ทุกคนอยากให้ลูกของตัวเองเป็นคนดีด้วยกันทั้งนั้น

ภาคเหนือ

นายคำสุข มีลาภ ประธานกลุ่มชาวนาระดับอำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง

ถาม ๑

ตอบ การประกันราคาข้าวของรัฐบาลผมว่ายังไม่ได้ผล เพราะชาดยังฉวยที่จะเก็บแล้วก็เงินทุนที่จะรับซื้อยังไม่พอ การขายข้าวของพวกเราต้องขายให้กับพ่อค้าเจ้าของโรงสี ราคาขึ้นอยู่กับชนิดของข้าวว่าดีหรือไม่ เช่นข้าวเหนียวชั้นดีพันธุ์เหนียวสันป่าตอง ขายได้กิโลละ ๗๐ สตางค์ (เกวียนละ ๗๐๐ บาท) ข้าวพันธุ์อื่นได้กิโลละ ๖๐-๖๕ สตางค์ (เกวียนละ ๖๐๐-๖๕๐ บาท)

ถาม ๒

ตอบ เรื่องเงินทุนที่แจ้ห่มนี้รู้สึกต้องการมาก เรายังขาดเครื่องมือเครื่องใช้ในการเกษตร เช่น เครื่องพ่นยา ยาปราบศัตรูพืช บัญ และยังมีเครื่องมือที่รุนแรง เครื่องสูบน้ำอีก เกษตรกรสนใจมากนะครับ

เงินทองที่กู้ได้ กู้จากธนาคารสินเชื่อ (ธนาคารสินเชื่อเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร) สินเชื่อเพื่อการเกษตรของธนาคารกรุงเทพฯ ของเอกชนก็มีเหมือนกัน แต่เงินของนายทุนนี้ชาวนาไม่สนใจที่จะกู้เพราะดอกเบี้ยแพงมากครับ ร้อยละ ๕-๑๐ ต่อเดือน คิดแล้วตกร้อยละ ๖๐-๑๒๐ ต่อปี ธนาคารให้กู้อยู่ละ ๑๒ ต่อปี เพราะฉะนั้นกู้ของธนาคารดีกว่า

ถาม ๓

ตอบ การเปรียบเทียบระหว่างคำพูดของท่านนายกๆ กับราคาข้าวที่ขายได้ ผมเห็นว่าถ้าขายข้าวได้ในราคาที่ประกาศไว้เกี่ยวละ ๑,๐๐๐ - ๑,๓๐๐ บาท เป็นการดีแล้วครับ ผมว่าท่านต้องมีหลักเกณฑ์ในการซื้ออย่างโน้นอย่างนี้ ก็เพราะข้าวของพวกเราไม่เล็ดลึบ มีของอย่างอื่นเจือปน ถ้าหากข้าวราคาสูงกว่านั้นคนซื้อกินเขาจะเดือดร้อน ตามความเห็นของผม นะครับ ถ้าชาวนาของเรารู้จักวิธีเกษตรแผนใหม่ใช้ปุ๋ย ใช้ยาปราบศัตรูพืชแล้วมันจะคุ้มค่า รัฐบาลท่านพูดอยู่เสมอว่าเศรษฐกิจของชาติกำลังตกต่ำ ผมรู้สึกเห็นใจท่าน

ถาม ๔

ตอบ การที่จะขอให้รัฐบาลช่วยฝ่ายเดียวนั้นท่าจะแย่ ผมเห็นว่าเงินงบประมาณที่จะนำมาช่วยเหลือชาวนาอยู่ในขอบเขตจำกัด กว่าที่จะออกมาได้ก็ต้องผ่านสภานิติบัญญัติ และจำนวนเกษตรกรก็เพิ่มขึ้นทุกปี ผมคิดเห็นว่ากลุ่มชาวนาก็ดี กลุ่มเกษตรกรก็ดี เมื่อจัดตั้งขึ้นแล้ว ควรจะมีการสะสมเงินทุนภายในกลุ่ม ควรจะจัดหาซื้อของเสียเอง ผลประโยชน์ที่ได้ก็นำเข้ากลุ่ม กลุ่มเกษตรกรกลุ่มชาวนามัวรอให้รัฐบาลช่วยแต่เพียงฝ่ายเดียว ผมเห็นว่าไม่สมควร เพราะรัฐบาลต้องมีภาระหลายประการ เป็นต้นว่าเกี่ยวกับการป้องกันราชอาณาจักร ไม่ใช่แต่จะมีการช่วยเหลือชาวนาเพียงอย่างเดียว

ถาม ๕

ตอบ ที่ลำปางมีกลุ่มชาวนา กลุ่มเกษตรกร สมาคมชลประทานราษฎร์ ยุวกสิกร และสินเชื่อเพื่อการเกษตร ผมเห็นว่าเจ้าหน้าที่ราชการทำงานได้ผลพอสมควร เพราะว่ากำลังเจ้าหน้าที่ยังมีน้อย ชาวนาควรรหาความรู้เอาบ้าง ทางกรมส่งเสริมการเกษตรเขาจัดพิมพ์ความรู้แจกจ่ายแล้ว แต่ว่าถ้าหากมีการคิดรวมกลุ่มทั้งหลายที่มีอยู่เป็นกลุ่มเดียวเพื่อให้งานได้ผล ผมเห็นว่าเป็นการดีเพราะเป็นการประหยัดเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่ที่มีมากการถ่ายทอดความรู้ในที่ประชุมได้ผลเหมือนกับยังปีหนึ่งได้คนเดียวได้หกหลายตัว

ถาม ๖

ตอบ รัฐบาลชุดนี้ทำงานได้ผลครับ ในด้านการส่งเสริมให้เกษตรกรของเรารู้จักการเกษตร
แผนใหม่ รู้จักการใช้ปุ๋ย ใช้พันธุ์ข้าวที่ดี รู้จักใช้ยาฆ่าแมลง การปราบโจรผู้ร้ายก็ได้ผล สมัยนี้
ผู้ก่อการร้ายกำลังวุ่นวายนะครับ รัฐบาลท่านก็ลงมือปราบอย่างเด็ดขาด ตามความคิดเห็นของ
ผมรัฐบาลคณะนี้เอาใจใส่กับราษฎรมากกว่าที่แล้ว ๆ มา เด็ก ๆ ได้เรียนหนังสือมากขึ้น ที่ส่วน
เสียก็มีนะครับ แต่ผมเห็นว่าส่วนดีมีมากกว่า

ถาม ๗

ตอบ หน้าที่ของ ส.ส. อยู่ที่การเป็นปากเสียงรายงานความทุกข์สุขของราษฎรให้รัฐบาลรู้
มีหน้าที่ทางนิติบัญญัติในสภาออกกฎหมายอะไรอย่างนี้แหละครับ แต่ผมยังควบคุมการทำงาน
ของรัฐบาลอีกด้วย ชาวบ้านส่วนมากเขาเห็นว่า ส.ส. ช่วยเขาได้หมดทุกอย่าง เช่นสร้างถนน
สร้างโรงเรียน สร้างบ่อน้ำ ผมเห็นว่ามันไม่ใช่หน้าที่ของ ส.ส. จริงไหมครับ

ถาม ๘

ตอบ ปัญหาโจรผู้ร้ายทางแจ่ม จังหวัดลำปาง ผมว่ามีน้อยมากนะครับ ทางเจ้าหน้าที่
บ้านเมืองพวกตำรวจเขาใช้วิธีปราบอย่างเด็ดขาด ผู้ก่อการร้ายก็ไม่มี

ถาม ๙

ตอบ ข้อคิดเห็นของผมนะครับ ลูกหลานของเราต่อไปควรจะส่งเสริมให้มีการศึกษา ให้มี
ความรู้เกี่ยวกับการเกษตรแผนใหม่ ผมต้องขอขอบคุณรัฐบาลและหน่วยราชการที่จะจัดตั้ง
โรงเรียนเกษตรกรรมที่ลำปาง โรงเรียนนี้เป็นสาขาวิทยาลัยเกษตรแม่โจ้ เขามีชื่อเสียงมา
นานแล้วนะครับ

การที่จะให้ลูกหลานเป็นเจ้าของคนคนหนึ่ง ขึ้นอยู่กับหัวและวาสนา คืออยู่ที่ตัวเด็ก
แต่ว่าผู้ปกครองพ่อแม่ก็เกี่ยวข้องด้วยนะครับ บางคนเขาต้องการให้เป็นอย่างนั้นอย่างนี้ ตามความ
คิดเห็นของผม ผู้ปกครองไม่ควรบังคับให้ลูกเค้าเป็นอย่างที่ตัวต้องการ เพราะเด็กไม่ชอบจะไป
บังคับได้อย่างไรจริงไหมครับ

ภาคใต้

นายหาญ อมตเวทย์ ประธานกลุ่มชาวนาระดับอำเภอระโนด จังหวัดสงขลา

ถาม ๑

ตอบ สำหรับที่จังหวัดสงขลา อำเภอระโนดเป็นอำเภอที่ผลิตข้าวได้มากที่สุด แต่ว่าราคาข้าวรู้สึกจะตกต่ำกว่าราคาประกันทุกปี ขณะนี้ราคาซื้อขายกันประมาณเกี่ยวละ ๙๑๐ บาท เป็นอย่างสูงที่สุด ในกรณีที่ให้มีการประกันราคาข้าวในท้องที่อำเภอระโนดนั้น ผมได้วิ่งเต้นติดต่อทางกรมการค้าภายใน ได้รับการยืนยันว่าจะพยายามจัดทำหน่วยประกันราคาข้าวให้ แต่คอยแล้วคอยเล่าจนกระทั่งบัดนี้ก็ปรากฏว่าทางราชการยังไม่ได้ไปประกันราคาข้าว เราชาวนา รู้สึกเดือดร้อนมาก เพราะในระยะเดือนพฤษภาคมซึ่งเป็นระยะที่เราต้องจ่ายเงินมาก คือต้องจ่ายค่าปุ๋ย ค่าเครื่องมือท่อนแรง ตามโครงการช่วยเหลือชาวนา นอกจากนั้นค่าเช่านาก็ต้องใช้ในเดือนนี้ โรงสีต่างๆ เลยถือดีโอกาสลดราคาข้าว

ถาม ๒

ตอบ ขณะนี้ชาวนามีโอกาสจะกู้เงินได้ ถ้าทั้งทางราชการก็กู้สินเชื่อเพื่อการเกษตรร้อยละ ๑๒ ธนาคารกรุงเทพ ฯ เบียดสินเชื่อเพื่อการเกษตรอีกร้อยละ ๑๒ เหมือนกันครับ สหกรณ์ก็ร้อยละ ๑๒ บางครั้งชาวนาไม่มีเงินมีทองพอ ไปกู้สถาบันต่าง ๆ ไม่รวดเร็วทันใจก็ไปกู้ชาวบ้าน ถ้ากู้เงินตั้งแต่ ๑๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป ดูเหมือนจะร้อยละ ๓ ต่อเดือน แต่ถ้าไม่ถึง ๑๐,๐๐๐ บาทอย่าง ๕,๐๐๐ บาทนี่ก็ร้อยละ ๕ ละครับ ร้อยละ ๕ ถ้าคิดเป็นตลอดปีเป็นอัตราร้อยละ ๖๐ ไม่ใช่ดูกันนะครับ

ถาม ๓

ตอบ ผมว่าขณะนี้ชาวนาไรชาวนาหลายคนคิดจะทิ้งไร่ทิ้งนามาประกอบอาชีพอย่างอื่น เนื่องจากว่าต้นทุนในการผลิตสูง สภาพเศรษฐกิจรับว่าต้นทุนการผลิตของบักซ์ได้ตกประมาณเกี่ยวละ ๙๐๐ กว่าบาท เมื่อขายข้าวได้เกี่ยวละ ๙๐๐ บาท ลองคิดสิว่าเป็นอย่างไร ถึงแม้ว่าทางรัฐบาลจะอำนวยความสะดวกให้เราทำไร่นาเพิ่มผลผลิตขึ้นมาให้มากก็ตาม แต่ถ้าต้นทุนการผลิตมันสูงเรารู้กันไม่ไหวนะครับ เมื่อสู้ไม่ไหวมีทางเดียวคือเลิกอาชีพทำนา

ถาม ๔

ตอบ ผมว่าทางที่จะส่งเสริมให้มีการเพิ่มผลผลิตให้สูงมาก มีประการเดียวที่สำคัญก็คือ ทำให้ราคาข้าวสูงขึ้น ส่วนทางอื่นผมว่าไม่จำเป็นเท่าไร ชาวนาพอจะช่วยตัวเองได้ อย่างเรื่องปุ๋ย เรื่องน้ำ เรื่องเครื่องมือท่อนแรง ถ้าเรามีเงินมีทองพอจะซื้อเองโดยไม่ต้องเป็นหนี้รัฐบาล

ถาม ๕

ตอบ ทางระโนดก็มีหน่วยงานที่ช่วยเหลือชาวบ้านนะ ดูเหมือนจะมี ๔ หน่วย คือกลุ่มชาวบ้านและกลุ่มเกษตรกร กลุ่มชลประทานราษฎร์ สหกรณ์แบบให้กู้เงิน สหกรณ์ไม่จำกัดสินใช้ แล้วก็มีการเพื่อการเกษตร ธนาคารกรุงเทพ ฯ อีก ที่จริงรัฐบาลก็มีเจตนาจะช่วยเหลือชาวบ้าน แต่รู้สึกว่างานบางอย่างช้งงาน ผมว่าถ้าเราได้รวมกำลังกันทั้งหมด เงินทุนจะมีมากขึ้น นอกจากนั้นเป็นการตัดทอนค่าใช้จ่ายกำลังเจ้าหน้าที่หลายอย่าง การทำงานจะเป็นไปอย่างรวดเร็ว ผมว่าเรื่องนี้ถ้าคิดให้ลึกซึ้งลงไป คือแทนที่รัฐบาลจะไปก่อความสามัคคีในหมู่ชาวไร่ชาวนา ผมว่ากลับเป็นการทำลายความสามัคคี เพราะปรากฏว่าแต่ละสถาบันนี้ไม่ค่อยจะลงรอยกันละครับ รัฐบาลพูดอยู่เสมอแหละครับว่าสามัคคีเป็นพลังอันสูงสุด แต่ว่ารัฐบาลไปก่อให้เราทั้งหลายแตกความสามัคคีกัน

การทำงานนั้นะ โดยมากมักจะเอาเรื่องส่วนตัวไปเกี่ยวกับผลประโยชน์อะไรพวกนี้ ถ้าเปรียบแล้วพวกเราชาวนาเหมือนอย่างลูกเมียน้อย เพราะการช่วยเหลือของทางการต้องมีคณะกรรมการช่วยเหลือชาวนาระดับท้องถิ่น ซึ่งมีนายอำเภอเป็นประธาน นายอำเภอที่ดีก็วางตัวเป็นกลางดีหรอก แต่ว่านายอำเภอไม่ค่อยดีก็มักจะเอนเอียงเข้าไปกลุ่มชลประทานราษฎร์ ซึ่งกรมการปกครองเขาเป็นตั้ตั้งตัวดี พวกเรา รู้สึกว่าจะลำบาก การประชุมคราวนี้ได้มีสมาชิกหลายจังหวัดยกขึ้นมาว่า ไม่ได้ได้รับความสะดวกในการที่ตรวจรับของ เพราะนายอำเภอซึ่งเป็นประธานอนุกรรมการท้องถิ่นไม่เห็นด้วย เมื่อไม่เห็นด้วยก็ไม่ยอมเซ็นให้ เมื่อไม่เซ็นก็ไม่ผ่าน แทนที่เราจะได้รับของในเดือนมิถุนาหรือพฤษภา บางทีสิงหา - กันยายนก็ยังไม่ได้รับจะให้เซ็นรับของก็ไม่มีเวลาเซ็นบ้าง ไม่ได้ตรวจบ้าง เวลาซื้อผมต้องอยู่ด้วย ผมต้องเห็นตัวว่าซื้อเครื่องนั้นหรือชนิดนั้น มันถูกต้องตามคุณสมบัติหรือเปล่า โดยทั่วไปแล้วมักจะมี การขัดแย้งกันระหว่างคณะกรรมการ นายอำเภอ กับพวกกลุ่มชาวนาในการตรวจรับของ

ถาม ๖

ตอบ ผมเห็นว่ารัฐบาลชุดนี้ที่ตึกก็มีมาก ที่เสียก็มีไม่ใช่น้อย ในส่วนนี้ที่รัฐบาลชุดนี้พยายามจะเข้าไปใกล้ชิดพยายามตรวจดูความต้องการของชาวบ้านว่า ชาวบ้านหรือเกษตรกรมีความต้องการอะไร แต่ที่นี้ผมขอตำหนิละครับ ในการช่วยเหลือของรัฐบาลต่อเกษตรกร รู้สึกว่าเป็นแบบเศรษฐกิจยื่นเงินให้กับยาก โดยเศรษฐกิจไม่รู้เลยว่าจากต้องการอะไร ใช้ไหม

ครับ ทางที่ดีในการช่วยเหลือเกษตรกรจะเป็นการช่วยสถาบันชาวนา หรือชลประทานราษฎร หรืออะไรก็ตามนะครับ ผมว่าควรจะมีเกษตรกรแท้ ๆ เข้ามามีส่วนร่วมหรือเข้ามาสังเกตการณ์ ให้ข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการฝ่ายรัฐบาล ว่าควรจะช่วยเหลืออะไร ชักตัวอย่างว่าผลจากการประชุมคราวนี้พอวิเคราะห์มาได้ว่าพวกภาคเหนือทั้งหมดนี้ไม่ต้องการเครื่องทุ่นแรง แต่ต้องการควายเพราะเขาบอกว่าไ้เครื่องทุ่นแรงลงในที่ลุ่มที่มีน้ำเฉอะแฉะมันไ้ไม่ได้ แต่ว่าควายสบายมากพวกนี้เขาต้องการจะเปลี่ยนเงินจากเครื่องสูบน้ำไปซื้อควาย แต่ว่าคณะกรรมการเขาไม่ยอม พวกนักวิชาการเขาก็มีว่แต่เชื่อว่าทางการได้สั่งเจ้าหน้าที่สำนักงานสถิติออกไปสำรวจความต้องการของชาวนาแล้วว่าต้องการอะไร คุณควรจะรู้ไว้ นะครับมันคล้ายกับว่าเขาจะมาเลย มีปุ๋ย เครื่องมือทุ่นแรง เครื่องพ่นยา เครื่องสูบน้ำให้เลือกเอา เลือกนอกเหนือจากนั้นเป็นอันว่าไม่ได้ ที่จริงความต้องการนอกเหนือจากนั้นยังมี เช่นผมไม่ต้องการเครื่องสูบน้ำ แต่ต้องการควาย ซึ่งราคาไม่หนักกันสักเท่าไร

ที่นี้ถ้าหากจะแย้งว่า เอ๊ะ... ผู้แทนมีทำไมไม่ร้องเรียนผู้แทน หรือผู้แทนควรจะให้คำแนะนำจากรัฐบาล ขอให้คุณรู้ไว้ว่าผู้แทนเขาไม่ได้เป็นชาวนาที่แท้จริงหรอกครับ เพราะชาวนาที่แท้จริงมีโอกาสน้อยเหลือเกินที่มีมานั่งในสภา ผู้แทนรู้ความต้องการของพวกเราแค่เพียงผิวเผิน ไม่ได้รู้ถึงแก่นจริง ๆ

ถาม ๗

ตอบ ที่จริง ส.ส. นะครับ มีหน้าที่สำหรับฝ่ายนิติบัญญัติ ไม่ใช่จะออกไปแจกเงินแจกทองอย่างที่บ้านเขาเข้าใจกัน รู้สึกว่า ส.ส. บัจจุบันตามความรู้สึกที่ผมเห็นโดยทั่ว ๆ ไป มักจะมีอะไรก้าวก่ายกับฝ่ายบริหาร ที่จริงอำนาจ ส.ส. ควรจะได้เป็นอำนาจฝ่ายนิติบัญญัติหรือควบคุมการบริหารของรัฐบาล ส.ส. มีโอกาสที่จะได้ทราบถึงความต้องการของชาวนาน้อยเหลือเกิน ความรู้สึกของชาวบ้านเห็น ส.ส. ไปงานวัด งานโรงเรียน อะไรต่าง ๆ ต้องขอเงินสร้างรั้วเสาธง อะไรอีกปาดะนั้น ผมรู้สึกว่า ส.ส. เหมือนผู้ที่คอยเป็นมือรัฐบาล คอยแจกเงินแจกทองให้ชาวบ้าน

ถาม ๘

ตอบ สำหรับอำเภอระโนด ขณะนี้ไม่สู้จะชุ่มนัก ที่ชาวระโนดภูมิใจก็คือ ที่อำเภอระโนดไม่มีผู้ก่อการร้ายเลยครับ

ถาม ๕

ตอบ ถ้าราคาระดับนั้นะครับ ผมคิดว่าลูกผมไม่ให้ทำห rokok เพราะไม่มีทางจะลืมตาอ้าปากกับเพื่อนได้ จนจริง ๆ ผมรับรองว่าจนแน่ แต่ถ้าหากว่ามีโอกาสอีกหลายปี บางทีกิจการการเกษตรนี้อาจจะดีขึ้น เนื่องจากว่าคนเกิดมากขึ้น ราคาผลผลิตอาจสูงขึ้น อาชีพนั้นก็พอจะยึดได้ เพราะยึดถือไปได้ อาจจะไม่เลี้ยงตัวเองได้

ภาคอีสาน

นายบัวลอย (ไม่ทราบนามสกุล) จังหวัดอุดรธานี

ถาม ๑

ตอบ ราคาประกันที่รัฐบาลประกาศไว้ ผมว่าไม่ได้เรื่องนะครับ ชายจริงๆ ได้เกี่ยวและไม่กี่ร้อยบาท พวกพ่อค้าเอาไปกินหมด ผมคิดว่าทางการจะต้องทำงานให้เข้มแข็งกว่านี้ ไม่อย่างนั้นละก็พวกเราชาวบ้านจะเชื่อถือน้อยลงทุกที แต่ผมยังเห็นใจรัฐบาล เพราะว่างานนี้ไม่ใช่เล็ก ๆ ทำด้วยความลำบากจริงๆ

ถาม ๒

ตอบ มีครับ ชาวนาภูจากธนาคารสินเชื่อเพื่อการเกษตร ภูจากสหกรณ์ภูมิ ที่ภูจากพวกนายทุนมีบ้าง แต่อย่างว่าดอกเบี้ยแพงเหลือเกิน คิดแล้วร้อยละ ๕-๘ ต่อเดือน ผมจึงเห็นว่ารัฐบาลควรช่วยเหลือเรื่องการเงินผ่านทางกลุ่มที่เป็นกลุ่มของชาวนา เพื่อต่อสู้กับคนกลางและนายทุน

ถาม ๓

ตอบ ว่าที่จริงคำปราศรัยของท่านนายก ฯ มันก็น่าจะเป็นอย่างที่ท่านว่า คือเราต้องขยันทำงานเพิ่มผลผลิตให้มากขึ้น แต่ว่ามาคิดในแง่การขายแล้วผมอ่อนใจ มันต้องแก้ที่การขาย ชาวพืชผลอย่างอื่นให้ได้ราคาแล้วพวกเราก็มีกำลังใจทำงาน คุณคิดดูซิครับ ทำนาแล้วขายข้าวไม่ได้ราคาจะเอาเปรียบแรงที่ไหนไปทำ

ถาม ๔

ตอบ ผมเห็นว่า รัฐบาลควรดำเนินการจัดจำหน่ายให้ชาวไร่ชาวนาจำหน่ายพืชผลให้ได้ราคาดี เมื่อได้เงินแล้วจะได้นำไปซื้อเครื่องมือห่นแรง ปุ๋ย อะไร ๆ ก็ยังได้อีก

ถาม ๕

ตอบ ทางราชการได้ให้คำแนะนำการเกษตรแผนใหม่ ให้ทำไร่ทำนาให้ถูกวิธีการนั้น ผมเห็นว่าเป็นการช่วยเหลือที่ดีแล้ว แต่มีข้อขัดข้องบางประการเกี่ยวกับเรื่องการจัดจำหน่ายผลิตผล บางอย่างจำหน่ายไม่ออก ผมจึงมีความเห็นว่าควรจะให้กลุ่มต่าง ๆ รวมกำลังกันจัดการรวมกลุ่มนี้ ผมมีความเห็นว่าควรมีการรวมกลุ่มเป็นประเภท ๆ ไป เช่นชาวนาก็ควรจะมีรวมกันเป็นกลุ่มเดียวกัน ในตำบลใกล้เคียง กลุ่มเกษตรกรกสิกรรม กลุ่มชลประทานราษฎรก็ควรจะมีนำหลาย ๆ กลุ่มมารวมกันเป็นกลุ่มเดียวกัน แล้วจัดเจ้าหน้าที่ไปแล้วแต่จะเห็นสมควร

ถาม ๖

ตอบ การทำงานของรัฐบาลชุดนี้เอาใจใส่ช่วยเหลือ โดยเฉพาะกับชาวไร่ชาวนา การจัดชุมนุมเกษตรกรทั่วประเทศ รู้สึกว่าเป็นประโยชน์ต่อชาวไร่ชาวนา ได้รู้ถึงความคิดเห็นต่าง ๆ ที่ผู้มีความรู้มาพูดให้ฟัง กับได้ฟังการอภิปรายอีกด้วย

การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ทางอำเภอหรือตำรวจ ผมมีความเห็นว่าได้รับความสะดวกพอสมควร

ถาม ๗

ตอบ ที่เราเลือก ส.ส. หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ก็เพื่อว่าจะได้เป็นหูเป็นตา ดูแลการทำงานของรัฐบาลในการออกกฎหมายต่าง ๆ เพื่อประชาชน ที่ไปสร้างวัด สร้างโรงเรียน สร้างศาลา สร้างถนน ผมคิดว่าไม่ควรจะเป็นหน้าที่ของ ส.ส. แต่ควรดูแลสิ่งต่าง ๆ ที่รัฐบาลกำลังทำอยู่จึงจะถูกต้อง

ถาม ๘

ตอบ โจทย์ร้ายลัทธิขโมยควายผมเห็นผิอยู่ทั่วไป การตามจับผู้ร้ายก็จับไม่ค่อยได้ พวกขโมยสมัยนี้มันมากันเป็นทีมเชียวครับ พวกขโมยก็ขโมยไป อีกพวกหนึ่งเอารถยนต์มารับช่วงไปขาย บางทีก็ล่าขายเป็นเนื้อไก่ ฯลฯ ที่ขโมยก็มี

ถาม ๙

ตอบ ถ้าหากชายได้ราคาสูงขึ้นกว่านี้ ผมอยากให้ลูกหลานเจริญรอยตามอาชีพนี้ คิดดูอย่างนั้นก็แล้วกัน ถ้าคนหนีจากการเกษตรไปเสียหมดเราก็ไม่มีข้าวปลาอาหารมาเลี้ยงคนในประเทศ แล้วที่ส่งเป็นสินค้าออกอีกล่ะ แต่ถ้าราคายังต่ำอยู่อย่างนี้ผมเห็นจะต้องช่วยขยายให้แก่อาชีพอย่างอื่น

การพัฒนาชนบทของมูลนิธิบูรณะชนบท

พนม อดิทันนท์

ในปัจจุบันทางราชการมีความห่วงใยชาวชนบทยิ่งกว่าเมื่อยี่สิบปีก่อน เพราะได้มีส่วนราชการเกิดขึ้นเพื่อการนี้หลายหน่วย เช่น กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท หน่วยแพทย์เคลื่อนที่ ที่ว่ามีความเป็นห่วงก็เพราะประชาชนส่วนใหญ่อยู่ในชนบท ถ้าไม่รีบเร่งช่วยชาวชนบทแล้ว ประเทศไทยอาจตกลง อาจเหลือแต่ส่วนที่เป็นเมืองเท่านั้น แล้วชาวเมืองจะได้อาหารมาจากไหน อาหารเกือบทุกประเภทมาจากชนบท โดยเฉพาะอาหารที่ผลิตขึ้นโดยอาศัยธรรมชาติ ชาวไทยอยู่กันอย่างสบายมาเรื่อย ๆ ชาวชนบทก็ทำการเพาะปลูก ทำการเลี้ยงสัตว์ ส่งอาหารเข้ามาเลี้ยงชาวเมืองอยู่ช้านานโดยมิได้เกี่ยงงอน จนกระทั่งชาวเมืองพากันลืมนึกว่า ปากท้องของชาวเมืองนั้นอยู่ได้โดยอาศัยชาวชนบท ทางราชการเพิ่งคิดได้ จึงเริ่มห่วง และเร่งหาทางช่วยเหลือหลาย ๆ ทาง จนบางทีกลายเป็นช่วยทำงานซ้ำ ๆ กันเสียอีก

นักพัฒนาพูดว่า สาเหตุของการด้อยพัฒนา คือการที่ประชาชนส่วนใหญ่อยู่ในชนบท ถ้าจะให้บ้านเมืองเจริญ ต้องทำให้ชนบทเป็นเมือง โดยเปลี่ยนชาวชนบทเป็นชาวเมือง ซึ่งขณะนี้ชาวชนบทก็พยายามปรับปรุงเคลื่อนย้ายเข้ามาในเมือง จนกระทั่งหนาแน่นถึงขนาดแอ่งกันกิน

แย่งกันใช้สาธารณูปโภคและผู้ผลิตสาธารณูปโภค ก็ไม่มีความสามารถที่จะสร้างสรรค์สิ่งนั้นขึ้นมาให้พอกับความต้องการของชาวเมืองได้ เลยเกิดเป็นภาวะแน่นเมืองขึ้น ทั้งนี้เพราะสภาพของชนบทแตกต่างกับสภาพในเมืองมากมายเหลือเกิน จนกระทั่งชาวชนบทหนีความเป็นชนบทเข้ามา

อยู่ในกรุง เคยมีความคิดกันว่า จะสร้างทำนบกั้นคลื่นคนชนบทไม่ให้หลังไหลเข้ากรุง แต่การพัฒนากรุงก็เชื่อเชิญชาวชนบทให้เข้ามาหาโอกาสเสี่ยงโชค เพื่อหาความมั่งมีในกรุง เพื่อเสาะหาพระเจ้าเงินตรา เพราะเชื่อกันว่าหาเงินในเมืองได้คล่องกว่าในชนบท และความจริงก็มีอยู่ว่า ชาวเมืองนั้นซื่อง่ายง่ายคล่อง และความซื่อง่ายง่ายคล่องนี้เองที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนในคราวที่รัฐบาลเพิ่มอัตราภาษีสูงขึ้น ผู้บริโภคน้อยยอมเดือดร้อนน้อยกว่าผู้บริโภคมามาก

ทำนบกั้นสำคัญที่จะกั้นชาวชนบทอยู่ได้บ้าง คือการเร่งพัฒนาชนบท การขยายการศึกษาในชนบท จนถึงมัธยมและอุดมศึกษา ก็เป็นวิธีหนึ่งที่กั้นคนหนุ่มให้อยู่ในชนบท แต่ก็ไม่พอ เพราะกันเฉพาะคนหนุ่มที่มีโอกาสเล่าเรียนและเป็นส่วนน้อย หลายคนก็ว่า ยังดีกว่าไม่ทำเลย ปัญหาต่อเนื่องกันอันเป็นผลจากการศึกษาสูงขึ้น คือ ผู้สำเร็จการศึกษาแล้วนั้น จะยังคงอยู่ในชนบทหรือไม่ ถ้าเขาอยู่จะทำประโยชน์อะไรให้แก่ชุมชนของเขาได้บ้าง ในเมื่อเครื่องสร้างเสริมงานสำหรับเขายังไม่มีในชนบท สภาพความเป็นอยู่ไม่เปลี่ยนแปลงไป และไม่ดึงดูดให้เขาอยู่เสียด้วย ฉะนั้นทำนบกั้นนี้ก็ไร้ผลไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย

ข้อวิตกมีอยู่ว่า จะทำอย่างไรกับคนหนุ่มมากอันได้แก่คนกลางคน คนหนุ่มวัยฉกรรจ์ และเยาวชน ที่ไม่มีโอกาสได้เล่าเรียนหรือจะเรียก

ว่าไม่มีโอกาสได้รับอารยธรรม สภาพของชนบท ก็จะคงเป็นชนบท คือ ขาดสาธารณูปโภคที่สำคัญ ๆ โรคภัยไข้เจ็บก็จะมีอยู่มากดังเดิม ความไม่รู้ก็ยังมีมาก หนังสือก็อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ครั้งหนึ่งเคยได้เรียน แต่พอออกจากโรงเรียนแล้วก็ลืมหมด เศรษฐกิจของครัวเรือนและของหมู่บ้านก็ไม่กระเตื้องขึ้น คือผู้คนยังคงยากจนอยู่อย่างเดิม ที่สำคัญกว่าอะไรทั้งสิ้นคือ เขารู้สึกว่าต้องการที่พึ่ง เขาอยู่ด้วยตนเองไม่ได้ ฉะนั้นวิธีที่ดีที่สุดคือหาทางให้เขาพึ่งตนเองให้ได้ ให้ค่อย ๆ เลิกคิดที่จะพึ่งคนอื่น หมายความว่าให้เขาพยายามสร้างสิ่งที่ต้องการขึ้นมาให้ได้เอง โดยไม่ต้องรอคอยด้วยความหวังว่า ทางบ้านเมืองจะช่วย (ครั้นแล้วก็พบความไม่สมหวัง) ช่วยให้เขาเกิดความรู้สึกว่า เขามั่นใจว่าพึ่งตัวเองได้

การสร้างสรรวัตถุต่าง ๆ สำหรับชาวชนบทไม่สู้ยากและแม้จะสิ้นเปลืองก็ในขั้นแรก เช่น การสร้างถนน สะพาน อ่างเก็บน้ำ และสิ่งเหล่านี้จะอยู่ได้เรื่อยไป เท่าที่ได้รับการปฏิสังขรณ์ จึงเกิดข้อคิดที่ว่า เราจะสร้างเสริมหรือปฏิสังขรณ์ใจชาวชนบทได้อย่างไร อีกนัยหนึ่งเราจะเข้าถึงจิตใจเขาได้อย่างไร จึงจะช่วยให้เขาเชื่อและมั่นใจว่าชุมชนที่เขาอยู่ร่วมกันนั้น เป็นของเขา โดยแท้ เขาต้องรักษาและต้องหวงแหน

ในกาลเวลาที่ล่วงไป ชาวชนบทมีความรู้สึกว่าเขาถูกเบียดเบียนมามาก ถูกทอดทิ้งมานาน

โซ เขาไม่ได้รับโอกาสเช่นเพื่อนมนุษย์ด้วยกันที่ อยู่ในเมือง จนไม่มีความสงบทางใจ และแล้วก็เจริญความคิดไปในทางต่อต้าน เกิดความไม่เชื่อถือ เกิดวุ่นวายระหว่างชาวชนบทกับชาวเมือง ทั้ง ๆ ที่ภาวะเป็นเช่นนี้ แต่ก็ยังมีทางอยู่บ้าง หลายคนคิดเช่นนั้น หลายคน ๆ นั้นจึงมีจิตกุศล ที่จะช่วยชาวชนบท ช่วยเสริมสร้างชักจูงให้ชาวชนบทสร้างตัวเอง และทำการทดลองโดยใช้วิธีการแบบหนึ่ง เรียกว่า การบูรณะชนบท หมายความว่าเสริมสร้างชนบทนั่นเอง

แนวความคิดในการบูรณะชนบท คือ เปิดโอกาสให้ชาวชนบท ได้มีโอกาสเล่าเรียน ได้อ่านหนังสือออก เขียนหนังสือได้ ให้เขามีโอกาสประกอบอาชีพได้ดีกว่าเก่า เพื่อเพิ่มผลผลิตสำหรับครอบครัว เหลือกินเหลือใช้ก็ขาย ให้ได้ราคาพอสมควร เพื่อว่าจะได้มีปัญญาซื้อหา สิ่งต้องการที่ผลิตเองไม่ได้ ให้เขารู้เรื่องโรคภัยไข้เจ็บ จะได้รู้จักป้องกันกาเจ็บไข้ และรู้ว่า เขารักษาความเจ็บป่วยกันอย่างไร และเมื่อเขาได้อยู่ดีกินดีขึ้นบ้างแล้วจะทำอย่างไร จึงจะให้ความอยู่ดีกินดีนั้น มันคงถาวรตลอดไป ซึ่งอาจทำได้โดยช่วยกันสร้างช่วยกันรักษา ภาวะความเป็นอยู่นั้น ๆ โดยการร่วมมือของชุมชน ไม่ใช่ต่างคนต่างทำ

แนวความคิดเช่นว่า ไม่ใช่ของใหม่ ใครๆ ก็รู้จักมานานแล้ว แต่ไม่มีผู้ใดสนใจทำกัน

เพราะต่างคนก็คิดว่า ไม่ใช่กิจการอะไรของข้า เรื่องอะไรจะไปช่วยคนอื่น เราช่วยตัวเองยังไม่ ได้ถึงขนาด จะมีเป็น “เตี้ยอุ่มค่อม” หรือ แม้ผู้มีหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบในเรื่องนี้อยู่ยังไม่ เต็มไม้เต็มมือ เต็มสติกำลัง บางคนยังทำอย่างเนือย ๆ หรือซังกะตายทำไปเพราะเขาจ้งให้มา ทำ ตัวเองนั้นมิได้มีจิตใจหรือเรียกว่า “เข้าไม่ถึง” เสียด้วยซ้ำ หลายคนคิดว่ายังมีทางอยู่จะทดลองทำได้จึงเกิด “มูลนิธิบูรณะชนบท” ขึ้น

มูลนิธินี้มีความประหลาดอยู่บ้าง คือ ทำงานอยู่ได้โดยอาศัยการบริหารของบุคคลผู้มีกุศลจิต คิดเป็นห่วงชาวชนบท และอยากให้ออกาสชาวชนบทได้ลืมตาอ้าปากบ้าง มูลนิธินี้ไม่มีการเมือง หนุนหลัง และไม่ยุ่งเกี่ยวกับการเมือง มูลนิธินี้ไม่เป็นส่วนราชการ คือเป็นของเอกชน เอกชน ผู้บริจาคเงินและสิ่งของช่วยชาวชนบท

เจ้าหน้าที่ผู้ทำงานหรือนักบูรณะชนบท เป็นเพียงนักวิชาการ คือ ครูของชาวชนบท ไม่ใช่ “ผู้ให้” และไม่มีอะไร “ให้” นอกจากวิชา แต่มีจิตใจที่เห็นอกเห็นใจชาวชนบท อยากเห็นชาวชนบทรุ่งเรือง และเป็นกำลังสำคัญของบ้านเมือง และก็เป็นกำลังส่วนใหญ่เสียด้วย

นักบูรณะชนบทไม่ไปหากินกับชาวชนบท คือ ไม่ไปเก็บผลประโยชน์จากชาวบ้าน ไม่เข้าไปเรียไร ไม่ไปรบกวน ไม่ไปขออาศัยกินอาศัยนอนในบ้าน แต่ความจริงนั้นมีความประสงค์

จะไปอยู่ร่วมกับชาวบ้าน เป็นชาวบ้านคนหนึ่ง ในหมู่บ้านชาวชนบท และจะจ่ายตอบแทนในสิ่งที่เขาต้องการทั้งอุปโภคและบริโภค ขณะเดียวกัน เขาจะไม่มีอะไรแจกจ่ายให้ชาวบ้านโดยวิธีให้เปล่า วิธีการของเขาคือถ้าชาวบ้านมีความต้องการสิ่งใด เขาจะช่วยขอบริจาคจากผู้มีให้ แต่การลงแรงออกความคิดสร้างสรรค์เป็นของชาวบ้าน และแล้วผลสำเร็จก็เป็นของชาวบ้านและผลประโยชน์ที่ได้รับก็ชาวบ้านนั่นเองเป็นผู้ได้รับ

มูลนิธินี้จดทะเบียนในชื่อว่า “มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย” เมื่อ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๑๐ เริ่มทำการสำรวจทำเลทำงาน เมื่อ สิงหาคม ๒๕๑๑ ตกใจใจเข้าทำการบูรณะชนบท เมื่อตุลาคม ๒๕๑๑ เริ่มเข้าไปทำงานในหมู่บ้าน เมื่อมกราคม ๒๕๑๒ ได้รับพระมหากรุณาธิคุณให้อยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์ เมื่อ ตุลาคม ๒๕๑๒ ซึ่งนับว่าเป็นนิมิตอันดียิ่งที่พระมหากษัตริย์ทรงรู้จัก และเป็นภาระราชทานแรงใจอันสำคัญยิ่งที่จะทำให้งานของมูลนิธินี้ รุ่งเรืองและให้งานนี้สัมฤทธิ์ผลอย่างแน่นอน

วิธีการอันสำคัญของมูลนิธิ ฯ คือเข้าไปถึงประชาชน เข้าไปอยู่กับชาวบ้าน ช่วยชาวบ้านให้สร้างตนเองให้รุ่งเรือง มั่งมีศรีสุขอย่างถาวร ด้วยการนำบูรณาการอาชีพการอนามัย การศึกษา และการรวมกลุ่มเพื่อสร้างงานของชุมชน มูลนิธิ ฯ ได้ทำการเลือกบริเวณทำงานที่จังหวัดชัยนาท โดยมีเหตุผลว่า จังหวัดชัยนาทมี

น้ำสมบูรณ์โดยการช่วยเหลือจากกรมชลประทาน มีสถาบันวิจัยทางเกษตร คือศูนย์วิจัยเกษตรลุ่มน้ำเจ้าพระยาทั้งสองชั้นนี้เป็นบัจจัยสำคัญมาก สำหรับการประกอบอาชีพเกษตร ได้เลือกอำเภอสรรคบุรีเป็นจุดเริ่มต้น เพราะที่ดินในอำเภอนี้มีส่วนได้รับน้ำเลี้ยงจากเขื่อนเจ้าพระยา ได้เลือกตำบลที่สำคัญมากในอำเภอสรรคบุรี คือ ตำบลห้วยกรดเพราะเป็นตำบลที่มีถึง ๑๗ หมู่บ้าน และมีประชากรประมาณสองหมื่นคน นับว่าเป็นตำบลที่มีประชากรแน่นที่สุดในอำเภอสรรคบุรี นอกจากตำบลห้วยกรดแล้ว มูลนิธิ ฯ ก็มีจุดเริ่มต้นในตำบลอื่นทุกตำบล ของอำเภอสรรคบุรีในเวลาต่อมา

งานสาขาสำคัญที่ช่วยเหลือราษฎร คือ

๑. **สาขาอาชีพ** ได้แก่การเพิ่มผลผลิตในการทำนา ด้วยการให้พันธุ์ข้าวของทางราชการ ให้อุปโภคใช้วิธีเพาะปลูกแบบใหม่ ในการปลูกเป็นแถวและเป็นระยะ ส่งเสริมการเพาะปลูกผักสวนครัวรวมทั้งการเพาะเห็ดฟาง ส่งเสริมการเลี้ยงไก่ โดยการบำรุงพันธุ์พื้นเมืองให้พ่อพันธุ์ต่างประเทศ บำรุงพันธุ์สุกรโดยใช้พ่อพันธุ์ต่างประเทศตลอดจนการป้องกันโรคระบาดของสัตว์เลี้ยง และการให้อาหารที่ถูกต้องเป็นประโยชน์แก่การเจริญเติบโตของไก่และสุกร ส่งเสริมการพืชไร่พืชฤดูแล้งและการทำนาปรัง

๒. **สาขาสาธารณสุข** ได้ช่วยตรวจสุขภาพอนามัยของชาวบ้านและนักเรียน สอน

และอบรมการป้องกันไข้เจ็บ ช่วยรักษาพยาบาล
ขั้นต้น และแนะนำให้ใช้โรงพยาบาล เมื่อไข้
จำต้องถึงโรงพยาบาล แนะนำการใช้ยารักษาโรค
ให้ตรงกับอาการไข้ ส่งเสริมการชุดบ่อน้ำเพื่อ
บริโภค และปรับปรุงบ่อน้ำที่มีอยู่แล้วให้ถูก
สุขลักษณะ แนะนำให้สร้างและใช้ส้วม อบรม
ในการวางแผนครอบครัว

๓. **สาขาการศึกษา** ช่วยจัดให้มีการ
สอนผู้ลี้ภัยและการศึกษาผู้ใหญ่ ช่วยจัดตั้งโรง
เรียนสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน ช่วยจัดการอบรม
วิชาชีพ เช่น การช่างสตรี ช่างไม้ เครื่องเคลือบ
ดินเผา การตัดเย็บเสื้อผ้า ตลอดจนอบรมวิชา
เกษตร เฉพาะเรื่องในวิชาเพาะปลูกและ
เลี้ยงสัตว์

๔. **สาขาการปกครองตนเอง** ส่งเสริม
ให้รู้จักรวมกลุ่มเพื่อกิจการต่าง ๆ เช่น การสหกรณ์
การบำรุงพันธุ์สัตว์ การเครดิต กิจกรรมของ
เยาวชนทางอาชีพและสังคม การบำรุงท้องที่เช่น

การสร้างถนน สร้างทำนบกั้นน้ำ และก่อตั้ง
สมาคมยุวกสิกร

โครงการ ๓ ปีแรก คือ ๒๕๑๑—๒๕๑๔
เป็นระยะก่อตั้งและเริ่มทำงานในหมู่บ้าน คาด
ว่าในปลายปี ๒๕๑๔ มูลนิธิฯ อาจแจได้ว่า
ชาวทวายกรต หรือชาวสรรคบุรี ได้พัฒนาความ
เป็นอยู่ไปได้มากน้อยเพียงไร โดยเฉพาะในเขต
ที่มูลนิธิฯ จัดนักบวชชนบทไปช่วยเหลือ

ความหวังของมูลนิธิฯ มีอยู่ว่า จะหาผู้มี
กุศลจิตที่จะช่วยเหลือ ชาวชนบทและศรัทธา
ในการบวชชนบทได้มากน้อยเพียงใด ถ้ามีผู้
สนับสนุนมูลนิธิฯ มาก ชาวชนบทก็จะตั้งตัว
ได้เร็วเข้า ถ้าชาวชนบทตั้งตัวได้เร็วเข้า บ้าน
เมืองไทยก็จะพัฒนาเร็วขึ้น จึงขอเชิญให้ท่าน
ทั้งหลายสนับสนุนกิจการของมูลนิธิบวช
ชนบท ตามกำลังและการเสียดสละเท่าที่ท่าน
จะทำได้ จะทำบุญมากหรือน้อย มูลนิธิฯ
อนุโมทนาในกุศลจิตของท่านอย่างจริงใจ

น.จ. ดิถีพร ถนุกวาร

นอกจากจะทรงเรียบเรียงให้รัฐบาลเล็กเก็บค่าฟรีไม่ยอม
ข้าวแล้ว ปัจจุบันทรงเป็นประธานโครงการสวัสดิการ
ใช้ปุ๋ยในนาข้าว ซึ่งชาวนาเป็นผู้ดำเนินงานด้วยตนเอง
ทรงเป็นประธานโครงการอบรมลูกหลานชาวนาให้รู้จัก
วิธีการเกษตรแผนใหม่ และประธานพรรคสัมมาชีพ
ช่วยชาวนา

อุทิศ นาคสวัสดิ์

เศรษฐศาสตร์คณิบัญชิต จากมหาวิทยาลัยคอร์เนล
สหรัฐอเมริกา เคยดำรงตำแหน่งรองเลขาธิการสภา
วิจัยแห่งชาติ ฝ่ายสังคมศาสตร์ ปัจจุบันเป็นศาสตรา
จารย์ประจำมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ไพธองส์ ชูชาติ

เศรษฐศาสตร์คณิบัญชิตจากมหาวิทยาลัยลุยเซียนา
สหรัฐอเมริกา เขียนหนังสือเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์
เกษตรไว้หลายเล่ม ปัจจุบันเป็นเศรษฐกรพิเศษ กรม
พัฒนาที่ดิน กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ และศาสตรา
จารย์พิเศษคณะเศรษฐศาสตร์ และบริหารธุรกิจ มหา
วิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สมหมาย บัญญาธร

เศรษฐศาสตร์บัณฑิต จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
เคยทำงานที่สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สนใจ
เกี่ยวกับตลาดสินค้าการเกษตร

พนม สมิตานนท์

คณิบัญชิตทางการศึกษา จากมหาวิทยาลัยคอร์เนล
สหรัฐอเมริกา อดีตผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและ
เผยแพร่การเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ปัจจุบันเป็นรองผู้อำนวยการ “มูลนิธิบูรณะชนบท
แห่งประเทศไทย” ในพระบรมราชูปถัมภ์

มังกร ปัทพันธ์

อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ และบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สนใจงานด้านสหกรณ์
เป็นพิเศษ กับเขียนหนังสือเกี่ยวกับสหกรณ์ไว้หลาย
เล่ม

ยศศักดิ์ ทิมะทองคำ

ผู้ช่วยผู้จัดการ และหัวหน้าส่วนสินเชื่อเพื่อการเกษตร
ธนาคารกรุงเทพจำกัด

ศิริ สมบัติศิริ

ศาสตราจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์

วารินทร์ วงศ์หาญเขี้ยว

คณิบัญชิตทางเศรษฐศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยคอร์
เนล ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์
และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อาจารย์
พิเศษคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

รองศาสตราจารย์ พัทธา ฉายทู

อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
สนใจเรื่องของมานุษยวิทยาและสังคมวิทยาเป็นพิเศษ

พลโท แสง เสนาณรงค์

รองเลขาธิการพรรคสหประชาไทย และรัฐมนตรีว่า
การกระทรวงในสำนักนายกรัฐมนตรี

รศักดิ์ นินานนท์

รองเลขาธิการฝ่ายรัฐสภา
แทนเลขาธิการพรรคประชาธิปัตย์

พรชัย แสงชัยอ

เลขาธิการพรรคแนวร่วมเศรษฐกิจ

ส. ศิวรักษ์

บรรณาธิการ วิทยาสาร และ วิทยาสารปริทัศน์

มงคล คำนศิริ

เกษตรศาสตร์บัณฑิต จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ปัจจุบันทำงานที่กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวง
เกษตร

สังคมนักสาร ปริทัศน์

ฉบับธรรมดา ปีที่ ๘ เล่ม ๓

ฉบับคนหนุ่ม

อ่าน

- อรรถาธิบายถึงคนหนุ่ม
- คนหนุ่มสาวในทัศนะของ “ชายใหม่”
- คนหนุ่มสาวและปัญหา “สงครามเวียดนาม”
- คนหนุ่มสาวและปัญหา “โลกที่สาม”
- เสรีนิยม ในทัศนะของคนหนุ่ม
- อนุรักษนิยม ในทัศนะของคนหนุ่ม
- ศาสนาจำเป็นต่อคนหนุ่มสาว ?
- คนหนุ่มสาวกับการปฏิวัติ
- คนหนุ่มสาวกับวัฒนธรรมใหม่
- *The Role of Siamese Intellectual*
- ประเทศไทยมีการพัฒนาทางการเมืองหรือ โคอ โนม ชอมสกี
- ปฏิวัติรื้อ เล่าโครงการเศรษฐกิจของ นายปรีดี พนมยงค์
- วิจารณ์หนังสือ : อังเคเร มัลโรย์ กับคนหนุ่ม

๑๓๖

ข้อคิดเห็นใด ๆ ในหนังสือนี้ ข้อมเป็นของผู้เขียน มิใช่เป็นทัศนะของสมาคมสังคมนักสารแห่งประเทศไทย ส่วนลิขสิทธิ์ของทุกบทความ เป็นของ “สังคมนักสารปริทัศน์” การตีพิมพ์ซ้ำ ต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบก่อน “สังคมนักสารปริทัศน์” ออกปีละ ๔ ฉบับ ในเดือน มิถุนายน กันยายน ธันวาคม และ มีนาคม จำหน่ายปลีกตามร้านทั่วไป เล่มละ ๑๐ บาท สมาชิก ค่าบำรุงปีละ ๕๐ บาท โดยมี สิทธิได้รับฉบับพิเศษ ฉบับนักศึกษา ฉบับบัณฑิต ส่งขนาดได้ไม่นาน นายสุชาติ สวัสดิ์ศรี บรรณาธิการ (ส่งจ่ายไปรษณีย์รองเมือง) สมาชิกประเภทนักเรียนนักศึกษาเสีย ๑๕ บาท แต่ต้องมีอากรขั้วรับรองกำกับมา และส่งตรงไปที่สำนักศึกษาเท่านั้น